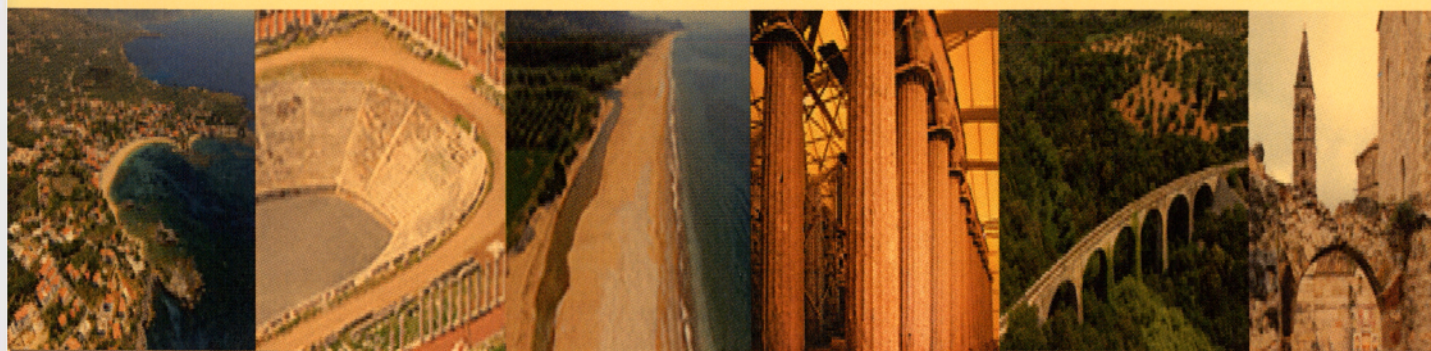

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
“Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.”

ΦΕΣΣΑΤΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ (Α.Μ.2004065)

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ,
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

**ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ:2009-2010**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	9
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	11
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	11
Α. ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	12
Β. Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	13
1. Πρώτη βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης(Δήμοι-Κοινότητες)	14
2. Δεύτερη βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης Ν.Α.	18
Γ. ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	20
Δ. Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ	22
Ε. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ.....	24
ΣΤ. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ Τ.Α. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	26
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ “ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ”	28
Α. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	28
Β. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	28
Γ. ΑΠΟ ΤΟΗΝ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΘΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΟΥΣ(«ΔΗΜΟΙ») ΚΑΙ ΕΓΡΟΤΙΚΟΥΣ Η ΉΜΗ-ΑΣΤΙΚΟΥΣ(«ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ») ΟΤΑ.	31
Δ. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	33
Ε. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	34
ΣΤ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	39
«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»:	
ΑΡΧΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	39
ΜΕΡΟΣ Α΄	

A. ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»	39
B. ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ».....	39
Γ. ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	43
Δ. Ο ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ ΑΛΛΑΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟ	45
Ε. ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΤΑ 2	47
ΜΕΡΟΣ Β'	
Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	48
A. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	48
B. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	49
Γ. ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ:ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	51
ΜΕΡΟΣ Γ'	
Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ	52
A. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	52
B. Η ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ.....	53
ΜΕΡΟΣ Δ'	
Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ.....	54
A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ.....	54
B.. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ.....	55
ΜΕΡΟΣ Ε'	
A. ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Η ΠΡΟΤΑΣΗ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ	56
B. Η ΜΟΝΗ ΑΛΛΑΓΗ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο.....	60
Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	60
ΜΕΡΟΣ Α'	
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	61
B. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ.....	61
Γ. Ο ΙΣΧΥΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ	64
Δ. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	66
Ε. ΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΟΤΑ	69
ΣΤ. ΤΟ ΙΣΧΥΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ Τ.Α.-Ν 3434/2006.....	71

ΜΕΡΟΣ Β΄	
ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	72
A. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ.....	72
ΜΕΡΟΣ Γ΄	
ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΚΑΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ.....	75
A. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΣΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ.....	75
ΜΕΡΟΣ Δ΄	
A. ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ.....	80
B. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΣΘΑΙ	79
Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο.....	85
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.....	85
ΜΕΡΟΣ Α΄	
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	85
B. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	88
Γ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΟΤΑ Δ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.....	89
ΜΕΡΟΣ Β΄	
A. ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1884 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	92
B. ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 2006,2002 ΚΑΙ 1998 ΣΤΟ Δ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.....	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο.....	100
ΈΡΕΥΝΑ	100
ΓΕΝΙΚΑ	
ΕΡΕΥΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ-ΔΕΙΓΝΑ	100
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	100
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	100
Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ	101
Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ	104
Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	110
Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	113
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	117
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	121
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	128

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των δήμων, των πόλεων με πληθυσμό 10.000 κατοίκων και μεγαλύτερο, των κοινοτήτων, των αυτοτελών οικισμών και του συνολικού πληθυσμού της χώρας από το 1940 έως και το 2001.

Πίνακας 2 : Η παρακμή των Κοινοτήτων σύμφωνα με την πληθυσμιακή τους εξέλιξη από το 1940 έως και το 1991.

Πίνακας 3: Η κατανομή των πρωτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε τάξεις μεγέθους μετά την εφαρμογή του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας»

Πίνακας 4: Οι έδρες που αναλογούν στα τρία πέμπτα (3/5) και στα δύο πέμπτα (2/5) των δημοτικών συμβούλων .

Πίνακας 5: Οι έδρες των κοινοτικών συμβούλων .

Πίνακας 6: Κατανομή εδρών στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις .

Πίνακας 7: Υπολογισμός του συνολικού αριθμού των υποψηφίων από τα δύο φύλα κάθε συνδυασμού που αντιστοιχεί στο 1/3.

Πίνακας 8 : Οι διοικητικές μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν στο δήμο Καλαμάτας.

Πίνακας 9 : Οι Δήμαρχοι της Καλαμάτας από το 1884 έως σήμερα.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Ν.Π.Δ.Δ.:** Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Δ.Κ.Κ. : Δημοτικός & Κοινοτικός Κώδικας
Κ.Ν.Α. : Κώδικας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης
Τ.Ε.Δ.Κ.: Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ε.Ν.Α : Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
Τ.Α. : Τοπική Αυτοδιοίκηση
Δ.Ε. : Δημαρχιακή Επιτροπή
Ν.Α : Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Ν.Σ. : Νομαρχιακό Συμβούλιο
Ν.Ε. : Νομαρχιακή Επιτροπή
Ν.Δ. : Νομαρχιακά Διαμερίσματα
Τ.Σ. : Τοπικά Συμβούλια
Ε.Ε.Τ.Α.Α.: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.: Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας
Ι.Τ.Α. : Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Κ.ΕΘ.Ι. : Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάδειξη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών αποτελεί σημαντικό γεγονός για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και την πορεία που αυτή θα ακολουθήσει. Με δεδομένο ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνιστά φορέα τοπικής δημοκρατίας, και μάλιστα άμεσης, είναι εύλογο οι εκλογές για την ανάδειξη των αρχών της να έχουν σημασία για τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες ζητούν άμεση και πλήρη σχετική ενημέρωση

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή μελέτη και μέσα από τη μελέτη της συμπεριφοράς των πολιτικών κομμάτων προς τους Ο.Τ.Α, συζητά τη σχέση πολιτών και Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επιχειρείται μια ιστορική ανάλυση της λειτουργίας των Ο.Τ.Α και γενικά αλλά και μέσα από τις δημοτικές εκλογές, καταγράφεται η εξάρτηση των τοπικών αρχών από τα κόμματα και εν συνεχεία εντοπίζονται τα σημερινά δεδομένα στην σχέση των δύο από τη μια των κομμάτων και από την άλλη των Ο.Τ.Α. Αναπτύσσεται το επιχείρημα ότι αλλάζει ο ρόλος των κομμάτων και μειώνεται η επιρροή τους στο τοπικό επίπεδο. Οι εν λόγω εξελίξεις ερμηνεύονται στο πλαίσιο των θεσμικών αλλαγών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να διερευνηθεί η σχέση των πολιτών με τη τοπική αυτοδιοίκηση, να την αναλύσει, να δει το βαθμό εμπλοκής των πρώτων και να καταλήξει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση και να προσπαθήσει να προτείνει μέσα βελτίωσης του υπάρχοντος συστήματος. Ειδικότερα αναφέρεται στη διαδικασία ανάδειξης των τοπικών αρχών του ισχύοντος εκλογικού συστήματος, στους εκπροσώπους των φύλων δηλαδή στη ποσόστωση των υποψηφίων από τα δύο φύλα και τέλος στο ρόλο των τοπικών αρχόντων. Όλα τα παραπάνω αναλύονται στο πλαίσιο ώστε να διαπιστωθεί αν υπάρχει τοπική δημοκρατία.

Η εργασία αποτελείται από 6 βασικά κεφάλαια και ένα εισαγωγικό στο οποίο γίνεται αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Τ.Α. Στο πρώτο κεφάλαιο το οποίο είναι θεωρητικό, αναλύονται βασικά στοιχεία του θεσμού της Τ.Α., όπως οι αρμοδιότητες και οι πόροι της. Επίσης γίνεται ο διαχωρισμός α' και β' βαθμού Τ.Α.

Στο δεύτερο κεφάλαιο το οποίο είναι επίσης θεωρητικό, αναλύεται αρκετά λεπτομερώς το πρόγραμμα ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης «Ιωάννης Καποδίστριας» σε πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο. Ενώ στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις αρχές νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης, το λεγόμενο «Πρόγραμμα Καλλικράτης», και τις αλλαγές που προβλέπει όπως ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών στο Υπουργικό Συμβούλιο, στις 28 Απριλίου 2010.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται σε γενικό πλαίσιο οι μεταβολές που έχουν γίνει στο εκλογικό σύστημα των ΟΤΑ, η ποσόστωση υποψηφίων από τα δύο φύλα,

καθώς επίσης και η ιστορική πορεία της ψήφου των γυναικών στο δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι. Στο πέμπτο κεφάλαιο δίνεται έμφαση στα αποτελέσματα των τριών τελευταίων Δημοτικών εκλογών στο Δ. Καλαμάτας, όπως επίσης και στους στόχους που είχαν θέσει οι συνδυασμοί.

Στο τελευταίο κεφάλαιο το οποίο είναι ερευνητικό παρουσιάζεται η γνώση και η ενημέρωση των πολιτών για το εκλογικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κατά πόσο η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμός υπερασπίζεται τη δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο, την ενημέρωση, στήριξη και επίλυση των ουσιαστικών προβλημάτων των δημοτών.

Η έρευνά μου στηρίχτηκε στην χρήση ανώνυμου ερωτηματολογίου το οποίο συμπληρώθηκε από κατοίκους διαφορετικών Νομών και Δήμων.

Τέλος , θα ήθελα να ευχαριστήσω την εισηγήτρια και καθηγήτριά μου, του τμήματος Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας , κα Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία για την βοήθεια της κατά τη διάρκεια της ολοκλήρωσης της εργασίας μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μακρά ιστορία του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ανατρέχει στην εποχή του Κλεισθένη, ο οποίος χώρισε την Αθηναϊκή Πολιτεία σε εκατό Δήμους. Ο κάθε Δήμος είχε τη δική του ονομασία, τη δική του Διοικητική Περιφέρεια και τα δικά του άμεσα, εκλεγμένα από τους κατοίκους του, Διοικητικά Όργανα.¹

Το πρώτο θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, μετά την επανάσταση του 1821, αποτελούν οι Νόμοι 12/30 Απριλίου 1822, της Α' Εθνικής Συνέλευσης της Επιδαύρου «Περί Οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών» και της 29ης Νοεμβρίου 1822 «Περί εκλογής των Παραστατών». Οι βάσεις όμως για ένα αποκεντρωμένο σύστημα Διοίκησης μπήκαν το 1828 από τον Ι. Καποδίστρια, με την καθιέρωση των Κοινοτικών και Επαρχιακών Δημογεροντιών. Το σύστημα όμως αυτό, στη φιλοσοφία του, ήταν ένα σύστημα Τοπικής Αυτοδιοίκησης μάλλον, που ταυτιζόταν με την Κεντρική Διοίκηση, παρά ένα σύστημα Αυτοδιοίκησης. Με τις ρυθμίσεις δηλαδή που εισήγαγε ο Καποδίστριας, μετέτρεψε τις Αυτοδιοικούμενες Κοινότητες σε παραρτήματα του Διοικητικού μηχανισμού, αφού διόρισε Κυβερνητικούς Επιτρόπους, οι οποίοι ασκούσαν την Τοπική Διοίκηση στο όνομά του. Διαφορετική διάρθρωση της Τ.Α. καθιερώθηκε στην εποχή της αντιβασιλείας.

Με το Νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1833 «Περί συστάσεως των Δήμων», καταργήθηκαν οι κοινοτικές και Επαρχιακές Δημογεροντίες και καθιερώθηκε ο θεσμός του Δήμου. Για να συσταθούν Δήμοι έπρεπε να υπάρχουν τουλάχιστον 300 κάτοικοι, ενώ τα χωριά που είχαν λιγότερους κατοίκους, έπρεπε να συγχωνευθούν. Έτσι, δημιουργήθηκαν 750 Δήμοι, οι οποίοι αργότερα, με το Νόμο 16/22 Σεπτεμβρίου 1840, περιορίστηκαν σε 250. Πιστεύεται από τους μελετητές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ότι η βασική αιτία για τη μείωση του αριθμού των Ο.Τ.Α. ήταν ότι, με τον τρόπο αυτό, διευκολύνονταν η άσκηση εξουσίας από την Κεντρική Διοίκηση μέσω των Οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σταθμό στην εξέλιξη της Τ.Α. στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος ΔΝΖ' του 1912. Με το Νόμο αυτό διατηρήθηκαν οι Δήμοι και επανήλθε ο θεσμός της κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, με το Νόμο ΔΝΖ', Δήμους αποτελούσαν οι Πρωτεύουσες των Νομών και οι πόλεις με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους, ενώ για τις Κοινότητες το ελάχιστο όριο ήταν οι 300 κάτοικοι. Κατά την εφαρμογή του Νόμου δημιουργήθηκαν περίπου 6.000 Δήμοι & Κοινότητες. Το πρώτο Σύνταγμα, που αναφέρεται ουσιαστικά σε θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι αυτό του 1927. Σύμφωνα με το άρθρο 107 το κράτος διαιρείτο σε Περιφέρειες, μέσα στις οποίες οι πολίτες θα μπορούσαν να διαχειρίζονται απ' ευθείας τις τοπικές υποθέσεις που θα

¹ Δαράκη Πέπη: "Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση" (Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα 2007)

προσδιόριζε ο Νόμος. Οι Ο.Τ.Α. θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον δύο βαθμών, όπου την πρώτη βαθμίδα θα αποτελούσαν οι Κοινότητες.

Το 1935 επανήλθε η δομή που ίσχυε με τον Νόμο ΔΝΖ' του 1912. Με το Σύνταγμα του 1952 παρέμεινε η δομή αμετάβλητη, ενώ με το Σύνταγμα του 1975 επανήλθαν ορισμένες σημαντικές διατάξεις. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι Δήμοι και Κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες αφήνεται να ορισθούν με νόμο. Το Σύνταγμα ορίζει, επίσης, ότι η Διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Ο.Τ.Α. και ότι οι Ο.Τ.Α. αναλαμβάνουν Διοικητική Αυτοτέλεια. Το κράτος ασκεί εποπτεία στους Ο.Τ.Α., χωρίς να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Με τους Νόμους 1416/84 και 1622/86, θεσπίστηκαν ικανά κίνητρα για εθελοντική συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων σε νέους Δήμους, αλλά οι προσπάθειες αυτές δεν έφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Λιγότεροι από 400 Ο.Τ.Α. (από τους 5.775 συνολικά) αξιοποίησαν τα κίνητρα. Επίσης, η πολιτεία με το Νόμο 1416/84, δημιούργησε 572 Αναπτυξιακούς Συνδέσμους και με το Ν. 2218/94, δημιουργήθηκαν τα Συμβούλια Περιοχής (492 Σ/λια Περιοχής) φιλοδοξώντας όπως αυτά θα γίνουν πόλοι έλξης και συνένωσης όλων των δραστηριοτήτων των κατοίκων της περιοχής, ώστε να συμβάλουν στη δημιουργία νέων ισχυρών Δήμων με την εθελοντική συνένωση.

Με το Νόμο 2539/97, «Διοικητική μεταρρύθμιση του Καποδίστρια», δημιουργήθηκαν λιγότεροι και ισχυρότεροι Δήμοι με υποχρεωτική συνένωση, που συνέβαλε στον εκσυγχρονισμό του Διοικητικού συστήματος στη χώρα μας και από 5.318 Κοινότητες και 457 Δήμους που υπήρχαν, δημιουργήθηκαν, όπως σήμερα υπάρχουν, 914 Δήμοι και 120 Κοινότητες. Μεταπολεμικά, σε πολλές χώρες της Ευρώπης ο αριθμός των μονάδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μειώθηκε σημαντικά, πιστεύοντας ότι οι ευρύτερες διοικητικές ενότητες είναι περισσότερο ικανές να διαχειριστούν και να βοηθήσουν στη μείωση της χωρικής ανισότητας, που εκφράζεται στην ποιότητα και ποικιλία της παραγωγής και διανομής δημόσιων υπηρεσιών. Η Δανία το 1970 προχώρησε στην ενοποίηση των 1.384 Τοπικών Αυτοδιοικητικών Αρχών σε 277 και σήμερα προχωρά σε ευρύτερες συνενώσεις. Οι Ο.Τ.Α. στη Σουηδία το 1974 έγιναν 278 από 2.500 που ήταν το 1951. Το Βέλγιο από 2.675 σε 589, στην Ολλανδία από 1.012 σε 841, στην Αγγλία από 1.200 σε 400 κλπ.

Σήμερα φτάνουμε λίγο πριν το τέλος της τελικής μορφοποίησης της μεγάλης Διοικητικής Μεταρρύθμισης «Καλλικράτης». Μέσα στο Μάιο ο «Καλλικράτης» θα ψηφισθεί, ώστε οι εκλογές να γίνουν για τους νέους Δήμους και Περιφέρειες το Νοέμβριο κανονικά και να αναλάβουν τη λειτουργία τους την 1η Ιανουαρίου 2011, με αναβάθμιση των αιρετών και εκσυγχρονισμό του Τοπικού Πολιτικού Συστήματος.²

² Νάστος Ε. Γεώργιος, Αναδημοσίευση από εφημερίδα «Περισκόπιο»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ **ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Α.ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Το Σύνταγμα του 1975 περιελάμβανε στο άρθρο 102 λεπτομερείς διατάξεις για το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να προσδιοριστεί πλήρως η δομή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα προέβλεπε την αναβάθμιση του θεσμού και την εξασφάλιση της νομική της θέση μέσα στο Σύνταγμα, ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου όπου της δίνει κίνητρα οικονομικής ανεξαρτησίας. Συνεπώς η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει πλέον στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι αναδιοργανώνονται σε βαθμίδες. Την πρώτη βαθμίδα καταλαμβάνουν οι δήμοι και οι κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες καθορίζονται από το κοινό νομοθέτη.

Τα αιρετά όργανα εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία. Δια μέσω του νόμου είναι δυνατό να προβλέπονται αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι τοπικής αυτοδιοίκησης, για την εκτέλεση έργων ή παροχής υπηρεσιών. Το κράτος ασκεί εποπτεία επί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς όμως να εμποδίζει την ελεύθερη δράση αυτών. Η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.³

Το κράτος σαν στόχο έχει να εξασφαλίσει τα αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Ορίζει πώς οι αναγκαίοι πόροι θα κατανεμηθούν μεταξύ των οργανισμών και καθορίζει και υπό το Κράτος, τους εισπραττόμενους φόρους ή τέλη. Το άρθρο 102 του Συντάγματος είναι πιο σαφές όσον αφορά την συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης σε σχέση με εκείνη του άρθρου 107 που έχει να κάνει με θέματα που αφορούν την οικονομική ενίσχυση, την ύπαρξη των ΟΤΑ ως εδαφικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, την άμεση εκλογή, τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, τη Κρατική εποπτεία, καθώς και τη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Σύνταγμα του 1975 διατηρήθηκε σχεδόν είκοσι πέντε χρόνια όπου σημάδεψε της ιστορία της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, διαγράφοντας ένα λαμπρό μέλλον έργων και υπηρεσιών, για την αποτελεσματική πορεία του θεσμού.

³ Ν.-Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», 2001, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ 66

B. Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η ελληνική επικράτεια-με εξαίρεση την περιοχή του Αγίου Όρους, για την οποία προβλέπεται ιδιαίτερο καθεστώς- είναι διαιρεμένη σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).Οι ΟΤΑ σκοπό έχουν να δημιουργήσουν ευκαιρίες ενεργητικής συμμετοχής του πολίτη στα κοινά και να ενδυναμώσουν το αίσθημα ευθύνης και καθήκοντος του πολίτη απέναντι στη κοινωνία. Δημιουργώντας καλύτερη τοπική κοινωνία δημιουργούμε καλύτερο κράτος. Ο θεσμός της τοπικής Αυτοδιοίκησης κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα (άρθρο 102), το οποίο θεμελιώνει τον Α΄ και Β΄ βαθμό Αυτοδιοίκησης.

Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι :

- **Πολιτικός θεσμός** γιατί διαθέτει εκλεγμένα όργανα με τυπικές και ουσιαστικές εξουσίες, τα οποία παίρνουν και υλοποιούν αποφάσεις για όλες τις πλευρές της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής (τοπικές υποθέσεις) των κατοίκων και των δημοτών.
- **Διοικητικός θεσμός** γιατί έχει αρμοδιότητες, παρέχει υπηρεσίες και διαθέτει τα μέσα να τις υλοποιεί (οργάνωση, προσωπικό, οικονομικούς πόρους).
- **Αναπτυξιακός θεσμός** γιατί παίρνει αποφάσεις που επηρεάζουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής της, συμμετέχει στις διαδικασίες του εθνικού προγραμματισμού, κατασκευάζει έργα και παρέχει υπηρεσίες.

Άρα λοιπόν η τοπική αυτοδιοίκηση έχει άμεση σχέση με το **δημοκρατικό πολίτευμα** και την αρχή της **λαϊκής κυριαρχίας** : οι έλληνες και οι ελληνίδες δεν συμμετέχουν μόνο στις εθνικές εκλογές για να αναδείξουν τους εκπροσώπους τους στη Βουλή, αλλά και στις δημοτικές / νομαρχιακές εκλογές για να αποφασίσουν ποιού/ές θα αναλάβουν την διοίκηση των τοπικών τους υποθέσεων.

Οι τοπικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις (αρμοδιότητες) σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

1. Πρώτη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμοι-Κοινότητες)

Τους ΟΤΑ αποτελούν οι Δήμοι και οι Κοινότητες. Σήμερα υπάρχουν 914 Δήμοι και 120 Κοινότητες. Επικεφαλής των Δήμων είναι οι Δήμαρχοι, οι Κοινοτάρχες και τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια αντίστοιχα.⁴

Οι ΟΤΑ αποτελούν Ν.Π.Δ.Δ.(Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) και απολαμβάνουν διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας. Αυτό σημαίνει ότι έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, δική τους περιουσία, δικό τους προϋπολογισμό και απασχολούν δικούς τους υπαλλήλους. Η οικονομική τους δυνατότητα είναι βασικός παράγοντας για την ουσιαστική λειτουργία τους. Γι' αυτό, το κράτος μεριμνά για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων τους. Η μέριμνα αυτή πραγματοποιείται με ρυθμίσεις εκ μέρους του κράτους που να εξασφαλίζουν έσοδα, όπως π.χ. από τον φόρο ακίνητης περιουσίας. Η πολιτεία ασκεί διοικητική εποπτεία στους ΟΤΑ με τρόπο, όμως, που να μην εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, δηλαδή ασκεί έλεγχο νομιμότητας των πράξεων τοπικής αρμοδιότητάς τους και όχι έλεγχο σκοπιμότητας (δεν εξετάζει αν οι πράξεις τους εξυπηρετούν κάποιο σκοπό ή όχι).

Στην αρμοδιότητα των ΟΤΑ ανήκουν οι τοπικές υποθέσεις. Τοπική υπόθεση είναι εκείνη που αναφέρεται στην προαγωγή των συμφερόντων των κατοίκων της περιφέρειας των ΟΤΑ. ⁵Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας απαριθμεί, ενδεικτικά, ορισμένες αρμοδιότητες που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας. Τέτοιες αρμοδιότητες αποτελούν: Η κατασκευή, συντήρηση και βελτίωση των κοινοχρήστων δημοτικών χώρων (δρόμοι, πάρκα, πλατείες, κ.λπ.), η καθαριότητα και η περισυλλογή των απορριμμάτων, η συντήρηση των σχολικών κτιρίων, η διαχείριση των δημοτικών επιχειρήσεων, η κατασκευή και συντήρηση βρεφονηπιακών σταθμών και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, κ.λπ.

Τα όργανα των ΟΤΑ εκλέγονται απευθείας από το λαό με άμεση, μυστική, και καθολική ψηφοφορία κάθε 4 χρόνια. Η αμεσότητα της εκλογής των οργάνων αποτελεί έκφραση λαϊκής κυριαρχίας. Και είναι μονομελή: ο Δήμαρχος ή ο αντιδήμαρχος για τους δήμους, ο Πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος για τις κοινότητες και συλλογικά: το Δημοτικό Συμβούλιο και η Δημαρχιακή Επιτροπή, της δε κοινότητας το κοινοτικό συμβούλιο. Ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος εκτελούν τις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, προϊστανται των υπηρεσιών του δήμου ή της κοινότητας και τους εκπροσωπούν.

⁴ Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

⁵ ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, Νοέμβριος 2005

† Όργανα

Οι δήμοι διοικούνται από το Δημοτικό Συμβούλιο, τη Δημαρχιακή Επιτροπή και το Δήμαρχο.⁶

I. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του δήμου, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δημάρχου ή της Δημαρχιακής Επιτροπής. Ενδεικτικά αποφασίζει :

- α) Για την εκλογή του Προεδρείου, τον κανονισμό λειτουργίας του και τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας.
- β) Για την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών.
- γ) Για τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του δήμου, των δημοτικών ιδρυμάτων και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.
- δ) Για την εκποίηση, ανταλλαγή, εκμίσθωση δημοτικών ακινήτων και την αγορά και μίσθωση ακινήτων.
- ε) Για τη σύναψη δανείων.
- στ) Για το τεχνικό πρόγραμμα.
- ζ) Για την ίδρυση και λειτουργία επιχειρήσεων του δήμου ή τη συμμετοχή σε επιχειρήσεις, τη σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

II. Η Δημαρχιακή Επιτροπή

Αποτελείται από το δήμαρχο ή τον αντιδήμαρχο που έχει ορίσει αυτός ως πρόεδρο και από τέσσερα μέλη αν το Δ.Σ. έχει έως και 17 μέλη, έξι μέλη αν έχει έως και 33 μέλη, καθώς και στους δήμους που είναι πρωτεύουσες νομών με πληθυσμό μέχρι 10.000 κατοίκους και οκτώ μέλη αν το Δ.Σ. έχει πάνω από 33 μέλη. Είναι αποφασιστικό όργανο και έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες :

- α) Συντάσσει τον προϋπολογισμό του δήμου και προελέγχει τον απολογισμό και τις οικονομικές καταστάσεις.

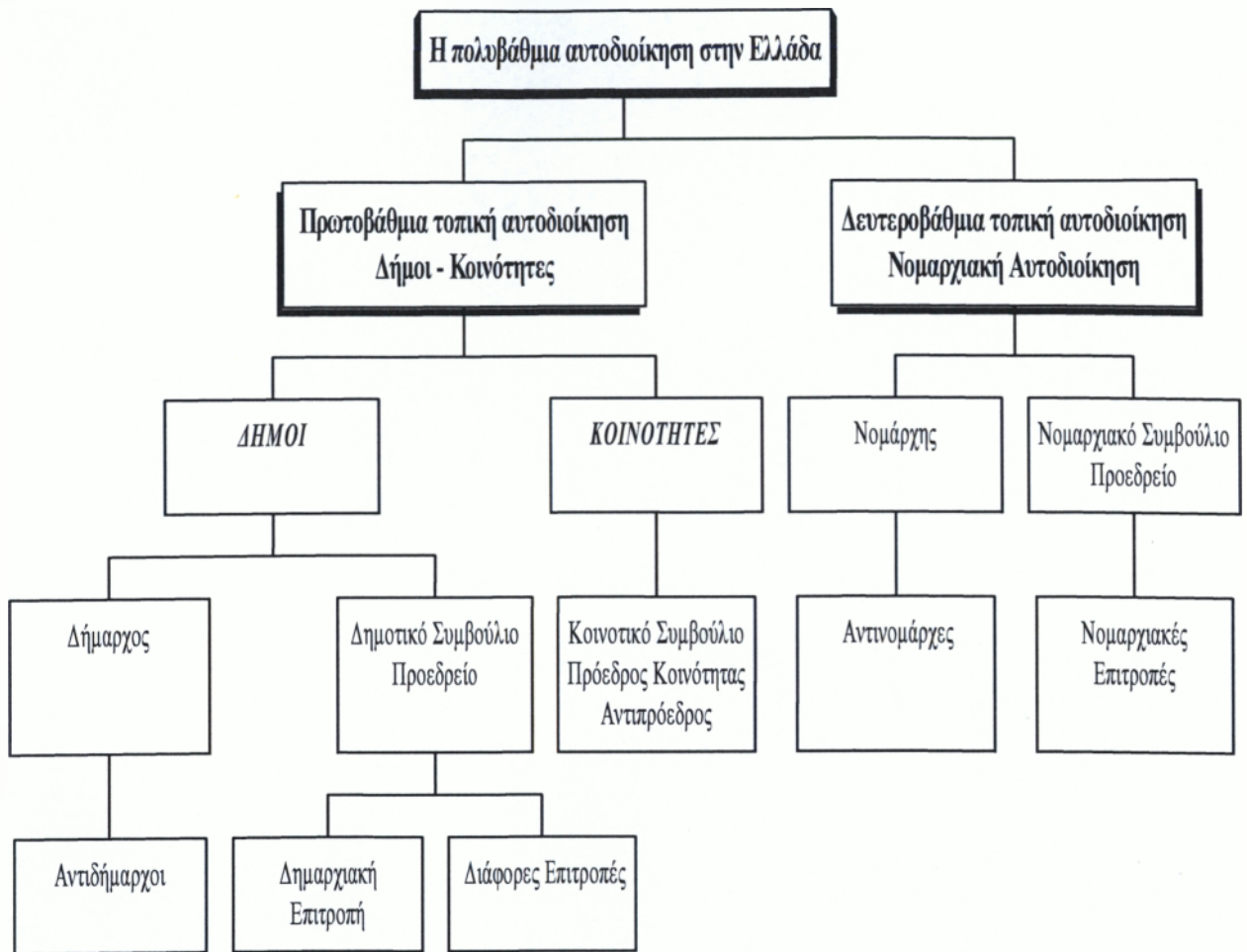
---

⁶ “Δημοσιονομικό σύστημα και φορολογική αποκέντρωση”, Ν. Τάτσος, Περιοδικό “Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση”, τεύχος 1 (108) 1997.

- β) Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη **διάθεση των πιστώσεων** που είναι εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό.
- γ) Καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις **δημοπρασίες**.
- δ) Μελετά την ανάγκη συνάψεως **δανείων**, καταρτίζει τους όρους τους και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο.
- ε) Αποφασίζει για την άσκηση όλων των **ενδίκων μέσων**, την υποβολή **προσφυγών** στις διοικητικές αρχές, την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών και για το συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης μέχρι ποσού 30.000 €.

III. Ο Δήμαρχος

- α) Εκτελεί τις **αποφάσεις** του Δημοτικού Συμβουλίου, της Δημαρχιακής Επιτροπής και **υπογράφει τις συμβάσεις** που συνάπτει ο δήμος.
- β) Είναι **προϊστάμενος** των υπηρεσιών του δήμου και τις διευθύνει, καθώς και του προσωπικού (διορισμοί, υπηρεσιακές μεταβολές, άσκηση πειθαρχικού ελέγχου).
- γ) Ορίζει τους **Αντιδημάρχους** και τους μεταβιβάζει αρμοδιότητες
- δ) **Συνυπογράφει** τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, που έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία,
- ε) **Εκπροσωπεί** το δήμο στα δικαστήρια, σε κάθε δημόσια αρχή και **εκδίδει πιστοποιητικά** προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως

Πηγή: Ν.-Κ. Χλέπας, «Η Πολυβάθμια αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα»

Σχεδιάγραμμα 1

2. Δεύτερη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση)

Μέχρι το έτος 1994 οι επικεφαλής των Νομών, Νομάρχες, διορίζονταν και παύονταν με ΠΔ που εκδιδόταν μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών. Από το 1994 (Ν. 2218/1994 και 2240/1994) οι νομοί αποτέλεσαν τον Β΄ βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αποτελούν ΝΠΔΔ. Τα όργανά τους και το Νομαρχιακό Συμβούλιο είναι αιρετά και αποτελούν όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. ("Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης" Π.Δ. 30/96 ΦΕΚ Α' 21).⁷

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση διακρίνεται στις απλές διοικητικές περιφέρειες, (Νομός) και στις διευρυμένες (διοικητική περιφέρεια περισσότερων νομών). Σήμερα υπάρχουν συνολικά 50 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (απλές και διευρυμένες). Οι διευρυμένες είναι οι εξής: α) Αθηνών-Πειραιώς, β) Ροδόπης-Έβρου και γ) Δράμας – Καβάλας – Ξάνθης).

Οι δυο βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και ως εκ τούτου οι Ν.Α. δεν ασκούν εποπτεία στους Δήμους και στις Κοινότητες.

Για την εκπλήρωση του σκοπού τους οι Ν.Α. διαθέτουν πόρους που προέρχονται από ίδια έσοδα (φόροι, τέλη, δικαιώματα κ.λπ.) και από κρατική επιχορήγηση.

Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των Νομαρχιών καθίσταται προβληματική, γιατί αυτές βρίσκονται ανάμεσα στις αρμοδιότητες της κρατικής διοίκησης αφενός και στις αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφετέρου. Στις Ν.Α. ανήκει πάντως η αρμοδιότητα διοίκησης τοπικών υποθέσεων νομαρχιακού επιπέδου. π.χ. χορήγηση αδειών εγκατάστασης, επέκτασης, διαρρύθμισης και λειτουργίας βιομηχανιών, εξασφάλιση της δημόσιας υγιεινής, η κατασκευή σχολικών κτιρίων, κτλ.

Όργανα των Ν.Α.: α) το **Νομαρχιακό Συμβούλιο** β) **Οι Νομαρχιακές Επιτροπές** και γ) ο **Νομάρχης**. Ο Νομάρχης και τα μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία και η θητεία τους είναι τετραετής. Όλες οι πράξεις των Νομαρχιακών Συμβουλίων και των Νομαρχιακών Επιτροπών αποστέλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για να ελεγχθούν αν είναι νόμιμες ή όχι.

⁷ Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

✚ Όργανα των Ν.Α.

Όργανα των Ν.Α. είναι το **Νομαρχιακό Συμβούλιο (Ν.Σ.)**, ο **Νομάρχης** και οι **Νομαρχιακές Επιτροπές (Ν.Ε.)**. Στις Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις όργανο αποτελεί και ο Πρόεδρος τους.

Ο αριθμός των μελών του Νομαρχιακού Συμβουλίου προσδιορίζεται με βάση τον πραγματικό πληθυσμό της τελευταίας απογραφής και ο αριθμός των Ν.Ε. κυμαίνεται από 2 έως 6, ανάλογα με τον πληθυσμό της Ν.Α. ή του Ν.Δ.

Ο Νομάρχης προΐσταται του προσωπικού και των υπηρεσιών της Ν.Α. Οι Αντινομάρχες βοηθούν το Νομάρχη στην άσκηση των καθηκόντων του.

Τα μέλη των Ν.Ε., συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Νομάρχη από τους νομαρχιακούς συμβούλους, είναι από 3 ως 6, ανάλογα με τον αριθμό των μελών του Ν.Σ., ενώ στις Ενιαίες Ν.Α. συνιστώνται δύο Ν.Ε., που αποτελούνται από τον Πρόεδρο και 4 μέλη. Δεν επιτρέπεται να ορισθεί Πρόεδρος, νομαρχιακός σύμβουλος που έχει ορισθεί Αντινομάρχης.

Το Ν.Σ. καθορίζει τις αρμοδιότητες κάθε νομαρχιακής επιτροπής. Ο καθορισμός του τομέα αρμοδιότητας κάθε Ν.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 3274/04, γίνεται με απόφαση του συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται τον Ιανουάριο του 1ου και του 3ου χρόνου της νομαρχιακής περιόδου μετά την εκλογή του προεδρείου του.

❖ Ο Νομάρχης

α) Συντονίζει το έργο των Προέδρων των νομαρχιακών επιτροπών,

β) Εκτελεί τις αποφάσεις τους και αν διαφωνεί με αυτές, αναπέμπει άπαξ και αιτιολογημένα, τα θέματα στα οποία διαφωνεί στις Ν.Ε. για λήψη νέας απόφασης ή τα παραπέμπει αιτιολογημένα στο Ν.Σ.

γ) Μπορεί να προεδρεύει στις συνεδριάσεις των Ν.Ε. και στην περίπτωση αυτή δεν συμμετέχει ο αντινομάρχης.

δ) Μπορεί να μεταβιβάζει με απόφαση του μέρος των αρμοδιοτήτων του στους προέδρους των Ν.Ε. καθώς και σε νομαρχιακό σύμβουλο και στελέχη των υπηρεσιών της Ν.Α.

❖ Οι Νομαρχιακές Επιτροπές

α)Καταρτίζουν σχέδιο του προϋπολογισμού της Ν.Α. ή του διαμερίσματος. Επεξεργάζονται, προελέγχουν τον απολογισμό και υποβάλλουν την σχετική έκθεση στο Ν.Σ.

β)Προετοιμάζουν τις υποθέσεις αρμοδιότητας του Ν.Σ.

γ)Καθορίζουν τους όρους, συντάσσουν τη διακήρυξη, διεξάγουν και κατακυρώνουν κάθε μορφής δημοπρασία. Για την διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορούν να συγκροτούν επιτροπές από μέλη τους ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους της Ν.Α. ή δημοσίους υπαλλήλους, που λειτουργούν εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας.

δ)Καταρτίζουν τους όρους, συντάσσουν τις διακηρύξεις διαγωνισμών για την εκτέλεση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και προμηθειών για την ανάθεση της παροχής υπηρεσιών. Όταν για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών και την αξιολόγηση των προσφορών προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις ειδικές επιτροπές, η συγκρότησή τους γίνεται από τη Ν.Ε.

Γ. ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ένα σημαντικό μέρος των αρμοδιοτήτων της δημόσιας διοίκησης ασκείται σήμερα από τους ΟΤΑ. Οι τελευταίες διεκπεραιώνουν μάλιστα στην περιφέρειά τους και πολλές «αλλότριες» υποθέσεις (κρατικές ή άλλου δημόσιου νομικού προσώπου). Η «κατά παραχώρηση» ή «κατ' εντολή», όπως συνήθως λέγεται, άσκηση αυτών των «δοτών» αρμοδιοτήτων εξασφαλίζει την οικονομική διεκπεραίωσή τους σε ολόκληρη την επικράτεια και μάλιστα σε πλησιέστερο προς τον πολίτη επίπεδο, δηλαδή τους ΟΤΑ. Τα όργανά τους πάντως που ασκούν κρατικές αρμοδιότητες λειτουργούν τότε – στο πλαίσιο του λεγόμενου «λειτουργικού διπλασιασμού»- ως κρατικά όργανα και υπάγονται σε αντίστοιχο ιεραρχικό έλεγχο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, ως προς μεν τους δημάρχους και τους προέδρους κοινοτήτων τα καθήκοντα Δηξιάρχου (λ.χ. η σύνταξη πράξης τέλεσης γάμου), η χορήγηση διάφορων

πιστοποιητικών, η τήρηση του Μητρώου Αρρένων και η επιδότηση εγγράφων σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ενώ ως προς τους νομάρχες η έκδοση διαβατηρίων και διαπιστωτικών πράξεων για την ιθαγένεια, η ετήσια αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων και η διενέργεια των εκλογών.⁸

Οι υπόλοιπες, «οικείες» αρμοδιότητες των ΟΤΑ ασκούνται αυτοτελώς (άρθρ. 102 παρ. 2 Συντ.) και αφορούν τις « τοπικές υποθέσεις» (άρθρ. 102 παρ.1 Συντ.). Η εν λόγω αόριστη νομική έννοια ερμηνεύεται κατά περίπτωση, αφού μόνο κατά περίπτωση μπορεί να κριθεί αν η συγκεκριμένη υπόθεση είναι τοπική (δημοτική/ κοινοτική ή νομαρχιακή), ενώ οι δυσκολίες που αναφύονται τότε είναι μεγάλες, ιδίως ενόψει των ραγδαίων μεταβολών που υφίστανται τα συναφή κοινωνικοοικονομικά, περιβαλλοντικά και τεχνολογικά δεδομένα. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η άσκηση των αυτοτελών αρμοδιοτήτων δεν αφήνεται πάντοτε στην ευχέρεια των ΟΤΑ, αφού ορισμένες από αυτές αφορούν υπηρεσίες απαραίτητες για την «υγιεινή και πολιτισμένη διαβίωση» των κατοίκων (λ.χ. ύδρευση, αποκομιδή απορριμμάτων, συντήρηση νεκροταφείου), οι οποίες συνιστούν, σύμφωνα και με σχετική νομολογία (ΣτΕ 2026, 4152/1996), *βασική υποχρέωση της τοπικής αυτοδιοίκησης*. Τυχόν αδυναμία του διοικητικού μηχανισμού των ΟΤΑ μπορεί να καλυφθεί, ως προς συγκεκριμένα έργα ή υπηρεσίες, με την επιστράτευση συνδέσμων, η οποία μάλιστα (άρθρ. 102 παρ.3 Συντ.) μπορεί να γίνει και αναγκαστικά.

Οι **πόροι των Δήμων**, από οικονομική άποψη ταξινομούνται σε τέσσερις κατηγορίες:

- *Ίδια έσοδα από φόρους, τέλη, δικαιώματα, εισφορές (τοπικό φορολογικό σύστημα)*
- *Ίδια έσοδα από αξιοποίηση τοπικών πόρων*
- *Επιχορηγήσεις, γενικές και ειδικές, από την κεντρική, την περιφερειακή διοίκηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση*
- *Δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα, αξιοποίηση χρηματοοικονομικών εργαλείων*

Η αποτελεσματική άσκηση των πολυάριθμων αρμοδιοτήτων που ασκεί σήμερα η τοπική αυτοδιοίκηση προϋποθέτει πάντως και τον εξοπλισμό της με ανάλογους πόρους. Οι ΟΤΑ δεν διαθέτουν φορολογική αυτοτέλεια (άρθρ. 78 Συντ.) και έτσι το Σύνταγμα (άρθρ. 102 παρ. 6) επιβάλλει στο κράτος να «μεριμνά» ώστε να εξασφαλίζονται οι αντιστοιχούντες αναγκαίοι πόροι. Με τις εν λόγω υποχρεώσεις του κράτους – αλλά και με τον συνταγματικό καθεστώς των υπαλλήλων των ΟΤΑ (άρθρ. 103 παρ. 6 Συντ.) – συνδέεται εξάλλου η υπαγωγή των διαδικασιών επιλογής του προσωπικού (των

⁸ Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», 2001, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ.76

«ανθρώπινων πόρων») της τοπικής αυτοδιοίκησης σε μian ανεξάρτητη διοικητική αρχή, δηλαδή το ΑΣΕΠ. Η τοπική αυτοδιοίκηση συγκεντρώνει στους κόλπους της ένα σημαντικό ποσοστό των ανθρώπινων πόρων του δημόσιου τομέα.

Δ. Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Τα συστήματα ελέγχου της δημόσιας διοίκησης καταλαμβάνουν, κατά κανόνα, και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Έτσι, τόσο ο δικαστικός όσο και ο δημοσιονομικός έλεγχος της διοίκησης, καθώς και οι διάφοροι νεότεροι θεσμοί(σώμα ελεγκτών δημόσιας διοίκησης, συνήγορος του πολίτη κ.ά.) λειτουργούν και ως προς τους ΟΤΑ. Το πλέγμα αυτών των ελέγχων ολοκληρώνεται με την κρατική εποπτεία, η οποία κατοχυρώνεται στο ίδιο το Σύνταγμα(άρθρο 102 παρ.5) και αποβλέπει στην διασφάλιση της ενότητας της δημόσιας διοίκησης, την περιφρούρηση της νομιμότητας και την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των διοικουμένων.

Όλες οι πράξεις των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ (δημοτικών συμβουλίων, νομαρχιακών επιτροπών κ.ά.) καθώς και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου αποστέλλονται υποχρεωτικά στον Γ. Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος τις ελέγχει σε πρώτο στάδιο και παραπέμπει αιτιολογημένα όσες θεωρεί μη νόμιμες σε ειδική εποπτεία που συγκροτείται (τουλάχιστον μια) σε κάθε Περιφέρεια. Το εν λόγω διοικητικό όργανο του κράτους αποτελείται από ένα μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως πρόεδρο, και δύο ανώτερους υπαλλήλους της Περιφέρειας (άρθρο 7 Ν. 2839/2000), και ακυρώνει εκείνες τις παραπεφθίσεις πράξεις που κρίνει ως παράνομες. Στην επιτροπή εποπτείας μπορεί εξάλλου να προσφύγει απευθείας κατά πράξεως συλλογικού ή και μονομελούς οργάνου πρωτοβάθμιου ΟΤΑ κάθε δημότης ή όποιος έχει έννομο συμφέρον. Ως προς τους δευτεροβάθμιους ΟΤΑ μπορεί να ασκηθεί αντίστοιχη προσφυγή μόνο κατά πράξεων συλλογικών οργάνων και μόνο από όσους έχουν έννομο συμφέρον.(άρθρο 68 παρ. 6 .Κ.Ν.Α.). Ειδικά για τις πράξεις μονομελούς οργάνου ΝΑ προβλέπεται η δυνατότητα άσκηση προσφυγής, από όποιον έχει έννομο συμφέρον, στο Γ.Γ. της Περιφέρειας, ο οποίος μπορεί τότε να ακυρώσει ο ίδιος της επίμαχη πράξη.

Κρατική εποπτεία ασκείται βέβαια και στα πρόσωπα που συγκροτούν τα όργανα των ΟΤΑ. Έτσι, ο Γ.Γ. της Περιφέρειας μπορεί να τους επιβάλλει, με αιτιολογημένη απόφασή του και με την σύμφωνη γνώμη πενταμελούς ειδικού συμβουλίου, ορισμένες ποινές. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για τη ποινή της αργίας έως τριών μηνών για σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια (άρθρο 184 παρ 2 Δ.Κ.Κ, άρθρο 72 παρ. 2 Κ.Ν.Α.), καθώς και τις ποινές της αργίας ή της έκπτωσης σε ορισμένες ειδικότερες περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο. Η νομοθεσία εξακολουθεί να προβλέπει και την ποινή της απόλυσης «για σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος» που επιβάλλεται, με σύμφωνη γνώμη ειδικού συμβουλίου, με απόφαση Υπουργού (άρθρο 189 Δ.Κ.Κ.), όταν πρόκειται για

πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, ή με προεδρικό διάταγμα όταν πρόκειται για δευτεροβάθμιους(άρθρο 72 παρ. 11 Κ.Ν.Α.)

Πρέπει να σημειωθεί ότι όλα τα εν λόγω ειδικά συμβούλια συνεδριάζουν δημόσια, αποτελούνται κατά πλειοψηφία (3 από τα 5 μέλη) από τακτικούς δικαστές, ενώ συμμετέχει ως μέλος και ένα εκπρόσωπος των ΟΤΑ. Η σχετική διαδικασία περιλαμβάνει απολογία, παράσταση με δικηγόρο και εξέταση μαρτύρων. Κατά των αποφάσεων του Γ.Γ. της Περιφέρειας που επιβάλλουν ποινή αργίας ή έκπτωσης μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, ενώ κατά της σχετικής απόφασης του τελευταίου είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας(που κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσίαν.)⁹

---

⁹ Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», 2001, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ 81

Ε. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ

Από τις διατάξεις του άρθρου 98 του Συντάγματος, προβλέπεται ότι στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των Ο.Τ.Α. που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό.

Έτσι στον Κώδικα ενσωματώνονται οι διατάξεις για τον προληπτικό έλεγχο των λογαριασμών των Ο.Τ.Α. με πληθυσμό άνω των 5.000 κατοίκων, ο οποίος διενεργείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Κατά τη διενέργεια του ελέγχου αυτού, το Ελεγκτικό Συνέδριο εξετάζει:

- Αν η σχετική πίστωση είναι εγγεγραμμένη στον προϋπολογισμό του Δήμου.
- Αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη νόμιμη διαδικασία του λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων.
- Αν τα δικαιολογητικά της δαπάνης είναι πλήρη.

Από τον προληπτικό έλεγχο εξαιρούνται οι κάτωθι κατηγορίες δαπανών:

- Δαπάνες πληρωμής κάθε είδους αποδοχών, καθώς και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης των τακτικών υπαλλήλων, των έμμισθων δικηγόρων και των υπαλλήλων με σύμβαση αορίστου χρόνου, εκτός των πρόσθετων αμοιβών αυτών και της μισθοδοσίας του πρώτου μήνα εκείνων που διορίζονται ή μονιμοποιούνται.
- Δαπάνες απόδοσης των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κλπ.).
- Περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων των ακινήτων και εγκαταστάσεων, εκτός αυτών που για πρώτη φορά καταβάλλονται, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σύμβασης.
- Δαπάνες κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας.
- Υποχρεωτικές δαπάνες, όπως:
  - ✓ έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης
  - ✓ τοκοχρεολύσια δανείων
  - ✓ έξοδα υποχρεωτικής ασφάλισης οχημάτων

- ✓ δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων οφειλών
- ✓ δαπάνες για την απομαγνητοφώνηση των πρακτικών συνεδριάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και των δημαρχιακών επιτροπών.
- ✓ δαπάνες κατ' είδος μικρότερες των 1.000,00 € ετησίως.

Αρμόδια όργανα για την άσκηση του προληπτικού ελέγχου είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των Νομών που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΣΤ. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η αποκέντρωση με Αυτοδιοίκηση, η τοποθέτηση της Αυτοδιοίκησης στο κέντρο της άσκησης πολιτικών στα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα, η θεσμική αναγνώριση του πρωταγωνιστικού ρόλου της στην τοπική ανάπτυξη, αποτελούν συστατικά χαρακτηριστικά της στρατηγικής για την ενίσχυση της δημοκρατίας, της αξιοπιστίας των αντιπροσωπευτικών και συμμετοχικών θεσμών, της ανταγωνιστικής οικονομικής παρέμβασης και διαχείρισης, της βιώσιμης ανάπτυξης, της επίτευξης της κοινωνικής συνοχής. Η στρατηγική αυτή συμπυκνώνει το ρόλο, τις δυνατότητες και τις ευθύνες της Αυτοδιοίκησης στο περιβάλλον των πολλαπλών αλλαγών, των ραγδαίων εξελίξεων και των προκλήσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η Αυτοδιοίκηση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πορεία προς μια δημοκρατικά προσανατολισμένη Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, με οικονομική ισχύ και υποστήριξη των κοινωνιών. Πρέπει επομένως να αναδεικνύεται σε κέντρο σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών και παρεμβάσεων για τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα και την βιώσιμη ανάπτυξη. Για τους σκοπούς αυτούς στον Ευρωπαϊκό χώρο είναι σήμερα σε εξέλιξη σημαντικές συζητήσεις και αλλαγές, για την διαμόρφωση των όρων και των προϋποθέσεων για μια δημοκρατική, με συμμετοχή και κοινωνική ευαισθησία, και ταυτόχρονα αποδοτική, οργάνωση και λειτουργία των θεσμών Αυτοδιοίκησης, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Γι' αυτό και το σχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, αναγνωρίζει για πρώτη φορά το ρόλο της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης. Το περιεχόμενο του αναθεωρημένου άρθρου 102 του Συντάγματος καθώς και ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας, καθόρισε τον πραγματικό ρόλο της Αυτοδιοίκησης πρώτου αλλά και δεύτερου βαθμού, η οποία ως η πλησιέστερη στον πολίτη διοικητική αρχή αναδεικνύεται μέσα από την συνταγματική επιταγή ως η πεμπτουσία για την παραπέρα ανάπτυξη της δημοκρατίας, την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, την ενεργοποίηση του πολίτη, στα κοινά, τη διατήρηση και επέκταση της κοινωνικής συνοχής. Το τεκμήριο νομιμότητας που προβλέπει η συνταγματική επιταγή συντρέχει υπέρ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου αλλά και δεύτερου βαθμού, για την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.¹⁰

¹⁰ ΚΕΔΚΕ, συνέδριο με θέμα «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη», Φεβρουάριος 2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

Α. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Πολιτικό πλαίσιο του Προγράμματος αποτελούσαν οι προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης και οι αντίστοιχες δηλώσεις του τότε Πρωθυπουργού ("υποχρεωτική συνένωση των μικρών Ο.Τ.Α.") Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προετοίμασε, μία ολοκληρωμένη και πλήρη πρόταση για το πρόγραμμα συνένωσης των Ο.Τ.Α. της χώρας μας, το οποίο εκφράζει το γενικό πολιτικό πλαίσιο ανακυττάρωσης του πρώτου βαθμού Αυτοδιοίκησης.

Το Πρόγραμμα αυτό που φέρει το συμβολικό τίτλο "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ", συζητήθηκε και εγκρίθηκε στην συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου την Τετάρτη 26 Φεβρουαρίου 1997.

Είναι μία θεμελιώδης μεταρρύθμιση η οποία εντάσσεται μέσα στο συνολικό μας σχεδιασμό για την ανασυγκρότηση του κράτους (Οργάνωση της Περιφέρειας, νέες αρμοδιότητες στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, ενίσχυση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης κ.α.).

Βασική επιδίωξη και προσδοκία της τότε κυβέρνησης ήταν η μεγάλη αυτή μεταρρύθμιση που επί σειρά ετών αποτελούσε και αίτημα των εκπροσώπων της Αυτοδιοίκησης να έχει την ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική συναίνεση.

Β. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τυπολογία των ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας

Το οργανωτικό σχήμα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που εισήγαγε ο ν. ΔΝΖ /1912 θεμελίωσε τη διττή τυπολογία των ΟΤΑ στη βάση της διάκρισης μεταξύ αγροτικών και αστικών οικισμών. Η αμφισβήτηση όμως κατά του δημοτικού θεσμού οδήγησε στον προσδιορισμό με αυστηρά πληθυσμιακά και εμμέσως χωροταξικά κριτήρια των αστικών οικιστικών ενοτήτων οι οποίες προσέλαβαν αντίστοιχη διοικητική μορφή, ως δήμοι. Το σύνθημα της απελευθέρωσης των συνοικισμών επένδυσε ιδεολογικά ένα εύπλαστο θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης των κοινοτήτων και συνέβαλε στο επίμαχο φαινόμενο της πολυδιάσπασης και της ίδρυσης εξαρχής μη βιώσιμων διοικητικών μονάδων. Πάντως, ως προς την αναγνώριση των κοινοτήτων δεν πρέπει να διαφύγει από την προσοχή μας η καθιέρωση και λειτουργικών κριτηρίων, όπως η ύπαρξη ή η ικανότητα χρηματοδότησης σχολείου στοιχειώδους εκπαιδευσεως.

Αλλά και το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς του Β.Δ. της 27ης Δεκεμβρίου 1834 κατέτασσε τους δήμους σε τρεις "τάξεις" ανάλογα με τον πληθυσμό. Σε κάθε τάξη αντιστοιχούσε διαφορετικός αριθμός δημαρχιακών παρέδρων και υπήρξε διαφορά και ως προς τον τρόπο διορισμού του Δημάρχου. Εν ολίγοις, το πληθυσμιακό κριτήριο συνδέθηκε και τότε με διαφορές στη συγκρότηση των διοικητικών οργάνων.¹¹

Το φαινόμενο της θέσπισης διαφορετικών τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ συναντάται και σε ευρωπαϊκές χώρες, χαρακτηριστικότερη των οποίων είναι η περίπτωση της Γερμανίας. Υπάρχουν πάντως και πολλές που έχουν ενιαίο τύπο ανεξάρτητα από πληθυσμό ή οικιστική μορφή, γεγονός που συνήθως σχολιάζεται από τους ειδικούς ως αρνητικό.

Στην χώρα μας παρατηρείται μία ανακόλουθη κατάσταση: ενώ η αρχική διαφορετικότητα μεταξύ δήμου και κοινότητας είχε θεμελιωθεί σε πληθυσμιακά και χωροταξικά κριτήρια, γεγονός που αποτελούσε θετικό γνώρισμα για το σύστημά μας, στη συνέχεια η μεν κοινότητα έμεινε καθηλωμένη στα δεδομένα του 1912, ο δε δήμος έγινε κατανοητός ως αξιολογική οντότητα ανώτερη της κοινότητας και έτσι επιδιώκεται η μετεξέλιξη κοινοτήτων σε δήμους μεταβάλλοντας το αρχικό περιεχόμενο της διαφοράς. Ταυτόχρονα παρατηρείται η θεσμοθέτηση δήμων που έχουν ενιαίο θεσμικό πλαίσιο αλλά κρίσιμες πληθυσμιακές και χωροταξικές διαφορές. Προκειμένου να υπάρξει ορθολογικότερη διοικητική οργάνωση αλλά και να προσαρμοσθεί το θεσμικό πλαίσιο στη σύγχρονη πραγματικότητα και τις διοικητικές και αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας προτείνεται η εξειδίκευση των επιμέρους τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Ασφαλώς ως προς το βασικό ονομαστικό προσδιορισμό, για ιστορικούς αλλά και δεοντολογικούς λόγους προτείνεται η χρήση του όρου: Δήμος. Οι Δήμοι όμως πρέπει να διακρίνονται σε ειδικούς τύπους και στον καθένα θα αναλογούν ιδιαιτερότητες τόσο ως προς το διοικητικό σύστημα αλλά και ως προς τις αρμοδιότητες. Επίσης είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι επιθετικοί προσδιορισμοί των τύπων των δήμων δεν πρέπει να αποτυπωθούν και στο νομικό πλαίσιο. Άλλωστε η διάκρισή τους έχει μόνο λειτουργικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί αξιολογική ή οργανωτική διάκριση ΟΤΑ.

Δήμος - Ενότητα Χωριών

Βασικό χαρακτηριστικό είναι η ενότητα αγροτικών οικισμών. Θα αποτελεί το κατεξοχήν "προϊόν" των Συνενώσεων. Κύριο γνώρισμα η αναπτυξιακή λειτουργία της Δημοτικής Αρχής και η δημοτική αποκέντρωση στη βάση των πρώην Κοινοτήτων με τα Τοπικά Συμβούλια, ακόμη και στην έδρα του νέου ΟΤΑ. Εκλογικό σύστημα που

¹¹ Βλ. αναλυτικά το κείμενο του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», στο έργο: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

επιτρέπει την εκπροσώπηση όλων, στο μέτρο του δυνατού, των πρώην κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες μπορούν να αναφέρονται στις ορεινές ή παραμεθόριες περιοχές.

Δήμος - Ημιαστικός οικισμός

Βασικό χαρακτηριστικό η ύπαρξη ενός ημιαστικού οικισμού με πληθυσμό άνω των 2.500 ή 5.000 κατοίκων. Μ' αυτόν συνενώνονται όμοροι ΟΤΑ εφόσον βρίσκονται στην άμεση επιρροή του. Τοπικά Συμβούλια στις μικρότερες κοινότητες που θα συνενωθούν μαζί του. Σύστημα εκπροσώπησης και των μικρότερων κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Αστικός Δήμος

Ο κλασικός τύπος του σύγχρονου αστικού δήμου. Προσαρτώνται οι όμορες κοινότητες δορυφόροι. Τοπικά Συμβούλια στις προσαρτώμενες κοινότητες.

Δήμος- Νησί

Εκτός από τα μεγάλα νησιά που αποτελούν, σε αρκετές περιπτώσεις, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ή εκείνα που έχουν μεγάλη έκταση και πληθυσμό, όλοι οι ΟΤΑ των υπολοίπων μικρών νησιών επιδιώκεται η Συνένωση έτσι ώστε κάθε νησί να οργανώνεται ως δήμος. Ως προς το διοικητικό σύστημα ισχύουν κατεξοχήν τα αναφερόμενα στους αντίστοιχους τύπους που περιγράφονται παραπάνω.

Δήμος - Πολεοδομικό Συγκρότημα

Πρόκειται για τους μεγάλους δήμους (εκτός των δύο μητροπολιτικών κέντρων) που αποτελούν ήδη μικρές μητροπολιτικές περιοχές Σ' αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να εξετασθεί, μετά την ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης και την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών, η συγκρότηση θεσμών συνεργασίας για τη διαχείριση ευρύτερων λειτουργιών της περιοχής.

Δήμοι - Τμήματα μητροπολιτικών περιοχών

Πρόκειται για τους ΟΤΑ της μητροπολιτικής περιοχής Αττικής και Θεσσαλονίκης που ο ρόλος τους καθώς και η χωρική τους ανασυγκρότηση πρέπει να επαναπροσδιορισθεί στο πλαίσιο συστήματος μητροπολιτικής διοίκησης. (Γι' αυτό

άλλωστε το προτεινόμενο Πρόγραμμα δεν αφορά την Αττική και τα πολεοδομικά συγκροτήματα της Θεσσαλονίκης και του Βόλου - Ν. Ιωνίας)

Πίνακας 1: Η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των δήμων, των πόλεων με πληθυσμό 10.000 κατοίκων και μεγαλύτερο, των κοινοτήτων, των αυτοτελών οικισμών και του συνολικού πληθυσμού της χώρας από το 1940 έως και το 2001

Έτος	Δήμοι	Πόλεις	Κοινότητες	Οικισμοί	Πληθυσμός
1940	146	60	5.618	10.911	7.344.860
1951	218	74	5.757	10.911	7.632.801
1961	225	96	5.776	11.615	8.388.553
1971	256	104	5.805	11.691	8.768.641
1981	264	121	5.774	12.315	9.740.417
1991	361	129	5.560	12.817	10.312.711
2001	900	--	133	13.274	10.964.020

Πηγή: Στατιστικές Επετηρίδες της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος

Γ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΘΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΟΥΣ («ΔΗΜΟΙ») ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ Η΄ ΜΗ-ΑΣΤΙΚΟΥΣ («ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ») ΟΤΑ.

Ως προς τις κοινότητες, προς αντιμετώπιση της διοικητικής αδυναμίας που προέκυπτε από τον κατακερματισμό της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης στην ύπαιθρο, ο νομοθέτης του ν. ΔΝΖ'/1912 είχε εισαγάγει, ακολουθώντας τα γαλλικά πρότυπα, τον θεσμό των Συνδέσμων Κοινοτήτων. Η διακοινοτική συνεργασία αυτού του είδους όμως, ούτε υιοθετούνταν εύκολα ούτε απέδιδε –όταν εφαρμόζονταν- τα αναμενόμενα, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί πολύ γρήγορα ένας ζωνήριος προβληματισμός ως προς τη συνένωση των μικρότερων Κοινοτήτων. Αργότερα, κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο, η ανασυγκρότηση των αγροτικών περιοχών με την δημιουργία νέων διοικητικών και αναπτυξιακών κέντρων που θα σχηματίζονταν από μεγάλους και ισχυρούς ΟΤΑ οι οποίοι θα προέκυπταν από την συγχώνευση των πολλών και αναιμικών, κατά κανόνα, Κοινοτήτων βρέθηκε και πάλι στο προσκήνιο.

Επιπλέον, η μεταπολεμική αστυφιλία και εγκατάλειψη της υπαίθρου (που οφείλονταν, μεταξύ άλλων, και στην απουσία ισχυρών διοικητικών κέντρων στην ύπαιθρο) οδήγησε σε πορεία παρακμής τον θεσμό των Κοινοτήτων:

Πίνακας 2 : Η παρακμή των Κοινοτήτων σύμφωνα με την πληθυσμιακή τους εξέλιξη από το 1940 έως και το 1991

	Έως 200 κάτ/κ οι	Έως 500	Έως 1000	Έως 2000	Έως 5000	> 5000	Σύνολο Κοιν/ των	Συνολικός Πληθυσμός (χιλ.)	Ποσοστό Επί συν. Πληθυσμού της Χώρας
1940	226	2.086	2.114	906	267	19	5.618	4.971	67,7%
1951	495	2.121	1.931	906	281	23	5.757	4.310	56,5%
1961	587	2.063	1.879	924	286	34	5.776	4.525	54%
1971	1.157	2.115	1.596	685	212	40	5.805	3.621	41,3%
1981	1.289	2.091	1.438	686	233	37	5.774	3.560	36,6%
1991	1.688	2.005	1.180	496	173	18	5.560	3.453	33,5%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας

Δ. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως κατευθυντήριες αρχές προτείνονταν οι εξής πέντε:

- Η *αρχή της θεσμικής ισορροπίας*, η οποία σημαίνει ότι το νέο σύστημα διακυβέρνησης θα αποφεύγει την απονομή μιας δεσπόζουσας θέσης, χωρίς θεσμικά αντίβαρα και ισορροπίες, σε ένα όργανο.
- Η *αρχή της πολιτικής λογοδοσίας με διαφάνεια*, η οποία συνεπάγεται την συγκρότηση θεσμών και διαδικασιών ορατών και κατανοητών στον πληροφόρημένο πολίτη που θα διευκολύνουν την απόδοση πολιτικών ευθυνών και τον πολιτικό έλεγχο συγκεκριμένων οργάνων και αποφάσεων.
- Η *αρχή της αποτελεσματικότητας*, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει το όποιο σύστημα διακυβέρνησης να διασφαλίζει την ταχεία επίτευξη των αποτελεσμάτων που αποτελούν τους στόχους της δημοτικής/κοινοτικής δράσης.
- Η *αρχή της αποδοτικότητας*, η οποία σημαίνει ότι οι στόχοι της δημοτικής/κοινοτικής δράσης θα πρέπει να επιτυγχάνονται με ορθολογική χρήση/ανάλωση πόρων (οικονομικών, ανθρώπινων, χρονικών, περιβαλλοντικών).
- Η *αρχή της εγγύτητας-αποκέντρωσης*, η οποία σημαίνει ότι οι αποφάσεις θα λαμβάνονται και οι δράσεις θα υλοποιούνται όσο το δυνατόν εγγύτερα στον πολίτη και το πρόβλημα/θέμα.¹²

---

¹² Σμολοκτού, Δήμητρα Χατζηνικόλα, Παναγιώτα, "Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΗΣ" 12-11-2007

↓ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο καθορισμός των εδαφικών περιφερειών των νέων ΟΤΑ έγινε στη βάση χωροταξικών ενοτήτων, σε συνδυασμό με το μέγεθος του πληθυσμού. Το πρόγραμμα ήταν πενταετές για την χρονική διάρκεια 1997 - 2001 και περιλάμβανε 7 υποπρογράμματα:

Επεξεργασία Νομικού Πλαισίου

Χωροταξικός Σχεδιασμός των Νέων ΟΤΑ

Τοπικές Δημόσιες Επενδύσεις

Στελέχωση των Νέων ΟΤΑ

Οργάνωση και Εκσυγχρονισμός Υπηρεσιών - Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού

Κάλυψη λειτουργικών δαπανών

Ενημέρωση - Δημοσιότητα και το κάθε υποπρόγραμμα περιλάμβανε μέτρα

Ε. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του σχεδίου για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης είχαν επιλεγεί συγκεκριμένοι στόχοι, είχαν υιοθετηθεί αρχές που έπρεπε να διέπουν το νέο νομικό καθεστώς και τις δράσεις του Προγράμματος, είχε τεθεί χρονοδιάγραμμα (μέχρι το 2001 με δυνατότητα παράτασης) για την ολοκληρωμένη εφαρμογή της μεταρρύθμισης και είχαν προϋπολογισθεί οι απαιτούμενοι οικονομικοί πόροι καθώς και οι πηγές από τις οποίες θα αντλούνταν¹³.

Ειδικότερα, ως στόχοι προβάλλονταν:

- ο εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος (αφού οι ΟΤΑ συγκροτούν το βάθρο της δημόσιας διοίκησης),
- η δημιουργία πρωτοβάθμιων ΟΤΑ με θεσμική δομή σύγχρονων ανοικτών

¹³ Βλ. αναλυτικά το κείμενο του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», στο έργο: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ό.π., σ. 79 επ.

πόλεων (όπου θα συλλειτουργούν οικιστικές μονάδες που αλληλεξαρτώνται), η αναβάθμιση του τοπικού πολιτικού συστήματος (αφού η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων στους νέους ΟΤΑ θα αποτελεί σημαντικό διακύβευμα για τις τοπικές κοινωνίες),

- η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, ο συντονισμός των τοπικών δημόσιων επενδύσεων (με την δημιουργία «ισχυρών διοικητικών κέντρων σε ευρύτερη τοπική κλίμακα» και την εφαρμογή του ΕΑΠΤΑ) και, τέλος,
- η διασφάλιση ενός ικανοποιητικού βαθμού νομιμότητας, διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου στην τοπική εξουσία¹⁴.

Πίνακας 3: Η κατανομή των πρωτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε τάξεις μεγέθους μετά την εφαρμογή του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας»

Πληθυσμός	Δήμοι	%	Κοινότητες	%	Α' Βαθ. ΟΤΑ	%	Συνολικός Πληθυσμός	%
Έως 300	3	0,3	30	22,6	33	3,2	5.787	0,05
Έως 500	3	0,3	11	8,3	14	1,3	5.979	0,05
Έως 1.000	3	0,3	43	32,3	46	4,5	34.454	0,3
Έως 2.000	66	7,3	27	20,3	93	9,0	139.757	1,4
Έως 5.000	358	39,8	22	16,5	380	36,8	1.280.675	12,4
Έως 10.000	281	31,2	-	-	281	27,2	1.969.569	19,2
Έως 20.000	95	10,6	-	-	95	9,2	1.288.378	12,4
Έως 50.000	56	6,3	-	-	56	5,4	1.804.216	17,6
Έως 100.000	27	3,0	-	-	27	2,6	1.748.724	17,0
Έως 200.000	6	0,7	-	-	6	0,6	824.786	8,1
Μεγαλύτερος	2	0,2	-	-	2	0,2	1.156.039	11,2
Γ. Σύνολα	900	100	133	100	1.033	100	10.258.364	100

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. (διοικητικές διαιρέσεις της 31^{ης} Ιανουαρίου 1999, πληθυσμός απογραφής της 17^{ης} Μαρτίου 1991)

¹⁴ Βλ. την αναλυτική παρουσίαση στην Εισηγητική Έκθεση του σχετικού νομοσχεδίου, η οποία υπήρξε ιδιαίτερα εκτεταμένη και αναδημοσιεύτηκε στο έργο: Χαρ. Χρυσανθάκη, Η θεσμική μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Το σχέδιο «Ιωάννης Καποδίστριας», Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή 1998, σ. 237 επ. (275 επ.), Εισηγητική Έκθεση, ό.π., σ. 272 επ.

ΣΤ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η χρηματοδότηση έγινε από τους Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ) από την Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ) και από την παροχή άτοκων δανείων στους ΟΤΑ. Στόχος του προγράμματος ήταν η παροχή υπηρεσιών ισοδύναμης αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωριών και επομένως ο εκσυγχρονισμός του διοικητικού μας συστήματος, η ουσιαστικοποίηση του ρόλου των ΟΤΑ και η αναβάθμιση των αιρετών και επομένως ο εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος στη χώρα μας και η διεύρυνση της πολιτικής βαρύτητας της Πρωτοβάθμιας ΤΑ, η δημιουργία ουσιαστικών προϋποθέσεων για την διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, ο συντονισμός των τοπικών δημοσίων επενδύσεων για έργα τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού, η διαφάνεια στη διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικός έλεγχος της τοπικής εξουσίας που οδηγούν στην εξασφάλιση της νομιμότητας και της προστασίας των πολιτών κλπ. Η χώρα μας χρειαζόταν μια κεντρική διοίκηση ευέλικτη και αποτελεσματική, με ικανότητα στρατηγικού σχεδιασμού και αναμόρφωση της κεντρικής διοίκησης που προϋποθέτει την ενίσχυση της περιφέρειας και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το πρόγραμμα της ανασυγκρότησης της Τ.Α, κομίζει μια νέα αντίληψη για το Κράτος, την κοινωνία και το πολίτη, μια άλλου τύπου πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση ικανή να ανταποκριθεί στις σημερινές συνθήκες, με την ενίσχυση και προσαρμογή της χώρας μας στη πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνιστικότητας στην αναπτυξιακή μας προσπάθεια.

Ο νόμος «Ι. Καποδίστριας» επέλεξε να συγκεντρωθεί η ευθύνη για την λήψη των αποφάσεων στα όργανα του Δήμου (κυρίως στο δημοτικό συμβούλιο), ενώ τα τοπικά συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων (δηλ. των τέως ΟΤΑ) περιορίστηκαν σε γνωμοδοτικά και ελεγκτικά, κυρίως, καθήκοντα. Με τις σχετικές ρυθμίσεις επιδιώκονταν η διασφάλιση της διοικητικής συνοχής των νέων Δήμων, χωρίς πάντως, όπως ήδη τονίσθηκε, να αποκλείεται και η αποσυγκέντρωση ορισμένων αποφασιστικών αρμοδιοτήτων από τα «κεντρικά» όργανα προς τα τοπικά συμβούλια ή προς τον πρόεδρό τους. Προς εξισορρόπηση του μονοπωλίου αποφασιστικής εξουσίας που παραχωρείται στα κεντρικά όργανα, ο νομοθέτης προέβλεψε την απευθείας συμμετοχή εκπροσώπων των δημοτικών διαμερισμάτων στο δημοτικό συμβούλιο, και συγκεκριμένα των Προέδρων των τοπικών συμβουλίων¹⁵ ως μελών του, καθώς και των Δημαρχιακών Παρέδρων¹⁶. Οι τελευταίοι όμως δεν είναι και μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Σύμφωνα πάντως με τα άρθρα 6 παρ. 14 και 8 παρ. 1 του νόμου, οι δημαρχιακοί πάρεδροι καλούνται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις του δημοτικού

¹⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4 του νόμου, οι πρόεδροι των τοπικών συμβουλίων, πλην των τριμελών, είναι και μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Οι πρόεδροι των τριμελών τοπικών συμβουλίων είναι και *δημαρχιακοί πάρεδροι*.

συμβουλίου και έχουν δικαίωμα να εκφράσουν γνώμη σε όλα τα θέματα που συζητούνται σε αυτό, ενώ έχουν και δικαίωμα ψήφου για όλα τα θέματα που συζητούνται και αφορούν το δημοτικό διαμέρισμα στο οποίο έχουν εκλεγεί (άρθρ. 8 παρ. 4). Ανάλογες είναι και οι ρυθμίσεις για τους Παρέδρους των κοινοτικών διαμερισμάτων (άρθρ. 7 και 8).

Αξιοσημείωτη ήταν εξάλλου και η δυνατότητα που δόθηκε στους Προέδρους των Τοπικών Συμβουλίων, αλλά και στους Παρέδρους να συγκαλούν έκτακτα μέχρι δύο φορές το χρόνο λαϊκή συνέλευση στο διαμέρισμά τους, η οποία και εκδίδει ψηφίσματα που μπορούν να ασκήσουν σημαντική πολιτική πίεση στο κέντρο¹⁷. Σύμφωνα, εξάλλου, με το άρθρο 10, προβλέπονταν και η υποχρεωτική σύγκληση τακτικής λαϊκής συνέλευσης μία φορά το χρόνο, ενώ στην οποία θα καλούνταν υποχρεωτικά ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας και τα μέλη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν, τέλος, η υιοθέτηση διαφορετικού εκλογικού συστήματος για την ανάδειξη των Τοπικών Συμβουλίων, όπου, σε αντίθεση με τα ισχύοντα για το αντίστοιχο «κεντρικό» όργανο, υιοθετήθηκε η απλή αναλογική για την εκλογή των μελών τους (άρθρ. 5 παρ. 10), και μάλιστα με βάση το τοπικό εκλογικό αποτέλεσμα.. Έτσι, σε πολλές περιπτώσεις προέκυψε αναντιστοιχία πλειοψηφίας-μειοψηφίας ανάμεσα στα κεντρικά όργανα του νέου «καποδιστριακού» δήμου και το Τοπικό Συμβούλιο, ενώ περιορίστηκε η εσωτερική συνοχή τόσο στα ίδια τα Τοπικά Συμβούλια όσο και εντός των καποδιστριακών δήμων. Το ειδικό βάρος πολλών «αντιπολιτευόμενων» τοπικών συμβουλίων περιοριζόταν στον ενιαίο Δήμο ο οποίος άλλωστε διοικούνταν, σε αντίθεση με τα τοπικά συμβούλια, από μια ισχυρότατη μονοπαραταξιακή πλειοψηφία τριών πέμπτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»:

ΑΡΧΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α. ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»

Σε δημόσια διαβούλευση τέθηκε από την Παρασκευή 30 Απριλίου, το νομοσχέδιο του υπουργείου Εσωτερικών, «Καλλικράτης», για τη διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας.

Η κυβέρνηση φιλοδοξεί να εξοικονομήσει 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος από τις αλλαγές. Ανάμεσα στις τομές που προωθούνται είναι η μείωση του αριθμού των υφιστάμενων Δήμων κατά δύο τρίτα και ο περιορισμός των αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο μισό, ρυθμίσεις πάντως που ήδη προκαλούν αντιδράσεις.

Την ίδια ώρα, χωρίς σημαντικές διαφωνίες για τη χωροταξία των νέων δήμων που θα δημιουργηθούν με τον «Καλλικράτη», πραγματοποιήθηκε, το πρώτο συνέδριο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του Λεκανοπεδίου με αφορμή την ανακοίνωση του σχεδίου νόμου για την τοπική αυτοδιοίκηση.

Το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» θα ψηφιστεί έγκαιρα και οι εκλογές της αυτοδιοίκησης της 14^{ης} Νοεμβρίου 2010 θα γίνουν για τους νέους ισχυρούς δήμους και την περιφερειακή αυτοδιοίκηση. Η Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης όμως, δεν αφορά τις επόμενες εκλογές αλλά τις επόμενες γενιές.

Β. ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»

Οι 910 Δήμοι και οι 124 Κοινότητες που υπάρχουν σήμερα συνενώνονται σε 333 Δήμους. Οι 57 Νομαρχίες και τα 19 Επαρχεία καταργούνται και αντικαθίστανται

από 13 αιρετές Περιφέρειες και οι 13 κρατικές Περιφέρειες αντικαθίσταται με τη σειρά τους από 7 αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Οι μισές θέσεις πολιτικού προσωπικού περικόπτονται.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, το νομοσχέδιο περιλαμβάνει:¹⁸

1. Τη χωροθεσία των νέων Δήμων σε όλη τη χώρα.
2. Τη συγκρότηση των Περιφερειών με την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και Επαρχιών.
3. Τη συγκρότηση αποκεντρωμένων Διοικήσεων με τη συγχώνευση των κρατικών Περιφερειών.
4. Τη μεταφορά σημαντικών αρμοδιοτήτων της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης στους Δήμους.
5. Την εισαγωγή ενός νέου συστήματος διακυβέρνησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την εισαγωγή και νέων θεσμών, όπως ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης κατά το πρότυπο του Συνηγόρου, ταυτόχρονα βεβαίως με την αξιοποίηση διαδικασιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως η Επιτροπή Διαβούλευσης ή το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών.
6. Την ουσιαστική αλλαγή στο εκλογικό σύστημα της Αυτοδιοίκησης, με τη μείωση του εκλέγεσθαι στα 18 που αναμένεται να ανοίξει την Αυτοδιοίκηση στους νέους.
7. Για πρώτη φορά από τη σύστασή της με την κωδικοποιημένη συγκέντρωση του συνόλου των αρμοδιοτήτων της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης.
8. Με τη μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων από κάθε, χωρίς εξαίρεση, Υπουργείο προς την αιρετή Περιφέρεια.
9. Με τη δημιουργία ενός εξ' ολοκλήρου νέου συστήματος εποπτείας των ΟΤΑ.
10. Με την εισαγωγή ενός νέου συστήματος οικονομικής κατοχύρωσης των πόρων των ΟΤΑ με τη σύνδεσή τους με τους πιο δυναμικούς πόρους, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, Φόρος Ακίνητης Περιουσίας, Φόρος Εισοδήματος, αλλά και την εισαγωγή ενός νέου συστήματος οικονομικής διαχείρισης και ελέγχου του δανεισμού, καθώς και ένα νέο σύστημα εξυγίανσης των υπερχρεωμένων Δήμων.

¹⁸ «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» όπως ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών στο Υπουργικό Συμβούλιο, στις 28 Απριλίου 2010

11. Με την εισαγωγή της Μητροπολιτικής Αυτοδιοίκησης στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη.
12. Με τη θέσπιση ενός νέου συστήματος ενδοδημοτικής αποκέντρωσης που δίνει νέα υπόσταση στο χωριό και τη γειτονιά, με νέους πόρους, αρμοδιότητες στις οποίες αξιοποιείται ξανά ο όρος της Κοινότητας, γιατί η Κοινότητα, Δημοτική και Τοπική, είναι το κύτταρο των νέων ισχυρών Δήμων που αναζωογονεί ο «Καλλικράτης».
13. Με την εισαγωγή ενός νέου πλαισίου για την καταστατική θέση των αιρετών που ενισχύει το ρόλο, αλλά και την αξιοπιστία τους.
14. Με τη συνολική επαναρύθμιση του καθεστώτος των επιχειρήσεων και των νομικών προσώπων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης οδηγεί στον περιορισμό τους κατά 65%, με την κατάργηση δηλαδή πάνω από 4.000 και τις συνακόλουθες μετατάξεις του προσωπικού τους.
15. Με την εισαγωγή ενός πλαισίου λειτουργίας της Αυτοδιοίκησης προσαρμοσμένο στις ανάγκες της νησιωτικότητας, αλλά και ορεινότητας βάσει, πέραν όλων των άλλων, και της ειδικής θέσης που τους επιφυλάσσει το Σύνταγμα.
16. Τη θέσπιση ενός νέου αναπτυξιακού προγράμματος, του προγράμματος «Ελληνική Αρχιτεκτονική Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης» του προγράμματος «ΕΛΛΑΔΑ», στο οποίο, με τη συμμετοχή πια της ίδιας της Αυτοδιοίκησης, αρθρώνονται δράσεις που θα συμβάλλουν με νέους πια όρους στην αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας.

➤ Συνένωση ΟΤΑ

Το πρώτο βήμα, σύμφωνα με όσα προβλέπει το νομοσχέδιο είναι να περιοριστούν δραστικά οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ώστε να γίνουν μεγαλύτεροι, ισχυρότεροι και περισσότερο αποτελεσματικοί στην άσκηση των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται.

Οι 910 Δήμοι και οι 124 Κοινότητες που υπάρχουν σήμερα συνενώνονται σε 333 έως 343 Δήμους. Οι 57 Νομαρχίες και τα 19 Επαρχεία καταργούνται και αντικαθίστανται από 13 αιρετές Περιφέρειες και οι 13 κρατικές Περιφέρειες αντικαθίσταται με τη σειρά τους από 7 αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

➤ Οι εξοικονομήσεις του «Καλλικράτη»

Οι δραστικές συνενώσεις επηρεάζουν το σύνολο της δομής και λειτουργίας των ΟΤΑ, όπως είναι φυσικό, οδηγώντας σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων. Για παράδειγμα, ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων από 16.150 που είναι σήμερα περιορίζεται στους μισούς.

Επίσης οι 195 θέσεις Αντινομαρχών αντικαθίστανται από τις μισές Αντιπεριφερειάρχων και οι 1.496 νομαρχιακοί σύμβουλοι αντικαθίστανται από 703 περιφερειακούς συμβούλους.

Συνολικά οι περισσότερες από 50.000 θέσεις πολιτικού προσωπικού μειώνονται σε 25.000 θέσεις. Μόνο δε από τη μείωση αυτών των θέσεων πραγματοποιείται εξοικονόμηση της τάξης του 60%.

Τη συνένωση των ΟΤΑ ακολουθούν και τα Νομικά Πρόσωπα των Δήμων. Από 6.000 που είναι σήμερα μειώνονται σε λιγότερο από 2.000.

Τα περίπου 60.000 μέλη των διοικήσεων των Διοικητικών Συμβουλίων των δημοτικών επιχειρήσεων των ΟΤΑ, μειώνονται κατά 40.000 και βεβαίως φτάνουν σε ένα αριθμό περί τις 20.000 μέλη Διοικητικών Συμβουλίων δημοτικών επιχειρήσεων.

➤ Δημιουργούνται επτά αποκεντρωμένες κρατικές Διοικήσεις

Η μετατροπή των υφιστάμενων Περιφερειών σε βαθμίδα Αυτοδιοίκησης δημιουργεί την ανάγκη δημιουργίας νέων, λιγότερων σε αριθμό πια αποκεντρωμένων δομών κρατικής Διοίκησης. Για το λόγο αυτό δημιουργούνται επτά αποκεντρωμένες κρατικές Διοικήσεις.

Ο αριθμός των αποκεντρωμένων κρατικών Διοικήσεων θα τεκμηριώνεται τόσο με την ανάλυση των οικονομικών, αλλά και των κοινωνικών, των χωροταξικών και των γεωγραφικών δεδομένων, όσο βεβαίως και με τη συγκριτική αξιολόγηση που κάναμε, του κόστους και του οφέλους με βάση όλα τα εναλλακτικά σενάρια.

Οι Καλλικράτειοι δήμοι θα τροφοδοτούνται από : Το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, αλλά και το Φόρο Ακίνητης Περιουσίας. Ενώ οι ΚΑΠ των Περιφερειών θα περιλαμβάνουν: Το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων.

↓ 370 ΔΗΜΟΙ

Οι νέοι και ισχυροί δήμοι αναλαμβάνουν νέες αρμοδιότητες, μαζί με τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που προέρχονται από την καταργούμενη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, όπως:

- η πρόνοια και η προστασία της δημόσιας υγείας,
- η ανέγερση σχολικών κτιρίων,
- η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού,
- η ένταξη των μεταναστών,
- οι πολεοδομικές εφαρμογές,
- ο υγειονομικός έλεγχος,
- η προστασία της παιδικής και της τρίτης ηλικίας,
- οι λαϊκές αγορές
- οι αδειοδοτήσεις και ο έλεγχος πολλών τοπικών, οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων,
- η πολιτική προστασίας, με την ένταξη των δήμων στον εθνικό σχεδιασμό με συγκεκριμένο ρόλο και αρμοδιότητες.

↓ 7 ΝΕΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Επιπλέον, θα θεμελιωθούν 7 γενικές διοικήσεις που θα αντικαταστήσουν τις 13 σημερινές κρατικές περιφέρειες και τις αποκεντρωμένες κρατικές οντότητες την ύπαρξη των οποίων επιβάλλει στο Σύνταγμα.

Οι γενικές διοικήσεις θα έχουν όσες αρμοδιότητες δεν μπορούν να παραχωρηθούν από το Σύνταγμα τις τοπικές αυτοδιοικήσεις, αλλά και ευαίσθητες αρμοδιότητες, όπως την μετανάστευση, σύμφωνα με όσα είπε ο υπουργός Εσωτερικών

Με το νέο νομοσχέδιο καθιερώνεται ο θεσμός του αιρετού περιφερειάρχη, καθώς και εκείνη του θεματικού και τοπικού αντιπεριφερειάρχη και της περιφερειακής εκτελεστικής επιτροπής.

Σύμφωνα με όσα είπε ο κ. Ραγκούσης, η περιφερειακή αυτοδιοίκηση θα αποτελέσει το «όχημα» για την πράσινη ανάπτυξη. Θα αναλάβει τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της

περιφέρειας, θα διαχειρίζεται πόρους των ΠΕΠ και ΕΣΠΑ και θα αντιμετωπίζει τα περιφερειακά προβλήματα.

Ο υπουργός Εσωτερικών είπε ότι θα υπάρξει πρόβλεψη για την κατανομή των πόρων με γεωγραφικά, οικονομικά και πληθυσμιακά κριτήρια και ανακοίνωσε ότι οι πόροι της τοπικής αυτοδιοίκησης θα συνδεθούν εφεξής με το ΦΠΑ, έτσι ώστε η αυτοδιοίκηση να συμβάλλει και αυτή στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής

Ο υπουργός Εσωτερικών τόνισε ότι θα υπάρξει αλλαγή του τρόπου ελέγχου των πόρων της αυτοδιοίκησης, θα υπάρξει υποχρεωτική ανάρτηση των διοικητικών αποφάσεων στο διαδίκτυο, ενώ θα συσταθεί και αυτοτελής υπηρεσία ελέγχου των ΟΤΑ.

Κονδύλια ύψους 650 εκατ. ευρώ από το ΕΣΠΑ αναθεωρούνται και προσαρμόζονται, για να στηριχθεί η αλλαγή αυτή, αλλά και να προσληφθεί το απαραίτητο επιστημονικό προσωπικό από νομικούς, οικονομολόγους και μηχανικούς που θα στελεχώσουν την τοπική αυτοδιοίκηση υπό τον όρο ότι τα στελέχη αυτά θα παραμένουν επί δεκαετία στους δήμους στους οποίους θα εργάζονται.

4.0 «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» ΑΛΛΑΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟ

Ο νέος εκλογικός νόμος θα είναι παραλλαγή του γερμανικού μοντέλου. Θα προβλέπει την εκλογή 120 βουλευτών με λίστα στις 13 περιφέρειες του «Καλλικράτη» και ακόμη 180 σε ισάριθμες μονοεδρικές περιφέρειες που θα συσταθούν στους 52 νομούς της χώρας. Με τον εκλογικό νόμο σχετίζονται τόσο η απόφαση της κυβέρνησης να προωθήσει ένα «ήπιο σενάριο» συνενώσεων στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως είναι η Αττική και η Θεσσαλονίκη, όσο και η καθιέρωση εκλογικών περιφερειών και για την ανάδειξη των μελών των δημοτικών συμβουλίων των νέων υπό σύσταση δήμων. Το σενάριο αυτό προκρίθηκε μετά τις έντονες διαφωνίες σχεδόν όλων των αυτοδιοικητικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ (ήθελαν να διατηρηθεί το ισχύον σύστημα εκλογής των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης) αλλά και προκειμένου να κατευναστούν τυχόν αντιδράσεις και από βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος.

• **Ειδικότερα, στις βασικές αλλαγές περιλαμβάνονται:**

1. Δεν καταργείται ο σταυρός προτίμησης, εκτός αλλαγής την τελευταία κυριολεκτικά στιγμή.
2. Οι 180 (ή οι 175 εφόσον τα κόμματα συμφωνήσουν για την ψήφο των ομογενών) από τους 300 βουλευτές θα εκλέγονται σε μονοεδρικές περιφέρειες και οι υπόλοιποι 120 ή 125 θα εκλέγονται με λίστα στις 13 αυτοδιοικητικές περιφέρειες της χώρας.
3. Ο πήχης της αυτοδυναμίας τοποθετείται στο 40,20%.
4. Αποσυνδέεται η αυτοδυναμία από το συνολικό ποσοστό των κομμάτων που θα μένουν εκτός Βουλής.
5. Διατηρείται η αναλογικότητα του νόμου Σκανδαλίδη.
6. Το πρώτο κόμμα θα πριμοδοτείται με 40 έδρες (αντί για τις 50 που προβλέπει ο νόμος Παυλόπουλου).
7. Διατηρείται το όριο του 3% για την είσοδο ενός κόμματος στη Βουλή.
8. Οι καινούργιες μονοεδρικές περιφέρειες δεν θα παραβιάσουν τα όρια των σημερινών νομών. Κατά πάσα πιθανότητα οι βουλευτές Επικρατείας θα ενταχθούν στις περιφέρειες. Εκεί μπορεί να προβλεφθούν και θέσεις για τους Έλληνες του εξωτερικού. Στους βασικούς στόχους της κυβέρνησης είναι να αποσπάσει τη συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, ειδικά δε αυτή της αξιωματικής αντιπολίτευσης, έτσι ώστε ο νέος εκλογικός νόμος να εφαρμοστεί άμεσα και να ισχύσει στις εθνικές εκλογές του 2014.

Ε. ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΤΑ

↓ ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

- ✓ Πολυεδομικές εφαρμογές & έκδοση οικοδομικών αδειών
- ✓ Τομέας κοινωνικής πρόνοιας
- ✓ Έκδοση σειράς επαγγελματικών αδειών
- ✓ Τομέας γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας
- ✓ Τομέας εκτέλεσης έργων, συγκοινωνιακών υποδομών
- ✓ Τομέας προστασίας δημόσιας υγείας
- ✓ Παιδείας (δια βίου μάθηση, υποστήριξη σχολικών υποδομών)

↓ ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΙΡΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

- ✓ Το σύνολο των αρμοδιοτήτων που αφορά στον αναπτυξιακό περιφερειακό προγραμματισμό
- ✓ Η περιφέρεια να αποτελέσει το θεσμικό πλαίσιο της Πράσινης Ανάπτυξης
- ✓ Μεταφορά αρμοδιοτήτων με στόχο την ανάπτυξη & την εύρυθμη λειτουργία των δύο μεγαλύτερων χωρικών ενοτήτων της χώρας (Περιφέρεια Αττικής – Μητροπολιτικό Διαμέρισμα Θεσσαλονίκης)

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Οι αρμοδιότητες που δόθηκαν στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ήταν εξαρχής σε μεγάλο βαθμό γραφειοκρατικού διεκπεραιωτικού χαρακτήρα, που δυσχέραναν την αποτελεσματικότητα του θεσμού, παρά τις προσπάθειες των αιρετών, οι οποίοι με περιορισμένα μέσα και προσωπικό, προσπάθησαν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις. Η ανάγκη για συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στο επίπεδο μίας μεγαλύτερης ενότητας προκύπτει πλέον πειστικά:²⁰

- Οι εξελίξεις απέδειξαν ότι η συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης στα όρια των σημερινών νομών καθιστά ανέφικτη την ανάληψη της ευθύνης για το σχεδιασμό και την άσκηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ανάπτυξη στην περιοχή τους. Η άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής προϋποθέτει ευρύτερες ενότητες.

- Η αναδιάταξη των δήμων σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες που αναλαμβάνουν περισσότερες αρμοδιότητες επιβάλλει την αναδιάταξη του δεύτερου βαθμού σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβουν νέες αρμοδιότητες, ιδίως στην ανάπτυξη.

- Η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση στα όρια των νομών αποδείχθηκε ότι δυσκολεύει την αποτελεσματική συμμετοχή στα ευρωπαϊκά όργανα, όπως την Επιτροπή των Περιφερειών, στα οποία οι περιφέρειες των άλλων κρατών – μελών έχουν ουσιαστικό ρόλο και λόγο.

Όλα τα παραπάνω επιβάλλουν τη συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες που επιτρέπουν ένα νέο ρόλο στο θεσμό.

Για τους λόγους αυτούς η Νέα Αρχιτεκτονική κινείται σε δύο άξονες: αφενός στην ανασυγκρότηση των δευτεροβάθμιων ΟΤΑ σε επίπεδο Περιφέρειας, αφετέρου στη ριζική εσωτερική αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, σε συνδυασμό με την αποφασιστική ενίσχυσή της με τους απαραίτητους πόρους, ανθρώπινους και οικονομικούς, για την εκπλήρωση της αποστολής της.

⁴ Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Ιανουάριος 2010

B. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι νέες Δευτεροβάθμιες Αυτοδιοικήσεις προέρχονται από τη συνένωση των υφισταμένων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι οποίες καταργούνται. Η εδαφική περιοχή των νέων οργανισμών περιλαμβάνει το άθροισμα της εδαφικής περιοχής των καταργούμενων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Οι οργανισμοί της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, από τις σημερινές 54 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, τις 3 διευρυμένες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τα 19 επαρχεία, δηλαδή ένα σύνολο 76 διοικητικών ενοτήτων, εξελίσσονται σε περιφερειακές αυτοδιοικήσεις σε αριθμό ανάλογο των σημερινών 13 διοικητικών περιφερειών. Ειδικά στην Αττική και στη Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζονται με ειδικές ρυθμίσεις τα θέματα μητροπολιτικού χαρακτήρα.

Στα όρια αυτά συγκεντρώνονται τα απαραίτητα δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά μεγέθη για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση της αναπτυξιακής πορείας, της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής. Εξυπηρετείται, επίσης, η αποτελεσματικότερη υπεράσπιση και διεκδίκηση των συμφερόντων των Ελληνικών περιφερειών στα αρμόδια όργανα της ΕΕ (Επιτροπή των Περιφερειών κ.ο.κ.). Θεμελιώνεται, έτσι, η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση με άμεσα αιρετό περιφερειακό συμβούλιο και άμεσα αιρετό περιφερειάρχη και με ενσωματωμένους ως διαμερίσματα τους σημερινούς νομούς, που εκπροσωπούνται στο περιφερειακό συμβούλιο με καθορισμένο αριθμό συμβούλων ανάλογα του πληθυσμού κάθε νομού.

Στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση μεταφέρονται εκείνες οι αρμοδιότητες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης που ασκούνται αποτελεσματικότερα σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, εκτός από όσες, έχοντας αμιγώς κρατικό χαρακτήρα, παραμένουν στην αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση.

➤ Η θεμελίωση Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης:

- διασφαλίζει την αντιστοίχιση του θεσμού στις νέες λειτουργικές κλίμακες που έχουν δημιουργηθεί, μετά την ολοκλήρωση νέων δικτύων μεταφορών και άλλων υποδομών, με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις των τελευταίων ετών, οι οποίες έχουν μεταβάλει την οικονομική και κοινωνική γεωγραφία της χώρας.
- οδηγεί, επιπλέον, σε οικονομίες κλίμακας και συγκέντρωση δυνάμεων, τηρεί δηλ. όρους απαραίτητους για την αποφασιστική βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της.
- εξασφαλίζει την απαραίτητη κλίμακα ώστε να αναλάβει σημαντικές αναπτυξιακές λειτουργίες.

- επιτρέπει τη μεταβίβαση και πρόσθετων αρμοδιοτήτων που ανήκουν σήμερα στις κρατικές Περιφέρειες, σε άλλους κρατικούς φορείς ή ακόμη και στο κεντρικό κράτος, με αποτέλεσμα να μειωθούν έτσι τα επίπεδα και η πολυπλοκότητα άσκησης αρμοδιοτήτων και διεκπεραίωσης διαδικασιών, προς όφελος του πολίτη, της Πολιτείας, αλλά και της οικονομίας.

Ειδικά για τους πολίτες της περιφέρειας, η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία ενός ισχυρού αυτοδιοικητικού θεσμού, με πλειάδα αρμοδιοτήτων και αναπτυξιακές ευθύνες, φέρνει κοντά τους τη διοίκηση, ώστε να πάψουν να υποχρεώνονται να απευθύνονται στο κέντρο για πολλές σημαντικές υποθέσεις τους. Από την άλλη πλευρά, η ανάληψη αναπτυξιακών ευθυνών από έναν ισχυρό αιρετό θεσμό, καθιστά τους πολίτες της περιφέρειας «κύριους του οίκου τους».

➤ Οι Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις αναλαμβάνουν :

- τις υπηρεσίες, τις αρμοδιότητες και τους πόρους των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που καταργούνται, εκτός από εκείνες που μεταφέρονται στους δήμους,

- σταδιακά εκείνες τις αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, με εξαίρεση εκείνες οι οποίες πρέπει να παραμείνουν στα αποκεντρωμένα όργανα του κράτους χάριν της ενότητας της κρατικής πολιτικής σε ολόκληρη την επικράτεια, όπως τα θέματα χωροταξίας – πολεοδομίας, προστασίας του περιβάλλοντος και δασικής πολιτικής ή μεταναστευτικής πολιτικής.

Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση γίνεται ο βασικός πυλώνας του αναπτυξιακού προγραμματισμού, ενώ κομβικός καθίσταται ο ρόλος της ως προς τα έργα και τις υποδομές. Βασική προϋπόθεση είναι η επαρκής στελέχωσή της, αλλά και η αξιοποίηση της πείρας και της τεχνογνωσίας που έχουν αποκτήσει μέχρι σήμερα οι αντίστοιχες υπηρεσίες των κρατικών περιφερειών, ορισμένες από τις οποίες μεταφέρονται, μαζί με το προσωπικό τους και τους πόρους τους, στις νέες Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

Στο παραπάνω πλαίσιο, αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από κρατικές υπηρεσίες και κρατικά ελεγχόμενους φορείς μεταφέρονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές σε κάθε τομέα συνθήκες. Ενδεικτικά τομείς από τους οποίους μπορούν να μεταφερθούν επιμέρους αρμοδιότητες, κατά το μέρος που περιλαμβάνουν αντικείμενα για τα οποία δεν ασκείται αποφασιστική αρμοδιότητα η οποία ανήκει στα κρατικά όργανα (κεντρικά ή αποκεντρωμένα), είναι:

- **Προγραμματισμού και Ανάπτυξης**, ιδίως η διαχείριση των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, η εκπόνηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιφέρειας και η υλοποίηση των σχετικών με αυτά δράσεων,

- **Υποδομών – Μεταφορών – Επικοινωνιών**, ιδίως έργα τα οποία έχουν αμιγώς περιφερειακή διάσταση, εκπόνηση μελετών της οδικής κυκλοφορίας υπεραστικού οδικού δικτύου, διαχείριση έργων περιφερειακού επιπέδου, ακτοπολιτικές συγκοινωνίες, λιμάνια περιφερειακής σημασίας κ.ά.
- **Χωροταξίας - πολεοδομίας και περιβάλλοντος** (διαχείριση στερεών αποβλήτων, εποπτεία των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών περιφερειακής σημασίας κ.ά.),
- **Φυσικών πόρων – ενέργειας – βιομηχανίας,**
- **Εμπορίου, τουρισμού και απασχόλησης,**
- **Εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού** (δια βίου εκπαίδευση, θέματα κατάρτισης και επιμόρφωσης κ.ά.),
- **Γεωργίας - κτηνοτροφίας και αλιείας,**
- **Πολιτικής Προστασίας.**

Γ. ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ:

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

1. Το εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των περιφερειακών αρχών υπηρετεί την ανάγκη αναζωογόνησης της αντιπροσώπευσης και της δημοκρατικής συμμετοχής καθώς και την αναλογική εκπροσώπηση των επιμέρους νομαρχιακών διαμερισμάτων. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της διαφάνειας στα οικονομικά των παρατάξεων με την εισαγωγή αποτελεσματικότερων ελέγχων και περιορίζονται κατά το δυνατόν, οι εκλογικές δαπάνες με την πρόβλεψη μικρότερων εκλογικών περιφερειών για τους Συμβούλους.

2. **Επανέρχεται το σύστημα του 50%+1**, το οποίο θα είναι και το ποσοστό που απαιτείται για τον επιτυχόντα συνδυασμό στον πρώτο γύρο μεταξύ όλων των συνδυασμών ή (αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει αυτό το ποσοστό) στο δεύτερο γύρο μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών. **Η κατανομή των εδρών μεταξύ των συνδυασμών θα ακολουθήσει το ισχύον σύστημα** (3/5 για τον επιτυχόντα και 2/5 για τους επιλαχόντες συνδυασμούς). **Οι εκλογικές περιφέρειες θα είναι τα τέως Νομαρχιακά Διαμερίσματα ή μικρότερες περιφέρειες, στις οποίες κατανέμονται οι έδρες ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Οι υποψηφιότητες των περιφερειακών συμβούλων θα αντιστοιχούν στις εν λόγω εκλογικές περιφέρειες.**

3. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο βελτιώνονται οι ρυθμίσεις σχετικά με τα όργανα και τη διαδικασία ελέγχου των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων από Ειδική Επιτροπή Ελέγχου, σε συνάρτηση και με τις ρυθμίσεις για τα πολιτικά κόμματα. Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται στο επίπεδο της αποκεντρωμένης διοίκησης και έχει αρμοδιότητα ελέγχου των οικονομικών των περιφερειακών συνδυασμών και υποψηφίων. Επίσης, προκειμένου να ενισχυθεί η συλλογικότητα και η δημοκρατική λειτουργία των περιφερειακών παρατάξεων, προβλέπεται η υποχρέωσή τους, να καταθέτουν, μαζί με την υποψηφιότητά τους ως συνδυασμών και εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας τους.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

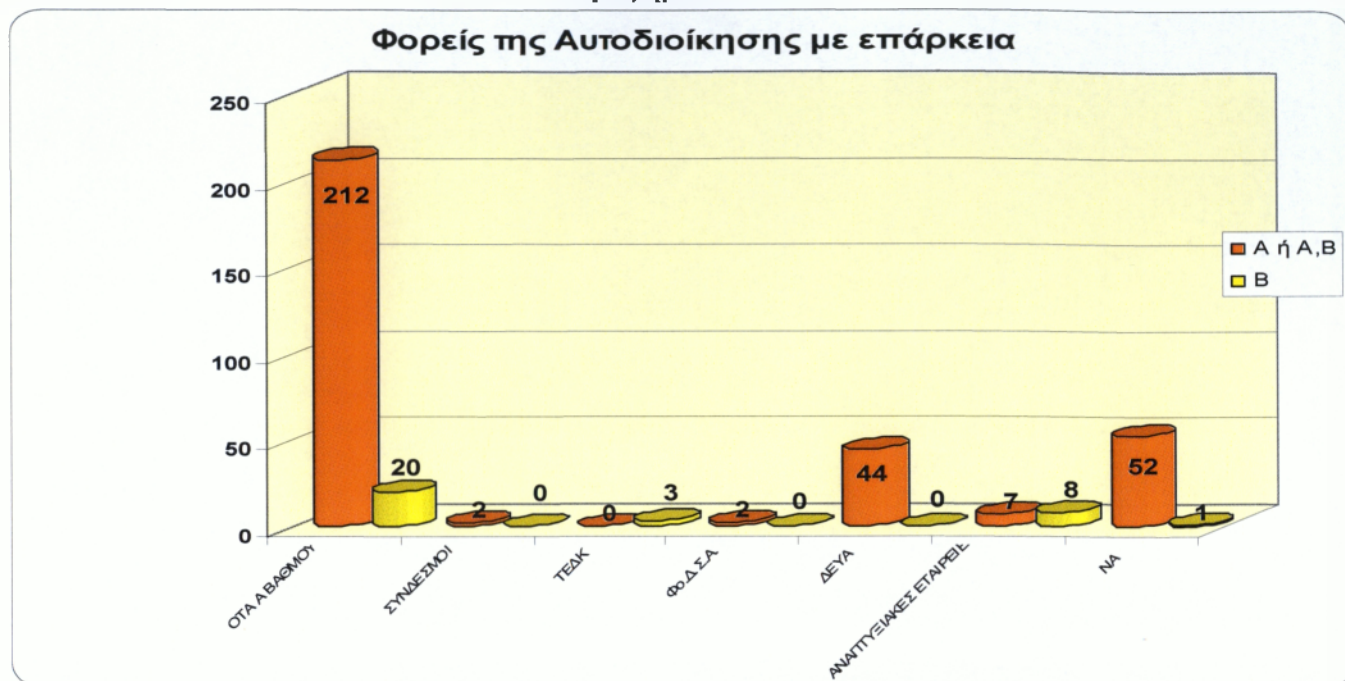
Η ΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η τολμηρή μεταρρύθμιση του «Ι. Καποδίστρια», που βελτίωσε αισθητά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, δε δημιούργησε παρόλα αυτά αποτελεσματικούς Δήμους με οικονομική αυτάρκεια και δυνατότητα άντλησης ιδίων πόρων, ούτε διοικητική ικανότητα με καλά οργανωμένες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό, που να αξιοποιούν τις νέες δυνατότητες και νέες τεχνολογίες για την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών. Για αυτό άλλωστε μόνο σε 212 από τους 1034 πρωτοβάθμιους ΟΤΑ πιστοποιήθηκε η διαχειριστική επάρκεια, αναγκαία προϋπόθεση συμμετοχής στο ΕΣΠΑ. Αυτοί είναι οι λόγοι που πλήττουν την εύρυθμη λειτουργία αλλά και την εικόνα της Αυτοδιοίκησης και των αιρετών της στη συνείδηση των πολιτών, όπως καταγράφεται και στις ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

Γράφημα Α

Πηγή: Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης»

Β.Η ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Στο πλαίσιο της Νέας Αρχιτεκτονικής επαναθεμελιώνεται η πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση με λιγότερους και ισχυρότερους Δήμους, ανεξαιρέτως σε όλη τη χώρα, οι οποίοι χωροθετούνται με βάση αντικειμενικά (γεωγραφικά, δημογραφικά, αναπτυξιακά κ.ά.) κριτήρια, ικανοί να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις, να αξιοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία και μεθόδους διοίκησης και έτοιμοι να υποδεχθούν διευρυμένες αρμοδιότητες ιδίως από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις στους τομείς λ.χ. της παιδείας, της υγείας, της απασχόλησης, του περιβάλλοντος, των μεταφορών. Δήμοι ανοιχτοί στην κοινωνία, με δημόσια διαβούλευση για μείζονες αποφάσεις τους, με ενδοδημοτική αποκέντρωση και τοπικά έσοδα. Παράλληλα, υιοθετούνται σύγχρονα συστήματα λογιστικής διαχείρισης, δεικτών μέτρησης αποδοτικότητας και διοίκησης ανθρώπινων πόρων. Οι νέοι δήμοι μπορούν να αναλάβουν σημαντικές πρόσθετες αρμοδιότητες με τους αναγκαίους πόρους για την άσκησή τους, καθώς και δημοσιονομικές ευθύνες.

Ο αριθμός των Δήμων σε όλη τη χώρα, με την εφαρμογή των κριτηρίων συνενώσεων περιορίζεται δραστικά και δεν θα υπερβαίνει τους 370. Συνεπώς η συγκρότησή τους σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες, διευκολύνει την ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, που ικανοποιεί δύο κυρίως στόχους: Οι Δήμοι αποτελέσουν έτσι ισχυρές μονάδες τοπικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα εξελίσσονται σε αποτελεσματικούς διαχειριστές υπηρεσιών, ιδίως στην

καθημερινή ζωή των πολιτών και στην ποιότητά της. Σε αυτή τη λογική η μείωση του αριθμού των Δήμων συμπεριλαμβάνει για πρώτη φορά και το σύνολο της Αττικής (σήμερα 102 δήμοι και 20 κοινότητες) και της Θεσσαλονίκης (45 δήμοι).

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Α.ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Ο ολοκληρωμένος επανασχεδιασμός των δύο βαθμών της αυτοδιοίκησης προϋποθέτει τη συνάρθρωσή τους με τη κρατική αποκεντρωμένη Διοίκηση, η ύπαρξη της οποίας προβλέπεται άλλωστε από το Σύνταγμα που ορίζει ότι η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα (άρθρο 101, παρ. 1) και ότι τα αποκεντρωμένα κρατικά όργανα έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της ενότητας του (άρθρο 101, παρ. 3). Το σημερινό σύστημα διοικητικής αποκέντρωσης των κρατικών υπηρεσιών, εμφανίζει μια σειρά από σημαντικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν:

Μικρά μεγέθη σε σχέση με το νέο αναπτυξιακό σχεδιασμό και τα νέα δίκτυα μεταφορών της χώρας.

Ελλείψεις ειδικευμένου προσωπικού και σημαντικές καθυστερήσεις ως προς την υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων διοίκησης.

Ατροφία και, σε αρκετές περιπτώσεις, πολιτικοποίηση του συστήματος διοικητικής εποπτείας στους ΟΤΑ, απουσία συστηματικής τεκμηρίωσης και επεξεργασίας των δεδομένων του συστήματος εποπτείας (ποσοστά και αιτίες ακυρώσεων, αριθμός προσφυγών πολιτών ανά κατηγορίες κλπ.), αντιθέσεις μεταξύ του συστήματος διοικητικής εποπτείας και του συστήματος προληπτικού ελέγχου δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στην ευρύτερη ενότητα της περιφέρειας οδηγεί στην οργάνωση της αποκεντρωμένης διοίκησης σε ευρύτερα γεωγραφικά όρια. Στην κατεύθυνση αυτή συντείνουν τα νέα δεδομένα και οι νέες σχέσεις που δημιουργούν τα υφιστάμενα και προγραμματιζόμενα δίκτυα υποδομών αλλά και το σύστημα πόλων και αξόνων ανάπτυξης της χώρας. Με τη Νέα Αρχιτεκτονική η κρατικά αποκεντρωμένη διοίκηση οργανώνεται σε επίπεδο ευρύτερων χωρικών ενοτήτων, τις Γενικές Διοικήσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται, με βάση λειτουργικά και αναπτυξιακά κριτήρια, στις απαιτήσεις της εδαφικής, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και προάγουν τη συνολική ανταγωνιστικότητα του Εθνικού Χώρου. Στη θέση των σημερινών 13 Διοικητικών Περιφερειών συγκροτούνται έως 7 Γενικές Διοικήσεις.

Στην έδρα κάθε Γενικής Διοίκησης συνιστάται Γενική Διεύθυνση της οποίας προϊστάται μόνιμος δημόσιος υπάλληλος. Στις υπηρεσίες της Γενικής Διοίκησης εντάσσονται οι υπάλληλοι των υφιστάμενων Περιφερειών έκτος από εκείνους που μετατάσσονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

Στις αρμοδιότητες των Γενικών Διοικήσεων :

Ανήκουν οι γενικές κρατικές υποθέσεις, οι οποίες ασκούνταν μέχρι σήμερα από τις Διοικητικές Περιφέρειες και λόγω της φύσης τους ή για συνταγματικούς λόγους δεν μπορεί να μεταφερθούν στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση και παραμένουν στην κρατική διοίκηση, π.χ. χωροταξία – πολεοδομία, περιβαλλοντική πολιτική, δασική πολιτική ή μεταναστευτική πολιτική . **Εντάσσονται** όσες κρατικές αρμοδιότητες σταδιακά αποκεντρώνονται επειδή δεν είναι απαραίτητο να ασκούνται από την κεντρική διοίκηση, διευκολύνοντας την αποτελεσματική άσκηση του επιτελικού, συντονιστικού και ελεγκτικού της ρόλου. Τέλος, **εντάσσονται**, όπου αυτό κριθεί σκόπιμο, και κλαδικά αποκεντρωμένες κρατικές υπηρεσίες των υπουργείων, που έως σήμερα δεν είναι ενταγμένες στις διοικητικές περιφέρειες

Β. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ

Συνιστάται **Ειδική Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας των Ο.Τ.Α.** με αρμοδιότητα τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με αποκεντρωμένη συγκρότηση στην έδρα κάθε Γενικής Διοίκησης. Σε κάθε Γενική Διοίκηση επικεφαλής ορίζεται Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εποπτείας, ο οποίος είναι νομικός με αυξημένα προσόντα που προβλέπονται στο νόμο, επιλέγεται μετά από προκήρυξη των εν λόγω θέσεων και διαδικασία που διενεργείται από το Α.Σ.Ε.Π. και υπηρετεί ως επί θητεία υπάλληλος για πέντε έτη, καλυπτόμενος από τις εγγυήσεις μονιμότητας. Η Ειδική Υπηρεσία στελεχώνεται με ειδικό επιστημονικό προσωπικό αυξημένων προσόντων, το οποίο επιλέγεται μέσω Α.Σ.Ε.Π., καθώς επίσης και από μετατάξεις προσωπικού κατηγορίας ΠΕ το οποίο υπηρετεί σήμερα σε οργανικές μονάδες των Περιφερειών που ασχολούνται με την εποπτεία επί των ΟΤΑ.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Α. ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

• Σύμφωνα με το σχέδιο του «Καλλικράτη» στο Ν. Μεσσηνίας συνιστώνται οι κατωτέρω δήμοι:

1. Δήμος Καλαμάτας με έδρα την Καλαμάτα αποτελούμενος από τους δήμους :

α) Άριος , β) Θουρίας,
γ)Καλαμάτας, οι οποίοι καταργούνται

2. Δήμος Μεσσήνης με έδρα τη Μεσσήνη αποτελούμενος από τους δήμους:

α) Αίπειας ,β) Ανδρούσας,
γ)Αριστομένους, δ)
Βουφράδων, ε) Ιθώμης,
στ) Μεσσήνης, ζ)Πεταλιδίου
και την Κοινότητα
Τρικόρφου, οι οποίοι
καταργούνται

3. Δήμος Πύλου – Νέστορος με έδρα τη Πύλο αποτελούμενος από τους δήμους :

α)Κορώνης, β) Μεθώνης , γ)Παπαφλέσσα ,δ)Πύλου , ε)Νέστορος και στ)Χίλιοχωρίων, οι οποίοι καταργούνται

4. Δήμος Τριφυλίας με έδρα την Κυπαρισσία αποτελούμενος από τους δήμους :

α) Αετού, β) Αυλώνος, γ) Γαργαλιάνων, δ) Κυπαρισσίας, ε) Φιλιατρών και την Κοινότητα Τριτύλης, οι οποίοι καταργούνται²¹

5. Δήμος Οιχαλίας με έδρα τον Μελιγαλά αποτελούμενος από τους δήμους :

α. Ανδανίας, β) Αρφαρών, γ) Δωρίου, δ) Είρας, ε) Μελιγαλά και στ) Οιχαλίας, οι οποίοι καταργούνται.

6. Δήμος Μεσσηνιακής Μάνης με έδρα την Καρδαμύλη αποτελούμενος από τους δήμους :

α) Αβίας και β) Λεύκτρου, οι οποίοι καταργούνται

- *Ο δήμος Μεσσηνιακής Μάνης χαρακτηρίζεται ως ορεινός.*

➤ ΝΑΙ”, ΥΠΟ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ, ΣΤΟΝ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΛΕΚ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Γενικά υπέρ της διοικητικής μεταρρύθμισης και του σχεδίου «Καλλικράτης» για την Αυτοδιοίκηση, τάχθηκαν το διοικητικό συμβούλιο και οι δήμαρχοι της Μεσσηνίας. Μεταξύ των προϋποθέσεων που έθεσαν είναι η εξασφάλιση των οικονομικών πόρων ώστε οι νέοι διευρυμένοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης να είναι αυτοτελείς και να μπορούν να ανταποκριθούν στο έργο της εξυπηρέτησης των πολιτών και στην ανάπτυξη των περιοχών τους.

➤ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

Ο δήμος Αίπειας αντιδρά στη συνένωση με τον δήμο Μεσσήνης. Ο δήμος Αρφαρών αντιδρά στη συνένωση με τον δήμο Μελιγαλά- επιθυμεί συνένωση με την Καλαμάτα. Οι δήμοι Γαργαλιάνων και Φιλιατρών αντιδρούν στη συνένωσή τους με τον δήμο Κυπαρισσίας.

²¹ «ΘΑΡΡΟΣ» Καθημερινή Εφημερίδα της Μεσσηνίας, Αρ. φύλλου 33198, 07 Μαρτίου 2010

B. Η ΜΟΝΗ ΑΛΛΑΓΗ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Μετά την κατάθεση στη Βουλή του σχεδίου νόμου «Καλλικράτης» για τη διοικητική μεταρρύθμιση της χώρας, το νομοσχέδιο προβλέπει τη δημιουργία 6 Δήμων στη Μεσσηνία-και μοναδική διαφορά σε σχέση με την αρχική πρόταση του υπουργείου που είχε δοθεί για διαβούλευση, είναι ότι ο Δήμος Αρφαρών εντάσσεται στο Δήμο Καλαμάτας, αντί για το Δήμο Οιχαλίας. Επίσης ο Δήμος Μεσσηνιακής Μάνης μετονομάζεται σε Δήμο Δυτικής Μάνης.²²

Έτσι, ο νέος γάρτης των Δήμων στο Νομό Μεσσηνίας διαμορφώνεται ως εξής:

1. **Δήμος Καλαμάτας** - 70.006 κάτοικοι (Δήμοι Καλαμάτας, Άριος, Θουρίας και Αρφαρών)
2. **Δήμος Μεσσήνης** - 25.859 κάτοικοι (Δήμοι Μεσσήνης, Ιθώμης, Αίπειας, Πεταλιδίου, Βουφράδος, Ανδρούσας, Αριστομένους και Κοινότητα Τρικώρφου),
3. **Δήμος Τριφυλίας** - 31.196 κάτοικοι (Δήμοι Αετού, Αυλώνος, Γαργαλιάνων, Κυπαρισσίας, Φιλιατρών και Κοινότητα Τριπύλας)
4. **Δήμος Πύλου/Νέστορος** – 21.172 κάτοικοι (Πύλου, Κορώνης, Μεθώνης, Παπαφλέσσα, Νέστορος και Χιλιοχωρίων)
5. **Δήμος Δυτικής Μάνης** – 6.658 κάτοικοι (Δήμοι Αβίας και Λεύκτρου)
6. **Δήμος Οιχαλίας** – 11.681 κάτοικοι (Δήμοι Οιχαλίας, Μελιγαλά, Ανδανίας, Δωρίου και Είρας).

²² «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», Καθημερινή εφημερίδα της Μεσσηνίας, Σάββατο 15 Μαΐου 2010

Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο παρακάτω χάρτης είναι ο ανανεωμένος με την αλλαγή που υπήρξε

Πηγή: www.filiatranews.blogspot.com

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΜΕΡΟΣ Α'

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκλογικό σύστημα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την εκλογή των αιρετών στην Τ.Α. και όχι μόνο. Έχει μεγάλη σημασία το εκλογικό σύστημα με το οποίο διενεργούνται οι εκλογές, γιατί μπορεί να αλλοιώσει την αρχή της ισότητας της ψήφου κατά την μετατροπή των ψήφων σε έδρες. Κατανοείται ως αναπόσπαστο στοιχείο του ευρύτερου πολιτικού συστήματος στο οποίο ισχύει και σε στενή σχέση αλληλεξάρτησης και συνάφειας με τους υπόλοιπους πολιτικούς θεσμούς του συστήματος.

Για το χαρακτηρισμό του ως «ιδιότυπου» πολιτικού θεσμού συνηγορεί η θέση του στο πολιτικό σύστημα και οι τρεις κύριες ιδιότητες - λειτουργίες που εμφανίζει. Η πρώτη, προκύπτει από την προσέγγισή του ως «**συνθήκη- σύμβασης**» μεταξύ των πολιτικών θεσμών του συστήματος για την στήριξη της λειτουργίας τους. Η δεύτερη αφορά τη λειτουργία του ως «**ρυθμιστή- συντονιστή**» των σχέσεων τόσο μεταξύ των θεσμών όσο και μεταξύ των θεσμών και του πολιτικού τους συστήματος. Τέλος, η Τρίτη αναφέρεται στη λειτουργία του ως φορέα «**αλλαγής και /ή αναπαραγωγής**» του συστήματος σχέσεων, αλλά και των θεσμών στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέλιξης και προσαρμογής του πολιτικού συστήματος. Σε ένα πολιτικό θεσμό και ιδιαίτερα στην περίπτωση των εκλογικών συστημάτων, η επιλογή της αλλαγής ή της διατήρησης, καθώς και το εύρος των αλλαγών που ενδέχεται να αναληφθούν εξαρτάται από τις εξελίξεις στο πολιτικό σύστημα, από τις σχέσεις και τις ισορροπίες μεταξύ των επιμέρους πολιτικών θεσμών και από το βαθμό ρίσκου που είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν οι θεσμοί αυτοί. Κατά συνέπεια, ως θεσμός ρίσκου το εκλογικό σύστημα είναι ενσωματωμένο στο πολιτικό σύστημα στο οποίο ισχύει.²³

²³ Μενδρινού Μαρία, Η εκλογική πολιτική στο ελληνικό σύστημα- εσωτερικές και Ευρωπαϊκές παράμετροι 1974-2000, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000,σελ.23-25.

Β. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Τι είναι όμως εκλογικό σύστημα; **Εκλογικό σύστημα** είναι ο τρόπος κατανομής των εδρών και εκλογής των υποψηφίων στις εκλογές. Ορίζεται με ειδικό νόμο ή κανονισμό, ο οποίος ονομάζεται εκλογικός. Το ισχύον εκλογικό σύστημα ανήκει στην κατηγορία της ενισχυμένης αναλογικής, συνδυάζοντας στοιχεία απλής αναλογικής και πλειοψηφικού. Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση των πιο βασικών εκλογικών συστημάτων σε εθνικό επίπεδο.

1. Πλειοψηφικό

- Στο Πλειοψηφικό σύστημα η επικράτεια δε θεωρείται ενιαίος εκλογικός χώρος, αλλά χωρίζεται σε εκλογικές περιφέρειες. Ο συνδυασμός που έρχεται πρώτος στην περιφέρεια κερδίζει όλες τις έδρες, ενώ οι επόμενοι καμιά. Αντικειμενικό ελάττωμα του συγκεκριμένου συστήματος είναι η έλλειψη αναλογικότητας, αφού υποθετικά ένας συνδυασμός μπορεί να κερδίσει τις εκλογές κερδίζοντας με διαφορά μιας ψήφου τις μισές περιφέρειες, έστω και εάν δε λάβει ούτε μία στις υπόλοιπες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής του πλειοψηφικού, καθώς και της μη αναλογικότητάς του, είναι η εκλογή εκλεκτόρων στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ του 2000. Αν και το ψηφοδέλτιο του Τζωρτζ Μπους συγκέντρωσε σε παναμερικανικό επίπεδο μισό εκατομμύριο λιγότερες ψήφους από αυτό του Αλ Γκορ, ο πρώτος συγκέντρωσε μεγαλύτερο αριθμό εκλεκτόρων και εξελέγη πρόεδρος.

2. Απλή Αναλογική

- Στο σύστημα της Απλής αναλογικής ο αριθμός εδρών που λαμβάνουν οι συνδυασμοί εξαρτάται μόνο από το εθνικό ποσοστό τους, ανεξαρτήτως του αποτελέσμά τους ανά εκλογική περιφέρεια. Είναι το μοναδικό δίκαιο εκλογικό σύστημα, διότι αποτυπώνει ακριβώς τη λαϊκή βούληση. Δέχεται όμως την κριτική ότι δεν παράγει ισχυρές πλειοψηφίες, αφού η εμπειρία στις δυτικές κοινωνίες δείχνει πως σπάνια κάποιος συνδυασμός λαμβάνει το απαραίτητο 50% για να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση. Γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιείται σε πολύ λίγα κράτη για εθνικές εκλογές, ενώ αντίθετα είναι σύνηθες σε εκλογές τοπικού ή συνδικαλιστικού χαρακτήρα.

Στην καθαρή μορφή της απλής αναλογικής, οι έδρες κάθε συνδυασμού προκύπτουν από το γινόμενο «Εθνικό ποσοστό X (100/συνολικός αριθμός εδρών)» στρογγυλοποιημένο στον προηγούμενο ακέραιο. Όσες έδρες στο τέλος της κατανομής παραμείνουν

αδιάθετες λόγω της στρογγυλοποίησης, πηγαίνουν στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα υπόλοιπα.

3.Ενισχυμένη αναλογική

- Ενισχυμένα αναλογικά συστήματα ονομάζονται αυτά που δεν ανήκουν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες. Υπάρχουν άπειρα είδη, τα οποία είτε είναι συνδυασμοί πλειοψηφικού και απλής (μικτά) είτε πρωτότυπα. Αποτέλεσμα της ενισχυμένης αναλογικής είναι η δυσανάλογα μεγάλη εκπροσώπηση του πρώτου συνδυασμού στη βουλή εις βάρος των υπολοίπων (και κυρίως των μικρών), αλλοιώνοντας τη βασική δημοκρατική αρχή ότι κάθε ψήφος μετράει το ίδιο. Ως επιχείρημα προβάλλεται πάντα ότι η ενισχυμένη αναλογική εξασφαλίζει ευκολότερες αυτοδυναμίες, οδηγώντας σε σταθερές κυβερνήσεις.

Παραδείγματα ενισχυμένης αναλογικής

α) Το ισχύον στην Ελλάδα (Ν. 3231/2004), το οποίο ανήκει στα μικτά. Χωρίζει τις τριακόσιες βουλευτικές έδρες σε δύο ομάδες - 260 που κατανέμονται απολύτως αναλογικά σε όσους συνδυασμούς ξεπεράσουν το 3% (στοιχείο απλής με όριο) και 40 που χαρίζονται στον πρώτο συνδυασμό (στοιχείο πλειοψηφικού). Με αυτόν τον τρόπο αρκεί στον πρώτο συνδυασμό το 42,5% των ψήφων για να έχει αυτοδυναμία 151 εδρών στη Βουλή. Όσες δε περισσότερες είναι οι ψήφοι των συνδυασμών που δεν ξεπερνούν το 3%, τόσο χαμηλώνει το ποσοστό που απαιτείται για αυτοδύναμη πλειοψηφία.

β) Το σύστημα των εθνικών εκλογών του 1985. Με βάση αυτό το σύστημα, γίνονταν τρεις κατανομές εδρών. Στην πρώτη τα κόμματα λάμβαναν έδρες ανά εκλογική περιφέρεια με βάση την εκεί δύναμή τους, αρκεί να υπερέβαιναν το εκλογικό μέτρο της περιφέρειας [$\text{ποσοστό}:(\text{αριθμός εδρών}+1)$]. Πολλές έδρες έμεναν αδιάθετες και μοιράζονταν στη δεύτερη κατανομή, όμως μόνο ανάμεσα στα κόμματα που είχαν υπερβεί το 17% σε εθνικό επίπεδο. Όσες έμεναν αδιάθετες και στη δεύτερη κατανομή κατακυρώνονταν στον πρώτο συνδυασμό.

Γ. Ο ΙΣΧΥΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Η ψήφιση ενός νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΔΚΚ) εκκρεμούσε πολλά χρόνια, αφού η παλαιότερη κωδικοποίηση του Π.Δ. 410/1995 είχε προ πολλού ξεπεραστεί με αλλεπάλληλες τροποποιήσεις πολλών διατάξεών του. Εξάλλου, ήδη από την υλοποίηση του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», είχε αναζωπυρωθεί η δημόσια συζήτηση για την ριζική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την αυτοδιοίκηση. Έτσι, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είχε προετοιμαστεί παλαιότερα ένα φιλόδοξο και αρκετά ριζοσπαστικό σχέδιο νόμου για τον «Ελληνικό Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης» που στη συνέχεια όμως εγκαταλείφθηκε, προς όφελος μιας «ρεαλιστικότερης» προσέγγισης.²⁴

Είναι προφανές, ότι δεν είναι δυνατή η αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων και η ρύθμιση όλων των ζητημάτων της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης μέσα από τη διαδικασία ψήφισης ενός νέου ΔΚΚ: Για πολλά από τα κρισιμότερα ζητήματα των Δήμων και Κοινοτήτων άλλωστε (προσωπικό, λειτουργία των διοικητικών υπηρεσιών, οικονομικά, έργα-προμήθειες κ.ά.) υφίσταται εκτενής, συχνά κατακερματισμένη και κάποτε και δαιδαλώδης, ειδική νομοθεσία που ασφαλώς πρέπει επίσης να εκσυγχρονισθεί ή τουλάχιστον να εκκαθαρισθεί και να συστηματοποιηθεί. Αξίζει πάντως να επισημανθεί το γεγονός ότι ο νέος ΔΚΚ ακολουθεί εν πολλοίς, ως προς την ρυθμιστική του ύλη, την συστηματική κατάταξη και την ποσοτική κατανομή που κληρονόμησε από τους προηγούμενους Κώδικες οι οποίοι, με την σειρά τους, έχουν ως βασική αναφορά τον Κώδικα της δεκαετίας του πενήντα (ΝΔ 2888/1954) και τις τότε μεθοδολογικές και νομοτεχνικές επιλογές. Είναι όμως προφανές ότι μετά από μισό αιώνα θα πρέπει κάποτε να επιχειρηθεί και η ριζική αναμόρφωση της ύλης αλλά και των ρυθμιστικών τεχνικών του ΔΚΚ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σημερινής πραγματικότητας και τη σύγχρονη νομική επιστήμη.

Στην εποχή μας, αποτελεί κοινό τόπο η αξία που μπορούν να έχουν, για τη διόρθωση των ατελειών του σημερινού συστήματος πολιτικής αντιπροσώπευσης στους ελληνικούς δήμους, οι θεσμοί που προωθούν την συμμετοχή των πολιτών στα δημοτικά πράγματα. Είναι άλλωστε γεγονός ότι σε αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυναμώνουν οι τάσεις για ενίσχυση των θεσμών άμεσης δημοκρατίας, ενώ ορισμένα Ευρωπαϊκά Συντάγματα κατοχυρώνουν ρητά το θεσμό του τοπικού δημοψηφίσματος. Στην Ελλάδα, εφαρμόζεται εδώ και χρόνια ο θεσμός της λογοδοσίας δημάρχου, ενώ παλαιό θεσμό αποτελεί και το λαϊκό αίτημα για την αναγνώριση (στο παρελθόν)

²⁴ «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114/8.6.2006)» Ε.Ε.Τ.Α.Α. ΑΘΗΝΑ 2006

αυτοτελούς συνοικισμού ως Κοινότητας (αίτημα των $\frac{3}{4}$ των εκλογέων κατοίκων του συνοικισμού), την ένωση δήμων και κοινοτήτων που συνορεύουν (αίτημα των μισών τουλάχιστον εκλογέων κατοίκων του καθενός από τους υπό συνένωση ΟΤΑ), ή την προσάρτηση συνοικισμού σε άλλο δήμο ή κοινότητα (αίτημα των μισών τουλάχιστον εκλογέων κατοίκων του συνοικισμού). Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις επρόκειτο για τοπικό λαϊκό αίτημα που είχε έννομες συνέπειες αλλά δεν ήταν δεσμευτικό (τελικά εκδίδονταν Προεδρικό Διάταγμα), υπάγονταν σε ουσιαστικές προϋποθέσεις και διαδικασίες και, συνεπώς, μπορεί να χαρακτηριστεί ως νομικά τυποποιημένος θεσμός άμεσης δημοκρατίας για την συμμετοχή των πολιτών στην λήψη αποφάσεων για το δήμο τους.

Στο ΔΚΚ υιοθετούνται διατάξεις για τοπικά δημοψηφίσματα (άρθρ. 216). Συγκεκριμένα, προβλέπεται η διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος εφόσον πρόκειται για «σοβαρό θέμα» το οποίο εμπίπτει «στην σφαίρα αρμοδιοτήτων» των δημοτικών και κοινοτικών αρχών. Ως προς τη διαδικασία, το εν λόγω άρθρο προβλέπει την προηγούμενη λήψη σχετικής απόφασης με πλειοψηφία των $\frac{2}{3}$ του συνόλου των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Επίσης, ειδικά για τη συνένωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, προσάρτηση διαμερίσματος σε άλλο δήμο ή μεταφορά της έδρας ΟΤΑ προβλέπεται η δυνατότητα διεξαγωγής δημοψηφίσματος και μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος από το $\frac{1}{3}$ των δημοτών. Ο νέος ΔΚΚ απαγορεύει, πάντως, την διεξαγωγή δημοψηφίσματος για θέματα προϋπολογισμού ή τελών κατά το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου, καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις εθνικές και τις ευρωπαϊκές εκλογές, χωρίς όμως να προσδιορίζει ειδικότερα την διάρκεια της εν λόγω περιόδου (μάλλον αναφέρεται στο διάστημα μετά την προκήρυξη των εθνικών ή ευρωπαϊκών εκλογών). Επίσης, ορίζεται ότι το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος είναι έγκυρο, εφόσον συμμετέχει τουλάχιστον το 50% του εκλογικού σώματος (πρόκειται για ένα από τα συγκριτικά υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη)

Οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του εν λόγω άρθρου θέτουν προϋποθέσεις οι οποίες θα καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος για «σοβαρό θέμα» (λόγω απαιτούμενης πλειοψηφίας των $\frac{2}{3}$ του δημοτικού συμβουλίου) μόνο σε περίπτωση συμφωνίας πλειοψηφίας και μέρους, τουλάχιστον, της μειοψηφίας. Έτσι, καθίσταται ιδιαίτερα πιθανή η αξιοποίηση του δημοψηφίσματος όχι τόσο προκειμένου να αποτυπωθεί η βούληση της τοπικής κοινωνίας επί κάποιου αμφιλεγόμενου ζητήματος, όσο προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική πολιτική ηγεσία στο πλαίσιο κάποιας αντιπαράθεσής της με την κεντρική εξουσία ή άλλο φορέα (λ.χ. κάποια ΔΕΚΟ, κάποιον ιδιώτη επενδυτή κ.ο.κ.). Από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί και το γεγονός ότι η λαϊκή πρωτοβουλία για δημοψήφισμα προβλέπεται μόνον για θέματα συνενώσεων, προσάρτηση κ.ο.κ. Θα ήταν σκόπιμο να μπορούν οι πολίτες να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα, όπως λ.χ. θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, την πολεοδομία, την προστασία του

περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής κ.ά. Σε μεγαλύτερες πόλεις, το όριο για την υιοθέτηση λαϊκού αιτήματος θα έπρεπε να είναι χαμηλότερο από το 1/3 για πρακτικούς λόγους.

Προκειμένου να αποφευχθούν καταχρήσεις, καλό θα ήταν να περιορίζεται ο αριθμός των λαϊκών πρωτοβουλιών ή γενικά των δημοψηφισμάτων ανά δημοτική περίοδο (στο ΔΚΚ προβλέπεται απλώς η μη διεξαγωγή δεύτερου δημοψηφίσματος για το ίδιο θέμα εντός έτους). Η νομιμότητα, εξάλλου, της οριστικής απόφασης για την διεξαγωγή του δημοψηφίσματος θα μπορεί να ελέγχεται από τις αρχές εποπτείας. Έτσι θα ακυρώνονται, λ.χ., οι αποφάσεις για την διεξαγωγή δημοψηφισμάτων επί θεμάτων όπου ο δήμος είναι αναρμόδιος. Με αυτό το τρόπο είναι δυνατό να περιορισθεί ο κίνδυνος καταχρηστικής αξιοποίησης του τοπικού δημοψηφίσματος προκειμένου να εκφρασθούν αθέμιτοι τοπικισμοί.

Δ. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Ο Κώδικας δεν αλλάζει τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του δημοτικού μας συστήματος. Μεταξύ άλλων, παραμένει λοιπόν η άμεση εκλογή του μονοπρόσωπου εκτελεστικού οργάνου (δήμαρχος), η οποία καθορίζει και την σύνθεση του αιρετού συμβουλίου όπου ο δημαρχιακός συνδυασμός διαθέτει άνετη πλειοψηφία (τριών πέμπτων). Διατηρείται επίσης ένα συλλογικό ενδιάμεσο όργανο (δημαρχιακή επιτροπή) με εκτελεστικές κυρίως αρμοδιότητες και συμμετοχή της «μειοψηφίας», ενώ ο δήμαρχος μπορεί να αναθέτει εκτελεστικές αρμοδιότητες σε συμβούλους της αποκλειστικής επιλογής του (Αντιδημάρχους). Ωστόσο, η δημόσια συζήτηση που είχε αναπτυχθεί σχετικά με την υποβάθμιση του ρόλου της δημοτικής αντιπολίτευσης και την καχεξία των διαδικασιών πολιτικού ελέγχου, καθώς και ως προς τα προβλήματα συμφόρησης του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στις μεγαλύτερες πόλεις, είχε τελικά ως αποτέλεσμα ορισμένες σημαντικές αλλαγές που επιφέρει η νέα νομοθεσία. Έτσι, οι συνδυασμοί που διαθέτουν τρεις τουλάχιστον συμβούλους²⁵, αναγνωρίζονται πλέον (άρθρο 94 ΔΚΚ) ως «δημοτικές παρατάξεις» και συμμετέχουν στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 101), ενώ οι εκπρόσωποί τους μπορούν να ζητούν από το δήμαρχο και τη δημαρχιακή επιτροπή πληροφορίες και στοιχεία (άρθρ. 100 παρ. 3). Με σειρά ρυθμίσεων, αναβαθμίζεται λοιπόν ο ρόλος της αντιπολίτευσης, από την οποία, εξάλλου, προέρχεται πλέον υποχρεωτικά ο αντιπρόεδρος του δημοτικού

²⁵ Σημειώνεται ότι ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων αυξάνεται με το νέο ΔΚΚ και κλιμακώνεται σταδιακά από 13 μέλη (στους δήμους με πληθυσμό έως 5.000 κατοίκους) έως 45 μέλη (σε δήμους με πληθυσμό 501.000 κατοίκων και άνω). Οι αντίστοιχοι αριθμοί στον προηγούμενο ΔΚΚ κλιμακώνονταν από 11 έως 41 συμβούλους.

συμβουλίου, καθώς και ένα τουλάχιστον μέλος του διοικητικού συμβουλίου σε δημοτικό ίδρυμα ή δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου²⁶.

Με ορισμένες νέες διατάξεις επιχειρείται, εξάλλου, ο εξορθολογισμός της κατανομής αρμοδιοτήτων και φόρτου εργασίας στα δημοτικά όργανα, έτσι ώστε να αποφεύγεται η παραλυτική συμφόρηση ή η «βιομηχανοποιημένη» έκδοση αποφάσεων. Έτσι, ορισμένες αδειοδοτικές αρμοδιότητες για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος μεταφέρονται στη δημαρχιακή επιτροπή και το δήμαρχο (άρθρ. 80 παρ. 2 ΔΚΚ), ενώ τίθενται σε ρεαλιστικότερη βάση οι ευθύνες του δημάρχου και οι σχετικές διαδικασίες²⁷.

Για το καταστατικό πλαίσιο λειτουργίας των δήμων, σημαντικοί είναι βέβαια και οι θεσμοί της λεγόμενης «δημοτικής αποκέντρωσης», οι οποίοι εφαρμόστηκαν στους «καποδιστριακούς» δήμους, υπό την μορφή των «τοπικών συμβουλίων». Ωστόσο, σπάνια μεταφέρθηκαν αποφασιστικές αρμοδιότητες σε αυτά τα όργανα, ενώ ο τρόπος εκλογής τους τα οδήγησε πολλές φορές σε περιθωριοποίηση εκεί όπου οι «κεντρικές» δημοτικές αρχές, προερχόμενες από διαφορετικό πολιτικό χώρο, στηρίζονται είτε στις τοπικές μειοψηφίες, είτε στην αυτονόμηση του Προέδρου, είτε σε άλλους τοπικούς παράγοντες εκτός τοπικού συμβουλίου. Έτσι, είχε τεθεί στη σχετική συζήτηση ακόμη και το ενδεχόμενο κατάργησης των θεσμών «δημοτικής αποκέντρωσης» στους καποδιστριακούς δήμους.

Στο νέο ΔΚΚ (άρθρ. 2 παρ. 4) προβλέπεται τελικά ο σχηματισμός τοπικών διαμερισμάτων σε όλους τους ΟΤΑ που καταργήθηκαν ή τους συνοικισμούς που προσαρτήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 1416/1984, 1622/1986 και 2539/1997. Από την άλλη πλευρά, δεν προβλέπεται πλέον η συμμετοχή στο δημοτικό συμβούλιο των προέδρων τοπικών συμβουλίων, αφού οι τελευταίοι θα είναι απλά δημαρχιακοί πάρεδροι, ενώ διατηρείται το αναλογικό σύστημα τοπικής εκλογής των μελών των τοπικών συμβουλίων.

Η διατήρηση ενός διαφορετικού εκλογικού συστήματος για τα τοπικά συμβούλια (και η συχνή ασυμφωνία της διαμερισματικής με την δημοτική πλειοψηφία) σε συνδυασμό με τη μη συμμετοχή των προέδρων τοπικών συμβουλίων στο δημοτικό συμβούλιο και την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και πόρων στις τέως κοινότητες μπορούν να ενισχύσουν φυγόκεντρες τάσεις σε ορισμένους καποδιστριακούς δήμους. Αλλού όμως είναι δυνατή και η εντελώς αντίστροφη εξέλιξη, επειδή είναι πιθανό να εκτονωθούν πιέσεις και τοπικές δυσარέσκεις μέσω της αυξημένης πολιτικο-

²⁶ Άρθρ. 92 παρ. 1, 227 παρ. 1 και 240 παρ. 1 ΔΚΚ. Η συμμετοχή συμβούλων της αντιπολίτευσης στα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών επιχειρήσεων προβλεπόταν ήδη από τον παλαιότερο Κώδικα (βλ. άρθρ. 278 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995 όπως ίσχυε) και υιοθετείται, βέβαια, και από το νέο Κώδικα (βλ. άρθρ. 255 παρ. 1, για τις κοινωφελείς και 266 παρ. 2 για τις ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ).

²⁷ Άρθρ. 86 παρ. 1 και 145 ΔΚΚ.

διοικητικής αυτοτέλειας των παλιών χωριών. Έτσι, απομένει να φανεί στην πράξη και ανά περίπτωση το πώς θα λειτουργήσουν οι νέες ρυθμίσεις για το σύστημα «δημοτικής αποκέντρωσης» στους καποδιστριακούς δήμους.

Η συζήτηση για το Κώδικα επισκιάστηκε, δυστυχώς, από τις ρυθμίσεις για το εκλογικό σύστημα και την καθιέρωση του 42% ως ορίου για την ανάδειξη επιτυχόντος συνδυασμού από την πρώτη Κυριακή.²⁸

Νέες διατάξεις λοιπόν εισάγουν τη δυνατότητα εκλογής τέως δημάρχων σε δημοτικό συμβούλιο χωρίς σταυρό προτίμησης, έτσι ώστε να διευκολύνονται διαφόρων ειδών πολιτικές και προσωπικές συμφωνίες. Με το νέο εκλογικό σύστημα, πάντως, είναι δυνατό μια δημοτική πλειοψηφία που βασίζεται σε σαφώς στενότερη εκλογική νομιμοποίηση να καλείται να κυβερνήσει το δήμο. Έτσι, είναι πιθανό να προκληθούν πλώσεις ή να διευκολυνθεί η επικράτηση μονοκομματικών υποψηφιοτήτων, σε αντίθεση με μια μακρά παράδοση διακομματικών συνεργασιών και ευρύτερης συναίνεσης στις τοπικές κοινωνίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης του Οκτωβρίου 2006, οι οποίες διεξήχθησαν με εκλογικό σύστημα σχετικής πλειοψηφίας του 42%, έναντι του κλασικού, απόλυτα πλειοψηφικού σε δύο γύρους που ίσχυε μέχρι τότε. Όπως κάθε εκλογική μεταρρύθμιση, έτσι και η συγκεκριμένη θεωρείται ότι επηρεάζει τη συμπεριφορά πολιτικών, κομμάτων και ψηφοφόρων. Οι πιθανολογούμενες συνέπειες του νέου νόμου αφορούν τους συσχετισμούς μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, την επιρροή του δικομματισμού και των κομμάτων της Αριστεράς συνολικά, αλλά και τον πολιτικό πλουραλισμό, τόσο σε επίπεδο πολιτικής προσφοράς όσο και σε επίπεδο πολιτικής ζήτησης. Δεδομένο αποτελείτο γεγονός ότι το 42% ενισχύει τον δικομματισμό και συμβάλλει στη συρρίκνωση της απήχησης των υποψηφίων των κομμάτων της Αριστεράς, χωρίς, όμως, να επηρεάζει τους πολιτικούς συσχετισμούς σε επίπεδο ελέγχου των κυριότερων ΟΤΑ. Την ίδια στιγμή, διαφαίνεται ότι η εκλογική μεταρρύθμιση συμπιέζει τον εκλογικό πλουραλισμό σε τοπικό επίπεδο,

---

²⁸ Συγκεκριμένα με το ν. 3434/2006 (Α'21) αλλάζει από τις εκλογές του 2006 το εκλογικό σύστημα για την εκλογή των αρχών της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης. Σε όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και σε όλες τις Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις επιτυχόν θεωρείται ο συνδυασμός που πλειοψήφησε με ποσοστό τουλάχιστον 42% του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει αυτήν την πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των υποψηφίων Νομαρχών ή των Προέδρων των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων των δυο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Επανάληψη της ψηφοφορίας έχουμε και στην περίπτωση που δύο από τους ανακηρυχθέντες συνδυασμούς ισοψηφήσουν συγκεντρώνοντας ποσοστό 42% και πάνω.

οδηγώντας σε μείωση του αριθμού των συνεργατικών ψηφοδελτίων και σε πτώση της εκλογικής απήχησης των κομματικά απείθαρχων υποψηφιοτήτων²⁹.

Οι παλαιές εκλογικές ρυθμίσεις είχαν βέβαια αδυναμίες, αφού διευκόλυναν αδιαφανείς «συμμαχίες μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής», αλλά ακολουθούσαν με συνέπεια τη λογική ενός «οιονεί προεδρικού» συστήματος στους δήμους: Έτσι, η απευθείας εκλογή του Δημάρχου με ισχυρή νομιμοποίηση έστω ως «δεύτερη επιλογή του πολίτη κατά τη δεύτερη Κυριακή» συνδυάζονταν με πολύ ισχυρή πλειοψηφία στο συμβούλιο, μη εξάρτηση του εκτελεστικού οργάνου από την εμπιστοσύνη του «βουλευόμενου» δημοτικού συμβουλίου, αδυναμία πρόωρης διάλυσης του τελευταίου. Υπό το νέο σύστημα, ο περιορισμός της απαιτούμενης εκλογικής νομιμοποίησης του εκτελεστικού οργάνου, δηλ. του δημάρχου αλλά και της πλειοψηφίας στο «βουλευόμενο» δημοτικό συμβούλιο συνδυάζεται με την συνεχιζόμενη απουσία μηχανισμών εξισορρόπησης. Η νέα θεσμική κατασκευή περιλαμβάνει, δηλ., ορισμένα παράδοξα και είναι πιθανό να προκαλέσει σοβαρές κρίσεις νομιμοποίησης και εντάσεις.

Ε. ΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ

Οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελούσαν πάντα ένα κρίσιμο σημείο για την αποτύπωση της δυναμικής των πολιτικών κομμάτων και την καταγραφή των υπόγειων ρευμάτων της κοινής γνώμης.

Είτε ως διορθωτικός μηχανισμός σε μια πανίσχυρη κοινοβουλευτική πλειοψηφία (1975), είτε ως επικύρωση μιας πολιτικής αλλαγής (1982), είτε ως προάγγελος των μελλοντικών εξελίξεων (1978, 1986, 2002) οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση εξέπεμπαν πάντα χρήσιμα και κρίσιμα μηνύματα - ακόμη και αν αυτά εμφανίζονταν, ορισμένες φορές, εκ πρώτης όψεως αντιφατικά, κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και μετά.

Πράγματι, μέχρι και τη δεκαετία του '80, η απόκλιση μεταξύ βουλευτικής και δημοτικής επιρροής των κομμάτων παρέμενε εξαιρετικά περιορισμένη, γεγονός που επέτρεπε τη σχετικώς εύκολη συναγωγή συμπερασμάτων, τουλάχιστον ως προς τη γενικότερη πορεία των πολιτικών εξελίξεων. Η σταδιακή ωστόσο αποδυνάμωση των κομματικών μηχανισμών και ο δραστικός περιορισμός των πολιτικών ταυτίσεων, ήδη από τη δεκαετία του '90, είχαν ως άμεση προέκταση την απορρύθμιση της εκλογικής συμπεριφοράς σε τοπικό επίπεδο, δυσχεραίνοντας έτσι την άμεση αναγωγή των όποιων αποτελεσμάτων σε αυθεντική κομματική επιρροή.

²⁹ Τσίμπας Ι., Εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2006: το εκλογικό όριο του 42%. Πολιτικές συνέπειες και προεκτάσεις, στο Επιστήμη και Κοινωνία, Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, τεύχος 17-18, 2007

Το 1994 καθιερώνεται το αιρετό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού αναβαθμίζεται. Η διαφοροποίηση αυτή της τοπικής εκλογικής πολιτικής από το εθνικό κομματικό σύστημα αποτελεί το κυριότερο νεωτερικό στοιχείο των εκλογών για την Τοπική Αυτοδιοίκηση από τη δεκαετία του '90.

Η πρόταση για αλλαγή του εκλογικού συστήματος στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές πυροδότησε ποικίλες συζητήσεις τόσο στους κόλπους της Αυτοδιοίκησης, όσο και στην κεντρική πολιτική σκηνή. Ωστόσο οι απόψεις και τα επιχειρήματα που διατυπώθηκαν από τη μια ή την άλλη πλευρά δεν έθιξαν τα ουσιαστικά προβλήματα της Αυτοδιοίκησης. Το ζητούμενο σήμερα για την Αυτοδιοίκηση δεν είναι μόνο το ποσοστό εκλογής των αιρετών, αλλά η ανάγκη για τομές και ρήξεις που θα ενισχύσουν την αποκέντρωση με Αυτοδιοίκηση και περιφερειακή ανάπτυξη. Θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια στη διαχείριση και τη λειτουργία της Αυτοδιοίκησης, τη δημοκρατία και τους συμμετοχικούς θεσμούς και θα διασφαλίσουν την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη.

Οι τελευταίες Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές του 20ου αιώνα έγιναν στις 11 και 18 Οκτωβρίου 1998. Από πλευράς Τοπικής Αυτοδιοίκησης το ενδιαφέρον εντοπίζεται κυρίως στο γεγονός ότι πρόκειται για τις πρώτες εκλογές μετά την εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστριας». Με βάση το σχέδιο αυτό, μικρότεροι αυτοδιοικητικοί οργανισμοί συνενώθηκαν σε 1.033 δήμους. Οι κοινότητες παρέμειναν στο χάρτη μόνο ως εξαίρεση, είτε για λόγους ιστορικούς, είτε για λόγους που είχαν να κάνουν με την ιδιαίτερη γεωγραφική τους θέση.

Οι Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές του 1998 διεξήχθησαν βάσει κανόνων δεοντολογίας. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, απαγορευόταν η δημοσιοποίηση δημοσκοπήσεων 15 μέρες πριν τις εκλογές και κατά τη διάρκεια της εβδομάδας πριν τη δεύτερη Κυριακή, ενώ οι υποψήφιοι δήμαρχοι και νομάρχες ήταν υποχρεωμένοι να έχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις πηγές και τα ποσά που δαπάνησαν κατά την προεκλογική τους εκστρατεία³⁰.

Τέλος με το ν. 3434/2006 (Α'21) από τις εκλογές του 2006 αλλάζει το εκλογικό σύστημα για την εκλογή των αρχών της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης.

³⁰ www.soc.culture.gr-Ανασκόπηση Αθηναϊκού Τύπου, 12/09/1998

ΣΤ. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ Τ.Α.-Ν.3434/2006

Με τον ν.3434/2006³¹ (Α'21) οι διατάξεις του οποίου ενσωματώθηκαν στο Δ.Κ.Κ., άλλαξε το εκλογικό σύστημα για την εκλογή των δημοτικών αρχών. Σε όλους τους Δήμους, ανεξάρτητα πληθυσμού, ως επιτυχών θεωρείται ο συνδυασμός που πλειοψήφησε με ποσοστό τουλάχιστον 42% του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκέντρωσε αυτή την πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των υποψηφίων Δημάρχων των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους.

Επανάληψη της ψηφοφορίας έχουμε και στην περίπτωση που δύο από τους ανακηρυχθέντες συνδυασμούς ισοψηφήσουν, συγκεντρώνοντας ποσοστό 42% και πάνω.

Σε όλες τις Κοινότητες ανεξαρτήτως πληθυσμού, ως επιτυχών συνδυασμός θεωρείται ο συνδυασμός που συγκέντρωσε έστω και τη σχετική πλειοψηφία. Πρόκειται κατά βάση για το ίδιο εκλογικό σύστημα που ίσχυε και υπό το καθεστώς του προϊσχύοντος ΔΚΚ, προκειμένου για Κοινότητες με πληθυσμό μέχρι 5000 κατοίκους. Επομένως, δεν διενεργούνται επαναληπτικές εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών αρχών.

Η εκλογή των δημοτικών αρχόντων από την πρώτη Κυριακή αποσκοπεί στην εξάλειψη φαινομένων που έχουν κατά καιρούς παρατηρηθεί, όπως η σύναψη ευκαιριακών συμμαχιών, που όπως έχει δείξει η εμπειρία δεν εξυπηρετούν πάντοτε την πρόοδο των τοπικών υποθέσεων και τη σταθερότητα της διοίκησης αυτών ούτε επιτρέπουν τη διαμόρφωση σαφούς και εκ των προτέρων γνωστού προγραμματικού λόγου. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ύπαρξη ισχυρών ΟΤΑ ενόψει του αναβαθμισμένου ρόλου τους που πρόκειται να διαδραματίσουν στοπ άμεσο μέλλον.

Τέλος ,επισημαίνεται ρητώς ότι για το καθορισμό του εκλογικού μέτρου, τα λευκά ψηφοδέλτια δεν προσμετρούνται στα έγκυρα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.3434/2006.

³¹ Εγκύκλιος για τη διενέργεια εκλογών,2006

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Α. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

1. Από το σύνολο των εδρών των δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων, τα τρία πέμπτα (3/5) ανήκουν στον επιτυχόντα συνδυασμό και τα δύο πέμπτα (2/5) στους επιλαχόντες, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, που έλαβε καθένας από αυτούς.³²

2. Αν ο πρώτος συνδυασμός, σε όλους γενικά τους Δήμους, ανεξάρτητα από τον πληθυσμό τους, καθώς και στις Κοινότητες, συγκεντρώνει ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων πάνω από εξήντα τοις εκατό (60%), τότε η κατανομή όλων των εδρών γίνεται αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές.

3. Αν κατά τον υπολογισμό των τριών πέμπτων (3/5) και των δύο πέμπτων (2/5) του αριθμού των εδρών προκύπτει κλάσμα μικρότερο του ημίσεως της μονάδας, δεν υπολογίζεται, ενώ, στην περίπτωση που προκύπτει κλάσμα μεγαλύτερο του ημίσεως, στρογγυλοποιείται στην επόμενη μονάδα.

- Οι έδρες που αναλογούν στα τρία πέμπτα (3/5) και στα δύο πέμπτα (2/5) των δημοτικών συμβούλων έχουν, αντίστοιχα, ως εξής:

Πίνακας 4

Δήμοι (πληθυσμός)	Αριθμός μελών Δημοτικού Συμβουλίου	Δημοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από την πλειοψηφία	Δημοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από τη μειοψηφία
Έως και 5.000	13	8	5
5.001-10.000	17	10	7
10.001-30.000	21	13	8
30.001-60.000	27	16	11
60.001-100.000	33	20	13

³² ΔΚΚ,Ν.3463/2006, Άρθρο 51

100.001-150.000	37	22	15
150.001-500.000	41	25	16
500.001 και άνω	45	27	18

- Οι έδρες των κοινοτικών συμβούλων έχουν αντίστοιχα ως εξής:

Πίνακας 5

Κοινότητες (πληθυσμός)	Αριθμός μελών Κοινοτικού Συμβουλίου	Κοινοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από την πλειοψηφία	Κοινοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από τη μειοψηφία
Έως 2.000	9	5	4
2.001-4.000	11	7	4

4. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 1 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα, σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί, που συμμετείχαν στις εκλογές, εκτός από τον επιτυχόντα, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχεί στα δυο πέμπτα ($2/5$), αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπόμενου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι επιλαχόντες συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε επιλαχών συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο επιλαχών

συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα δεν δίδεται στο συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

5. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 2 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Στην περίπτωση αυτή ο επιτυχών συνδυασμός μπορεί να λάβει αριθμό εδρών που ξεπερνά το ποσοστό των τριών πέμπτων (3/5). Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι

έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

6. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος, ο πρόεδρος Κοινότητας και οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά, σε ψήφους προτιμήσεως, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΩΝ ΣΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Α. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΣΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

1. Από το σύνολο των εδρών της Ν.Α. τα $\frac{3}{5}$ ανήκουν στον επιτυχόντα συνδυασμό και τα $\frac{2}{5}$ στους επιλαχόντες, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε καθένας από αυτούς σε ολόκληρη την περιφέρεια της Ν.Α.

2. Αν ο επιτυχών συνδυασμός συγκεντρώνει ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων πάνω από εξήντα τοις εκατό (60%), τότε η κατανομή όλων των εδρών γίνεται αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές.³³

3. Αν κατά τον υπολογισμό των $\frac{3}{5}$ και των $\frac{2}{5}$ του αριθμού των εδρών προκύπτει κλάσμα μικρότερο της μονάδας, στην περίπτωση των $\frac{3}{5}$ στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα και στην περίπτωση των $\frac{2}{5}$ το κλάσμα δεν υπολογίζεται. Με βάση αυτά, οι έδρες που αναλογούν στα $\frac{3}{5}$ και στα $\frac{2}{5}$ έχουν αντίστοιχα όπως αναφέρονται στο πίνακα:

---

³³ Εγκύκλιος για Νομαρχιακές εκλογές

Πίνακας 6

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (πληθυσμός)	Αριθμός μελών Ν.Σ.	Νομαρχιακοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από την πλειοψηφία	Νομαρχιακοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από τη μειοψηφία
Έως και 100.000	21	13	8
100.001-150.000	25	15	10
150.001-200.000	31	19	12
200.001 και άνω	37	23	14
Κατ' εξαίρεση			
ΝΑ Δωδεκανήσου	41	25	16
ΝΑ Κυκλάδων	43	26	17

4. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 2 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα όλοι μαζί οι συνδυασμοί, που συμμετείχαν στις εκλογές, εκτός από τον επιτυχόντα, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχεί στα 2/5 αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαιρέσεως. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι επιλαχόντες συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αξιοσημείωτων υπολοίπων γίνεται κλήρωση.

Έδρες που παραμένουν αδιάθετες και μετά τη διανομή με βάση τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα, κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε επιλαχών συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο επιλαχών συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αξιοσημείωτο υπόλοιπο.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

5. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 3 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων, που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαιρέσεως.

Στην περίπτωση αυτή ο επιτυχών συνδυασμός μπορεί να λάβει αριθμό εδρών που ξεπερνά το ποσοστό των 3/5. Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων γίνεται κλήρωση. Έδρες που παραμένουν αδιάθετες και μετά τη διανομή με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

6. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο Νομάρχης και οι σύμβουλοι εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά, σε ψήφους προτιμήσεως, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του Νομαρχιακού Συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

7. Αν έχουν ανακηρυχθεί δύο μόνο συνδυασμοί και ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού. Οι έδρες των συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται κατά τα 3/5 στον επιτυχόντα συνδυασμό και κατά τα 2/5 στον επιλαχόντα συνδυασμό.

8. Ως τακτικοί σύμβουλοι εκλέγονται από τους υποψήφιους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως. Οι υποψήφιοι νομάρχες των επιλαχόντων συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους.

Οι λοιποί υποψήφιοι του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων τους, με τη σειρά των ψήφων προτιμήσεως. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Α.ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ

Κάθε συνδυασμός πρέπει να περιλαμβάνει στο ψηφοδέλιό του υποψήφιους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους, συμβούλους δημοτικού διαμερίσματος και τοπικούς συμβούλους από κάθε φύλλο(άνδρες- γυναίκες) σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων³⁴. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Εξυπακούεται ότι ο αριθμός αυτός δεν απαγορεύεται να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό που αντιστοιχεί στο 1/3.

Ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων από τα δύο φύλα κάθε συνδυασμού που αντιστοιχεί στο 1/3 υπολογίζεται ως εξής:

Πίνακας 7

ΔΗΜΟΙ		ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	
Δημοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται	1/3 για τον υπολογισμό της ποσόστωσης	Κοινοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται	1/3 για τον υπολογισμό της ποσόστωσης
13	4	9	3
17	6	11	4
21	7		
27	9		
33	11		
37	12		
41	14		
45	15		

³⁴Α ν μετά την ανακήρυξη και τη συμμετοχή του συνδυασμού στις εκλογές, ακυρωθεί η ανακήρυξη υποψηφίου ή η εκλογή συμβούλου και έτσι ελαττωθεί το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων ή συμβούλων από τα δύο φύλα, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού δεν καθίσταται απαράδεκτη (ΣτΕ 3353/ 2004).

- Υπολογίζουμε πρώτα το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων που εκλέγει ο κάθε Δήμος ή Κοινότητα, και όχι του αριθμού των υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων του συνδυασμού.
- Στη συνέχεια, υπολογίζουμε το ένα τρίτο (1/3) που αντιστοιχεί στον αριθμό των συμβούλων κάθε δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικού συμβουλίου, ως εξής:
  - ✓ Στους Δήμους που διαιρούνται σε **δημοτικά διαμερίσματα** υπολογίζουμε το 1/3 του αριθμού των συμβούλων που **εκλέγονται** σε κάθε ένα από αυτά ³⁵, δηλ. **5**.
  - ✓ στους Δήμους που αποτελούνται από **τοπικά διαμερίσματα** υπολογίζουμε το 1/3 του συνολικού αριθμού των **υποψηφίων** τοπικών συμβούλων που δηλώνει ο κάθε συνδυασμός για όλα τα τοπικά διαμερίσματα.
- Τέλος, **προσθέτουμε** τον αριθμό που προκύπτει από κάθε κατηγορία συμβούλων, σύμφωνα με τα ανωτέρω. Το σύνολο αυτό αποτελεί την ποσόστωση των δύο φύλων για όλο το ψηφοδέλτιο και κατανέμεται στο ψηφοδέλτιο χωρίς κανένα περιορισμό. Δηλ., είναι δυνατό να δηλωθούν είτε όλοι στο δημοτικό συμβούλιο, είτε εν μέρει σε αυτό και εν μέρει στα τοπικά, είτε όλοι μόνο στα συμβούλια δημοτικού διαμερίσματος κλπ.

Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΣΘΑΙ

• 1887-1888

Μέσα από τις εφημερίδες της «ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ» εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το πρωτοποριακό για την τότε εποχή σύνθημα «Δικαίωμα ψήφου ΚΑΙ στις γυναίκες»

• 1921

Ο τότε Πρωθυπουργός Γούναρης υπόσχεται δικαίωμα ψήφου ΚΑΙ στις γυναίκες, υποστηρίζοντας σχετική πρόταση στην Τρίτη Εθνοσυνέλευση .Η πρότασή του όμως απορρίπτεται, προκαλώντας έντονες και βίαιες αντιδράσεις.

• 1924

Για πρώτη φορά η Εθνοσυνέλευση αποφασίζει να δώσει δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες μετά από μια πενταετία. Τότε θα ψηφίζουν μόνο στις Δημοτικές εκλογές, χωρίς να μπορούν να εκλέγονται και αυτό με την προϋπόθεση να έχουν συμπληρώσει το

³⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 ΔΚΚ εκλέγονται 15 σύμβουλοι σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα

τριακοστό έτος της ηλικίας τους και να γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση. Αλλά το 70% των γυναικών εκείνη την εποχή στην Ελλάδα, άνω των 30 χρονών, ήταν αγράμματες. Επρόκειτο λοιπόν για κοροϊδία.

- **1928**

Στις 18 Μαρτίου πραγματοποιείται στο θέατρο ΑΠΟΛΛΩΝ για πρώτη φορά δημόσια συγκέντρωση για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών. Η απάντηση για να δοθεί ψήφο στις γυναίκες ήταν «Η γυναικεία... ψήφος είναι πράγμα επικίνδυνον, άρα αποκρουστέον».

- **1934**

Οι γυναίκες καλούνται για πρώτη φορά να ψηφίσουν στις Δημοτικές εκλογές. Τελικά ψηφίζουν μόνο 240 γυναίκες σε όλη την Ελλάδα, επειδή δεν υπήρξε μέριμνα για να συμπεριληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους και εξ αιτίας των αρνητικών κοινωνικών αντιλήψεων της εποχής αλλά και του μεγάλου αριθμού αναλφάβητων γυναικών. Οι εκλογές εκείνες ήταν οι πρώτες στην ιστορία του τόπου, όπου οι γυναίκες, έστω και υπό όρους, είχαν το δικαίωμα ψήφου, αλλά μόνο στις Δημοτικές εκλογές.

- **1944**

Τον Ιούλιο του 1944 στις εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τη Λαϊκή Δικαιοσύνη εκλέγονται γυναίκες.

- Ο εμφύλιος σήμαινε το τέλος της ελπίδας. Πισωγύρισμα για την Ελλάδα, πισωγύρισμα και για τις γυναίκες.

- **1952**

Ο Νόμος 2159 κατοχυρώνει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των γυναικών στις Δημοτικές και Βουλευτικές εκλογές. Παρ' όλα αυτά, οι γυναίκες αποκλείονται των εκλογών του Νοεμβρίου, αφού δεν είχαν ενημερωθεί οι εκλογικοί κατάλογοι. Εκλέγεται η πρώτη γυναίκα βουλευτής. Είναι η Ελένη Σκούρα από το κόμμα του «Ελληνικού Συναγερμού»

- **1953**

Στις 20 Ιανουαρίου 1953 διαβαίνει το κατώφλι της Βουλής. "Θα προσπαθήσω να πράξω παν το δυνατόν διά να φανώ αντάξια της εμπιστοσύνης των ψηφοφόρων μου, τους οποίους θερμώς ευχαριστώ. Γνωρίζω ότι ως πρώτη και μοναδική γυναίκα εις την Βουλήν έχω μεγάλας ευθύνas και πολλά καθήκοντα. Είναι πολλά εκείνα που πρέπει να πράξωμεν υπέρ των Ελληνίδων, ιδίως εις τον τομέα της κοινωνικής μερίμνης".

Έτσι η ελληνική Βουλή απέκτησε την πρώτη βουλευτίνα της. Όταν μάλιστα, κατά την πρώτη εμφάνισή της σε συνεδρία, ο Πρόεδρος της Βουλής την προσφώνησε «κυρία βουλευτής», προκλήθηκε ειδική συζήτηση για την καθιέρωση του «σωστού» όρου για τις γυναίκες-μέλη του Κοινοβουλίου, που προβλεπόταν να πληθύνουν .

- **1956**

Η Λίνα Τσαλδάρη είναι η πρώτη γυναίκα που υπουργοποιείται ως Υπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας, με το κόμμα της Ε.Ρ.Ε. Επίσης εκλέγεται η Μαρία Δεσύλλα η πρώτη Δήμαρχος στη Κέρκυρα.

- **1964**

Εκλέγονται 135 γυναίκες δημοτικοί σύμβουλοι.

- **1975**

Το πρώτο ελληνικό Σύνταγμα που ορίζει ότι «όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου»

- **1978**

Στις εκλογές αυτές εκλέχθηκαν 337 γυναίκες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Και σήμερα τι γίνεται; Σήμερα, δυστυχώς, μετά από μισό αιώνα, η παρουσία των γυναικών στη Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αξιοθρήνητη. Ελάχιστες οι γυναίκες Δήμαρχοι στην Ελλάδα. Αλλά και το ποσοστό των δημοτικών συμβούλων είναι μικρό. Αλλά και ως ψηφοφόρος-πάλι δυστυχώς-οι γυναίκες ψηφίζουν συνήθως συντηρητικά και συχνά, χωρίς πολιτικά κριτήρια. Αυτά είναι αποτελέσματα της λειψής συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και κοινωνική διάθεση. Αυτή η λειψή συμμετοχή στους κοινωνικούς αγώνες, οφείλεται στην παραδοσιακή νοοτροπία(η πολιτική είναι για τους άνδρες, το σπίτι για την γυναίκα) ,στις συνήθειες ζωής και την έλλειψη χρόνου, αλλά και σε άλλους παράγοντες, όπως η μοιρολατρία, η ηττοπάθεια, συμβιβασμός, ανασφάλεια.³⁶

---

³⁶ www.ekke.gr (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών)

Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετά βήματα για τη βελτίωση της γυναικείας συμμετοχής στην πολιτική και στα οικονομικά κέντρα λήψης αποφάσεων, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στο πεδίο αυτό.³⁷

Οι εκλογές της 7^{ης} Μαρτίου 2004 ανέδειξαν περισσότερες απ' ό,τι στο παρελθόν γυναίκες βουλευτές (39 έδρες έναντι 31 το 2000 και 19 το 1996) στο Εθνικό Κοινοβούλιο. Εντούτοις, ως προς τον παραπάνω δείκτη, η Ελλάδα καταλαμβάνει σήμερα μία από τις χαμηλότερες θέσεις στο σύνολο των κρατών μελών της Ε.Ε. Αισθητή είναι και η απουσία των γυναικών από τα όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος^{38[7]}, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται στα συνδικάτα μία μονόπλευρη εικόνα της αγοράς εργασίας που δε λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον καταμερισμό των δύο φύλων στην εργασία και την οικογένεια.

Η ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών και των ανδρών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων δεν συνδέεται μόνο με την εμπάθυνση της δημοκρατίας και την επίτευξη της δικαιότερης εκπροσώπησης μίας κοινωνίας. **Συνιστά, παράλληλα, μία αναγκαία προϋπόθεση για την ενσωμάτωση των αξιών και εμπειριών, που περικλείει ο ρόλος της γυναίκας, στον επαναπροσδιορισμό των πολιτικών προτεραιοτήτων.** Γίνεται όλο και πιο αποδεκτό ότι το αξιακό σύστημα των γυναικών συνδέεται με το διάλογο, τη διπλωματία, τη συμφιλίωση και την κοινωνική ευαισθησία. Μπορεί επομένως να συμβάλει στον εμπλουτισμό και την ανανέωση της πολιτικής κουλτούρας με ιδέες και αξίες περισσότερο συμβατές με τις κοινωνικές ανάγκες της εποχής μας.

Εκτιμάται ότι πολιτικές στη χάραξη των οποίων συμμετέχουν γυναίκες, και άρα ενσωματώνουν τις θετικές αξίες που είναι συνυφασμένες με τη γυναικεία υπόσταση, επιτυγχάνουν καλύτερα την **κοινωνική συνοχή**, εκδηλώνοντας μεγαλύτερη ευαισθησία για κοινωνικά ζητήματα, όπως η ποιότητα ζωής, η κοινωνική πολιτική, η απασχόληση, η παιδεία, η υγεία, η έρευνα, η κατάρτιση. Με αυτόν τον τρόπο οι πολιτικές καθίστανται ορθότερες, πιο αντιπροσωπευτικές και αποτελεσματικές και συνολικά πιο επωφελείς για την κοινωνία.

Η υποβαθμισμένη εκπροσώπηση των γυναικών αποτελεί δημοκρατικό έλλειμμα για τη χώρα μας, αφού τα δικαιώματα και η ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών δεν διασφαλίζονται πλήρως. Από την άλλη, η υποεκπροσώπηση εμποδίζει την κοινωνικοοικονομική πρόοδο, εφόσον αφήνει αναξιοποίητες τις γνώσεις,

³⁷ ΚΕΘΙ (2004), Γυναίκες στα συνδικαλιστικά κέντρα των αποφάσεων. Το χρονικό μιας απουσίας, όπου επισημαίνεται ότι τα ποσοστά γυναικείας εκπροσώπησης είναι υψηλότερα στη διοίκηση των οργανώσεων της ΑΔΕΔΥ παρά της ΓΣΕΕ.

³⁸ ΚΕΘΙ (2004), Γυναίκες στα συνδικαλιστικά κέντρα των αποφάσεων. Το χρονικό μιας απουσίας, όπου επισημαίνεται ότι τα ποσοστά γυναικείας εκπροσώπησης είναι υψηλότερα στη διοίκηση των οργανώσεων της ΑΔΕΔΥ παρά της ΓΣΕΕ.

εμπειρίες, ικανότητες και δεξιότητες του μισού και πλέον πληθυσμού. Η ισότιμη συμμετοχή³⁹ ανδρών και γυναικών σε όλη την κλίμακα διαχείρισης των δημοσίων υποθέσεων αποτελεί μέτρο εκδημοκρατισμού της κοινωνίας. Ωστόσο, το μικρό ποσοστό παρουσίας των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων αποτελεί μια πραγματικότητα διεθνώς. Η σημερινή δομή της κοινωνίας που διαιωνίζει την κατανομή των αρμοδιοτήτων και των ρόλων με βάση μία επικρατούσα παρωχημένη αντίληψη για τα φύλα, δυσκολεύει την πρόσβαση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

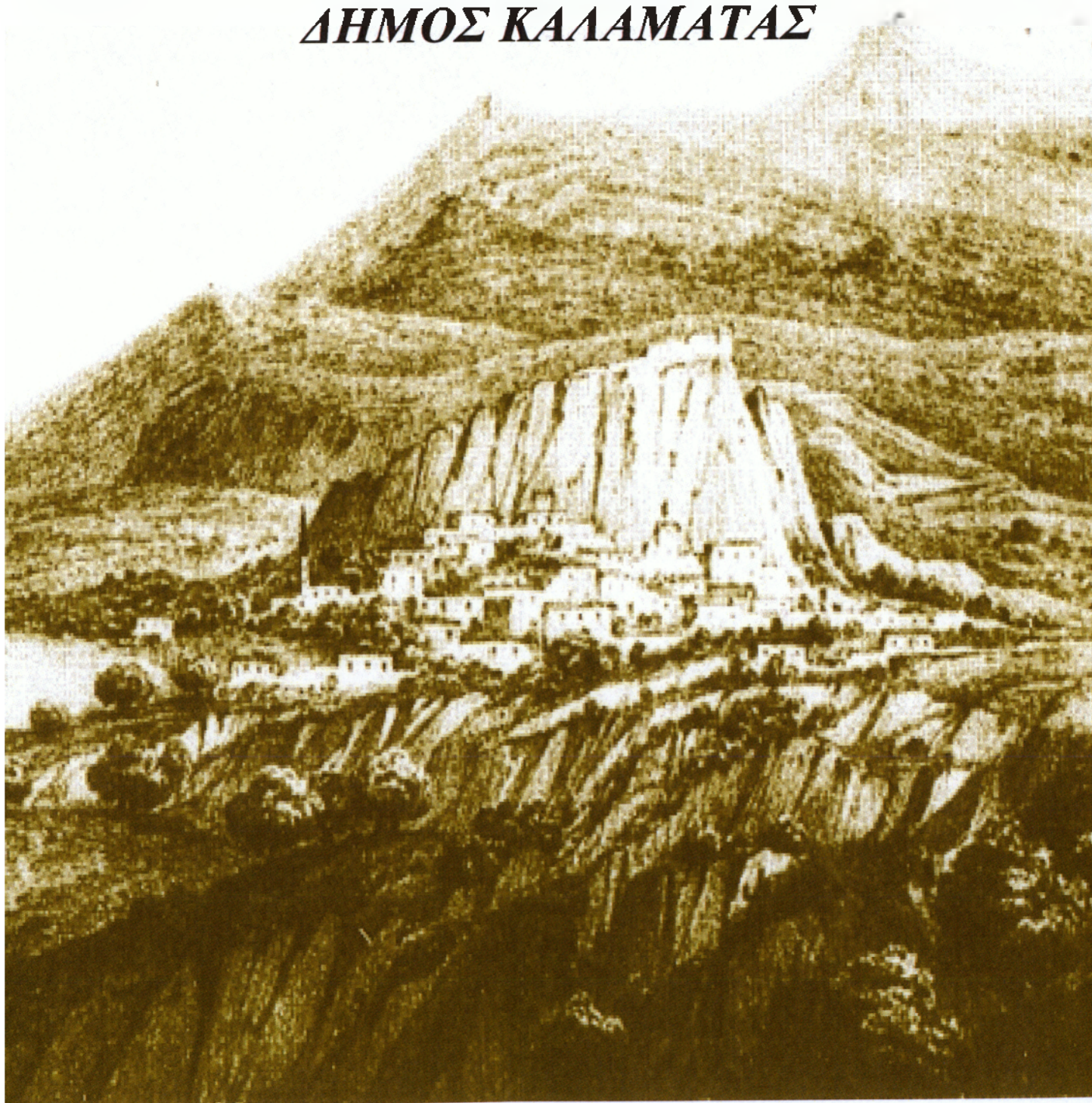
---

³⁹COM(96), Τελικό της 21/2/96: Ένταξη των ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άντρες σε όλες τις πολιτικές και δραστηριότητες της κοινότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Καλαμάτα, πρωτεύουσα του Νομού Μεσσηνίας, βρίσκεται στο μυχό του Μεσσηνιακού κόλπου και είναι κτισμένη στους πρόποδες του Ταυγέτου στη θέση των αρχαίων Φαρών. Αποτελεί το διοικητικό, οικονομικό και εμπορικό κέντρο της Νοτιοδυτικής Πελοποννήσου σε απόσταση 215 χλμ. από την Πάτρα και 240 χλμ. από την Αθήνα.

Ο Δήμος Καλαμάτας με πληθυσμό 57.620 κατοίκους(απογραφή 2001) έχει έκταση 253,2 Km² και περιλαμβάνει εκτός της πόλης 13 Τοπικά Διαμερίσματα που εκτείνονται από τα πεδινά δυτικά της πόλης έως τον κεντρικό όγκο του Ταυγέτου και τα ανατολικά παράλια.

Τα παλαιότερα ίχνη ανθρώπινης παρουσίας στην ευρύτερη περιοχή της Καλαμάτας χρονολογούνται στην Πρωτοελλαδική εποχή (2600-2300 π.Χ) και έχουν εντοπιστεί στα Ακοβίτικα, περίπου 2-3 χλμ. νοτιοδυτικά της Καλαμάτας. Βρέθηκε υπό την κυριαρχία των Σπαρτιατών (8ος π.Χ.– 4ος π.Χ. αιώνας), των Φράγκων (1205 μΧ), των Ενετών(1685-1715μΧ) και των Τούρκων. Στο Ιστορικό κέντρο στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων ξεκίνησε την 23η Μαρτίου 1821, η Ελληνική Επανάσταση.

Η οικονομία της περιοχής στηρίζεται στην αγροτική παραγωγή, με πιο γνωστή την παραγωγή ελαιολάδου, της ελιάς και των οπωροκηπευτικών, τον τουρισμό και τις υπηρεσίες. Σημαντική βιομηχανική μονάδα της περιοχής είναι η καπνοβιομηχανία Καρέλια ενώ υπάρχουν αρκετές βιομηχανίες τυποποίησης και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων.

Η Καλαμάτα χαρακτηρίζεται από έντονη πνευματική ζωή και πολιτιστική δράση που την έχουν κάνει γνωστή σε όλη την Ελλάδα, με πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων να λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο (εκθέσεις, φεστιβάλ, θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, εικαστικά κ.α.) και πιο σημαντική το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού.

Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του Δήμου είναι μία σύνθεση από πεδινές, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις που έχουν ως κύριο γνώρισμα το μεγάλο μέρος που καταλαμβάνει ο ορεινός όγκος του Ταυγέτου. Η αναγνώριση του φυσικού περιβάλλοντος δίνει μία παραθαλάσσια και πεδινή περιοχή με λίγα χαμηλά ημιορεινά τμήματα, με μεγάλη πυκνότητα και μέγεθος καλλιεργειών, καθώς και ορεινά τμήματα

όπου εκτός των καλλιεργειών κυριαρχούν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις. Η κατανομή των χρήσεων γης του δήμου περιγράφεται ως κατά 25% γεωργικού χαρακτήρα, 36% βοσκότοποι, 33% δασικές εκτάσεις και 6% υπόλοιπες εκτάσεις.

Η επικράτεια του Δήμου καλύπτει μια έκταση 253,2 τ.χλμ. Από την έκταση αυτή το 4,4% καταλαμβάνουν τα πεδινά δημοτικά διαμερίσματα και συγκεκριμένα τα Τ.Δ. Αντικαλάμου, Ασπροχώματος και Σπερχογείας. Το 18,3% της συνολικής έκτασης καταλαμβάνεται από τα δημοτικά διαμερίσματα που χαρακτηρίζονται ως ημιορεινά, δηλαδή από τα Τ.Δ. Καλαμάτας και Μικρής Μαντινείας. Ενώ το υπόλοιπο 77,3% καταλαμβάνεται από τα ορεινά δημοτικά διαμερίσματα, δηλαδή από τα Τ.Δ. Αλαγονίας, Αρτεμισίας, Βέργας, Ελαιοχωρίου, Καρβελίου, Λαδά, Λαιίκων, Νέδουσας και Πηγών.

Γνώρισμα του δήμου είναι η αρκετών χιλιομέτρων ακτογραμμή του καθώς και η εκτεταμένη του παραλία, χαρακτηριστικό της οποίας είναι τα καθαρά νερά και οι οργανωμένες πλαζ της. Τα νερά και οι ακτές του Μεσσηνιακού Κόλπου έχουν βραβευτεί και διαθέτουν σήμα «Γαλάζιας Σημαίας».

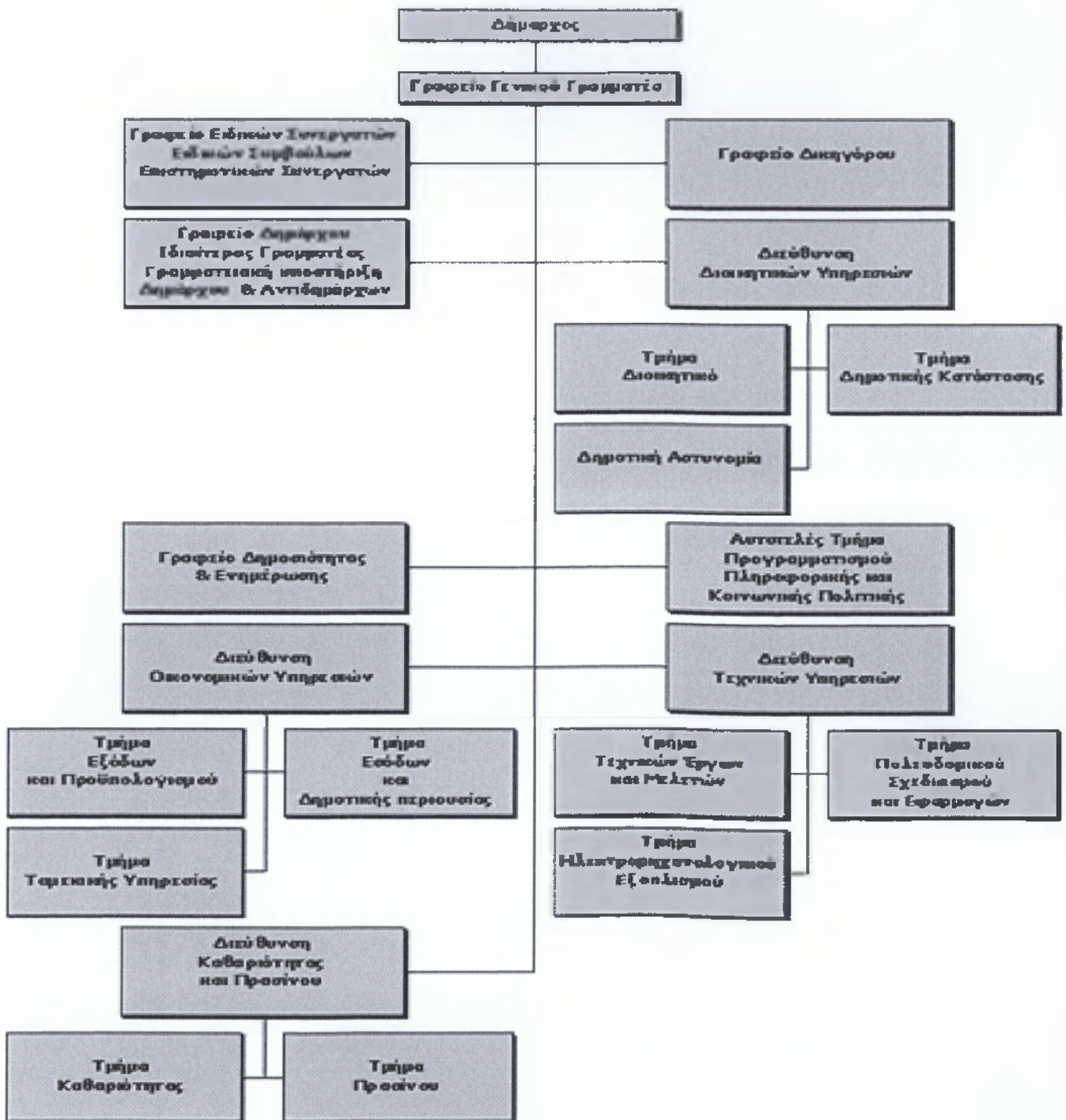
Σε ότι αφορά τα ιδιαίτερα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή υπάγονται διοικητικά περιοχές ενταγμένες στο Διεθνές Δίκτυο «Φύση 2000» με κωδική ονομασία GR 2550001 «Φαράγγι Νέδωντα», GR 2550006 «Όρος Ταΰγετος» και GR2540005 «Λαγκάδα Τρύπης. (Όπως έχει προταθεί στις υπό ένταξη περιοχές στους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (SCI) (Οδηγία 79/406/ΕΚ).

Στα ανατολικά της πόλης υψώνεται ο επιβλητικός Ταΰγετος, ο οποίος αποτελεί μία οροσειρά με μακριά ράχη μήκους 115 χιλιομέτρων, μέγιστου πλάτους 30 χιλιομέτρων και συνολικής έκτασης 2.500 τ. χιλιόμετρα. Η οροσειρά χωρίζεται σε 3 ορεινούς όγκους. Τον βόρειο Ταΰγετο, τον κεντρικό Ταΰγετο και το όρος Ταίναρο ή Σαγγιά.

Ο ποταμός Νέδων διασχίζει την πόλη της Καλαμάτας. Η εκβολή του βρίσκεται δυτικά του λιμανιού της Καλαμάτας και η λεκάνη απορροής του στη δυτική πλευρά του βόρειου τμήματος του Ταΰγету. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της περιοχής είναι η βαθιά στενή χαράδρα, μήκους εννιά χιλιομέτρων που βρίσκεται μεταξύ της περιοχής Χάνι Λαγού και του στρατιωτικού πεδίου βολής, ακριβώς βόρεια της Καλαμάτας.

Στο παρακάτω σχήμα προβάλλουμε τη σημερινή οργανωτική λειτουργία του Δήμου.

Σχεδιάγραμμα 2

Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Το 1459 την Καλαμάτα την καταλαμβάνουν οι Οθωμανοί Τούρκοι του Μωάμεθ Β' Πορθητή. Το 1464, το κάστρο κατέλαβε ο Βενετός Φραγκίσκο Τάνο αλλά το 1540 εγκαταλείπεται από τους Βενετούς που το έκαψαν. Το 1685 καταστρέφεται οριστικά από τον Βενετό στρατηγό Μοροζίνι όταν το κατέλαβε κατά τη νικηφόρα εκστρατεία του στην Πελοπόννησο. Επιστράφηκε οριστικά στους Οθωμανούς το 1715.

Το σημαντικότερο γεγονός της μακρόχρονης ιστορίας της πόλης είναι η απελευθέρωσή της από τους Τούρκους στις 23 Μαρτίου του 1821. Την ημέρα εκείνη ο Κολοκοτρώνης, ο Νικηταράς, ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ο Παπαφλέσσας και άλλοι μπήκαν μέσα στην πόλη ως απελευθερωτές. Συμμετείχαν στην πανηγυρική δοξολογία που τελέστηκε στον ιερό ναό των Αγίων Αποστόλων (μικρή βυζαντινή εκκλησία του 10ου αιώνα που σώζεται μέχρι σήμερα και αποτελεί σύμβολο της πόλης).

Στους Αγίους Αποστόλους ευλογείται η επαναστατική σημαία και από εδώ ξεκινάει η Επανάσταση του 1821. Από την Καλαμάτα η Μεσσηνιακή Γερουσία συντάσσει δύο σπουδαία κείμενα την "Προειδοποίηση προς τας ευρωπαϊκάς αυλάς" και την "Προκήρυξη" με αποδέκτες τους Αμερικανούς. Στα τέλη του 19ου αιώνα χτίζεται το λιμάνι της Καλαμάτας, το οποίο λειτουργεί μέχρι και σήμερα, και η πόλη παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη και ακμή. Μασσαλία του Μωριά τη χαρακτήριζαν. Η πόλη έρχεται σε επαφή με τη δύση και την κουλτούρα της, δημιουργείται μια αστική τάξη που διαμορφώνει μια σημαντική πολιτιστική βάση και κληρονομιά. Από το 1920 και μετά όμως αρχίζει μια μακρά περίοδος οικονομικής ύφεσης που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Το Σεπτέμβριο του 1986 η Καλαμάτα χτυπήθηκε από δύο ισχυρούς σεισμούς που προκάλεσαν εκτεταμένες ζημιές και δυστυχώς και θύματα. Παρ' όλα αυτά η πόλη ανασυγκροτήθηκε γρήγορα από τη μεγάλη αυτή καταστροφή.⁴⁰

⁴⁰ <http://el.wikipedia.org>

Γ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΟΤΑ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Οι διοικητικές μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν στο δήμο Καλαμάτας, είναι οι παρακάτω:

Πίνακας 8

Δ. Καλαμών Ν. Μεσσηνίας

- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Σύσταση του Δήμου με έδρα τον οικισμό Καλάμαι
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Αβραμιού προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Μονή Αγίου Κωνσταντίνου προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Καλύβια προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Παραλία Καλαμών προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Μονή Προφήτη Ηλιού προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Πλεύνα προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 262Α - 31/08/1912 Ο οικισμός Μονή Βελανιδιάς προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ 200Α - 09/10/1913 Ο οικισμός Μενινά προσαρτάται στο Δήμο Καλαμών
- ΦΕΚ - 18/12/1920 Ο οικισμός Αβραμιού καταργείται
- ΦΕΚ - 18/12/1920 Ο οικισμός Καλύβια καταργείται
- ΦΕΚ - 18/12/1920 Ο οικισμός Πλεύνα καταργείται

- ΦΕΚ - 16/05/1928 Ο οικισμός Παραλία Καλαμών καταργείται
- ΦΕΚ - 16/05/1928 Ο οικισμός Μονή Αγίου Κωνσταντίνου καταργείται
- ΦΕΚ 369Α - 29/11/1933 Ο οικισμός Κουταλά αποσπάται από την Κοινότητα Λείκων και προσαρτάται στο Δήμο
- ΦΕΚ - 16/10/1940 Αναγνώριση του οικισμού Ακοβίτικα και προσάρτησή του στο Δήμο
- ΦΕΚ 16Α - 19/02/1960 Ο οικισμός Καλάμαι του Δήμου μετονομάζεται σε Καλαμάτα
- ΦΕΚ 16Α - 19/02/1960 Ο Δήμος μετονομάζεται σε Δήμο Καλαμάτας

Δ. Καλαμάτας Ν. Μεσσηνίας

- ΦΕΚ 16Α - 19/02/1960 Ο Δήμος προήλθε από τη μετονομασία του Δήμου Καλαμών
- ΦΕΚ - 19/03/1961 Αναγνώριση του οικισμού Πέταλον και προσάρτησή του στο Δήμο
- ΦΕΚ - 19/03/1961 Ο οικισμός Ακοβίτικα καταργείται
- ΦΕΚ 27Α - 08/02/1968 Η Κοινότητα Φαρών καταργείται και συνενούται με το Δήμο
- ΦΕΚ - 14/03/1971 Αναγνώριση του οικισμού Μπουρνιάς και προσάρτησή του στο Δήμο
- ΦΕΚ - 14/03/1971 Ο οικισμός Πέταλον καταργείται
- ΦΕΚ - 14/03/1971 Ο οικισμός Φαραί καταργείται
- ΦΕΚ - 17/03/1991 Αναγνώριση του οικισμού Καλλιθέα και προσάρτησή του στο Δήμο

- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Λαδά καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Ελαιοχωρίου καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Καρβελίου καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Αλαγονίας καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Βέργας καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Μικράς Μαντινείας καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Λαιίκων καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Σπερχογείας καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Αντικαλάμου καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Ασπροχώματος καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Αρτεμισίας καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Πηγών καταργείται και συνηνείται με το Δήμο
- ΦΕΚ 244Α - 04/12/1997 Η Κοινότητα Νεδούσης καταργείται και συνηνείται με το Δήμο

(Πηγή: www.eetaa.gr)

ΜΕΡΟΣ Β΄

Α. ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1884 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Πίνακας 9

	Επώνυμο	Όνομα	Από	Μέχρι
1	Μπενάκης	Παναγιώτης	1834	1834
2	Ζάρκος	Παναγιώτης	1835	1845
3	Κοριακός	Ιωάννης	1841	1845
4	Ζάρκος	Παναγιώτης	1846	1853
5	Κοριακός	Ιωάννης	1854	1857
6	Μπούτσης	Αθανάσιος	1858	1861
7	Ζάρκος	Παναγιώτης	1862	1865
8	Μαυρομιχάλης	Πέτρος	1866	1874
9	Μπενάκης	Εμμανουήλ	1875	1878
10	Μαυρομιχάλης	Πέτρος	1879	1883
11	Μπούτσης	Δημήτρης	1884	1887
12	Μαυρομιχάλης	Πέτρος	1888	1899
13	Καπετανάκης	Πέτρος	1900	1903
14	Κουτσομητόπουλος	Γεώργιος	1904	1907
15	Μπενάκης	Παναγιώτης	1907	1915
16	Μαυρομιχάλης	Ηλίας	1916	1916
17	Δικαιάκος	Γεώργιος	1917	1917
18	Σάλμας	Παναγιώτης	1918	1925
19	Κροντήρης	Βασίλειος	1926	1932

Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

20	Κουμάντος	Χρήστος	1933	1937
21	Πάστρας	Βασίλειος	1938	1941
22	Κροντήρης	Χρήστος	1942	1942
23	Στασινόπουλος	Παναγιώτης	1943	1943
24	Τσαγκάρης	Φώτιος	1943	.....
25	Καραντζάς	Ηλίας	1943	1944
26	Λυμπερόπουλος	Κωνσταντίνος	1944	.....
27	Στρούμπος	Νικόλαος	1945	.....
28	Παλαμάρας	Βασίλειος	1946	1950
29	Καβέτσος	Ανδρέας	1951	1951
30	Καΐσαρης	Παναγιώτης	1952	1957
31	Κουμάντος	Χρήστος	1958	1964
32	Κουτουμάνος	Κωνσταντίνος	1965	1972
33	Μαργέλης	Αλέξανδρος	1973	1974
34	Κούκλης	Κωνσταντίνος	1975	1975
35	Βέκκος	Εμμανουήλ	1976	1978
36	Μπένος	Σταύρος	1979	08/03/1990
37	Μαλαπάνης	Χρήστος	09/03/1990	31/12/1990
38	Κουμάντος	Παναγής	1991	1994
39	Μαλαπάνης	Χρήστος	1995	1998
40	Κουμάντος	Παναγής	1999	2002
41	Κουστούλης	Γεώργιος	2005	2006
42	Νίκας	Παναγιώτης	2007	2010

Β. ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 2006 ,2002 ΚΑΙ 1998 ΣΤΟ Δ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

• **ΤΕΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 2006**

Υποψήφιος	▼ Α Κυριακή			▼ Β Κυριακή		
	Ψήφοι	%	Έδρες	Ψήφοι	%	Έδρες
Νίκας Παναγιώτης του Ευαγγέλου	9.876	30,21	5	13.788	50,30	11
Αλευράς Διονύσιος του Γεωργίου	9.512	29,09	4	13.622	49,70	2
Κοσμόπουλος Βασίλειος του Κωνσταντίνου	7.230	22,11	3			
Τσερώνης Κωνσταντίνος του Θεοδώρου	4.225	12,92	2			
Διασιάκος Νικόλαος του Δαμιανού	1.850	5,66	0			

Πηγή: Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

➤ Στην υποψηφιότητα του Παναγιώτη Νίκα είχε καταλήξει η Ν.Δ. το 2006 για τον Δήμο Καλαμάτας, ο οποίος βρέθηκε αντιμέτωπος με τον αντάρτη και πρώην αντιδήμαρχο Καλαμάτας Ντίνο Τσερώνη. Ο τελευταίος διεκδίκησε το χρίσμα αλλά δεν το έλαβε και στηρίχτηκε από μερίδα στελεχών του τέως δημάρχου Π. Κουμάντου και από τον ΛΑΟΣ. Το ΠΑΣΟΚ έδωσε τη μάχη με τον δικηγόρο Διονύση Αλευρά και το ΚΚΕ με τον υποψήφιο τού 2002 Νίκο Διασιάκο, ενώ ο ΣΥΝ δεν ανακοίνωσε κανέναν επίσημο υποψήφιο. Μεγάλη δυναμική εμφανίζει πάντως και η ανεξάρτητη υποψηφιότητα του Βασίλη Κοσμόπουλου, ο οποίος ήταν υποψήφιος και το 2002 και είχε υποστηριχθεί από ΣΥΝ και ΔΗΚΚΙ.

• **ΤΕΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 2002**

Υποψήφιος-Συνδυασμός	▼ Α Κυριακή			▼ Β Κυριακή		
	Ψήφοι	%	Έδρες	Ψήφοι	%	Έδρες
Κουτσούλης Γεώργιος του Νικολάου ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΑΣ	11.771	35,80	7	16.522	55,00	21
Κουμάντος Παναγής του Χρήστου Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΗ	11.719	35,60	7	13.504	45,00	10
Κοσμόπουλος Βασίλειος του Κων/ου ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΙ ΟΜΟΡΦΗ ΠΟΛΗ	6.410	19,50	3			
Διασάκος Νικόλαος του Δαμιανού ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1.901	5,80	1			
Λιακουνάκου-Σπάλα Βενετία ΠΡΩΤΑ Η ΚΑΛΑΜΑΤΑ	1.079	3,30	0			

Πηγή: Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

• **ΤΕΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 1998**

Υποψήφιος-Συνδυασμός	▼ Α Κυριακή			▼ Β Κυριακή		
	Ψήφοι	%	Έδρες	Ψήφοι	%	Έδρες
Κουμάντος Παναγής του Χρήστου Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΗ	12.247	42,60	8	13.883	50,70	21
Μαλαπάνης Χρήστος ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	13.284	46,20	8	13.511	49,30	12
Χιώτης Ιωάννης ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1.675	5,80	1			
Κουτουμάνος Κων/νος ΚΙΝΗΣΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ	1.527	5,30	1			

Πηγή: Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

✚ **ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

Δήμαρχος: Παναγιώτης Νίκας

✓ **Συνδυασμός: Δημοτική Πρωτοβουλία για την Καλαμάτα**

1. Αθανασόπουλος Κωνσταντίνος (Αντιδήμαρχος)
2. Γιαννακούλας Γρηγόριος
3. Γουρδέας Ανδρέας
4. Ηλιόπουλος Αθανάσιος (Αντιδήμαρχος)
5. Ηλιόπουλος Ιωάννης
6. Καρατζέας Παναγιώτης (Πρόεδρος Δ.Σ.)
7. Καμβυσίδης Ιωάννης
8. Κλείδωνας Θεοφάνης (Αντιδήμαρχος)
9. Κουδούνης Αργύριος
- 10.Κουρκουτάς Γεώργιος
- 11.Λαγανάκος Γεώργιος
- 12.Μιχαλόπουλος Σωτήριος
- 13.Μπασακίδης Νικόλαος (Αντιδήμαρχος)
- 14.Οικονομάκου Μαρία (Αντιδήμαρχος)
- 15.Πολίτης Δημήτριος
- 16.Σπίνος Γεώργιος (Αντιδήμαρχος)

✓ **Συνδυασμός: Καλαμάτα Πόλη Ζωής**

1. Αλευράς Διονύσιος (Επικεφαλής)
2. Δικαιουλάκος Βασίλειος
3. Ηλιόπουλος Παναγιώτης
4. Νταγιόπουλος Γεώργιος
5. Ράλλης Γεώργιος
6. Τσακαλάκου Σταυρούλα

✓ **Συνδυασμός: Ανθρώπινη και Όμορφη Πόλη**

1. Κοσμόπουλος Βασίλειος (Επικεφαλής)
2. Μπάκας Δημήτριος
3. Παπαμικρούλης Παναγιώτης

➤ **Συνδυασμός: Πολίτες σε Δράση**

1. Τσερώνης Κωνσταντίνος (Επικεφαλής)
2. Μπάκας Ιωάννης

↓ ΟΙ 10 ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΘΕΣΕΙ Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΙΚΑΣ-2006

1. Την κατασκευή νέου Δημαρχιακού Μεγάρου και νέου κοιμητηρίου.
2. Την αναβάθμιση των 13 δημοτικών διαμερισμάτων μας, με την κατασκευή των αναγκαίων έργων υποδομής.
3. Την ολοκλήρωση διάνοιξης της οδού Β. Γεωργίου και την προώθηση χωροταξικών και πολεοδομικών θεμάτων και, παράλληλα, την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού και του συγκοινωνιακού προβλήματος.
4. Την υλοποίηση του προγράμματος των αναπλάσεων στο κέντρο και την παραλία, με τροποποίηση και επικαιροποίηση των σχετικών μελετών και ασφαλώς την ανυποχώρητη διεκδίκηση της υπαγωγής του Λιμενικού Ταμείου στο Δήμο Καλαμάτας.
5. Τη λεπτομερή καταγραφή, προστασία και αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας.
6. Την αναβάθμιση της καθημερινότητας και της ποιότητας της ζωής των πολιτών, με ασφαλτοστρώσεις οδών, απελευθέρωση πεζοδρόμων και πεζοδρομίων, βελτίωση της καθαριότητας, έλεγχο και αναβάθμιση κοινοχρήστων χώρων, βελτίωση του ηλεκτροφωτισμού, βελτίωση της ποιότητας των δημοτικών υπηρεσιών κ.λπ.
7. Την κατασκευή και λειτουργία Χ.Υ.Τ.Α., με παράλληλη κατάργηση της ΜΟΛΑΚ και εκσυγχρονισμό του Βιολογικού Καθαρισμού.
8. Την εξυγίανση και τη συγχώνευση των δημοτικών επιχειρήσεων.
9. Την πολύπλευρη υποστήριξη των τομέων του πολιτισμού και του αθλητισμού.
10. Την άσκηση σοβαρής και ουσιαστικής κοινωνικής πολιτικής, με στήριξη των πολυτέκνων και των αδύναμων κοινωνικών ομάδων και με στόχο τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, σε μια πόλη ανθρωπιάς και αλληλεγγύης.

✦ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΔΙΟΝΥΣΗ ΑΛΕΥΡΑ-2006

«Οι ανισότητες ανάμεσα στον άνδρα και στη γυναίκα στο οικονομικό, κοινωνικό και το πολιτικό επίπεδο υπάρχουν και είναι σημαντικές, στόχος μας είναι να οικοδομήσουμε μια πόλη ισότητας» είχε σημειώσει το 2006 ο τότε Υποψήφιος Δήμαρχος Καλαμάτας Διονύσης Αλευράς του συνδυασμού «Καλαμάτα πόλη ζωής».⁴¹

Στόχος του συνδυασμού στα πλαίσια του κοινωνικού φορέα ήταν να προωθήσει :

- Τη λειτουργία Γραφείου Ισότητας
- Τη δημιουργία Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας με εισηγητικό και συμβουλευτικό ρόλο προς το Δημοτικό Συμβούλιο, με τη συμμετοχή των φορέων της πόλης και των γυναικείων οργανώσεων.
- Τη σύσταση και λειτουργία Κέντρου Οικογενειακού Προγραμματισμού
- Τη θεσμοθέτηση του Οικογενειακού και Κοινωνικού Μεσολαβητή.
- Τη δημιουργία Δικτύου Συμβουλευτικής Υποστήριξης γυναικών και παιδιών, θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και νομικής βοήθειας, σε συνεργασία με το Δικηγορικό Σύλλογο και τους ψυχολόγους της πόλης.

Επιπρόσθετα υποστήριζε πως ο δήμος θα συμβάλει αποφασιστικά και θα προωθήσει:

- Προγράμματα Ενίσχυσης της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας.
- Ανάπτυξη νέων και βελτίωση υπαρχουσών υποδομών για την εναρμόνιση των οικογενειακών και των επαγγελματικών υποχρεώσεων(παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, ολοήμερη λειτουργία, κλπ.)
- Προγράμματα αυτοοργάνωσης των γυναικών για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους.

Τέλος, όπως είχε τονίσει χαρακτηριστικά ο Διονύσης Αλευράς ο συνδυασμός του προσβλέπει σε μια νέα δυναμική ανάπτυξη της πόλης και των δημοτικών διαμερισμάτων, μέσα από την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που θα διασφαλίζει την παραδοσιακή και ιστορική ταυτότητα του Δήμου και θα προωθεί τις σύγχρονες ανάγκες και υποδομές, χωρίς παραμορφώσεις. Για το σκοπό αυτό στηρίζεται στην ενεργοποίηση όλων των πολιτών με κύριο στόχο την άμεση και έμμεση συμμετοχή τους στη λήψη των αποφάσεων.⁴²

⁴¹ Δελτίο Τύπου-09 Οκτωβρίου 2006

⁴² Δελτίο Τύπου-08 Οκτωβρίου 2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΕΡΕΥΝΑ

ΓΕΝΙΚΑ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφέρω τα αποτελέσματα της έρευνάς μου που έχει να κάνει με την ανάδειξη των Τοπικών Αρχών και κατά πόσο γνωρίζουν οι πολίτες το εκλογικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τη βοήθεια ερωτηματολογίου.

- Σε σύνολο 70 ερωτηθέντων απάντησαν όλοι, ποσοστό 100%.
- Σε κάποιες ερωτήσεις όμως που οι πολίτες δεν ήταν ενημερωμένοι δεν δόθηκαν απαντήσεις.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Για τη διεξαγωγή της έρευνας προηγήθηκε η παραλαβή από την Τ.Ε.Δ.Κ. (Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων) και από τη Νομαρχία Μεσσηνίας του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, του Νομαρχιακού Κώδικα και διαφόρων άλλων στοιχείων που θα βοηθούσαν στη διεξαγωγή της έρευνας και η μελέτη αυτών.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

➤ Έγινε τυχαία επιλογή δείγματος ατόμων.
➤ Η διεξαγωγή της έρευνας βασίστηκε σε ανώνυμα ερωτηματολόγια.
➤ Πριν την έναρξη της έρευνας πραγματοποιήθηκε ένα πιλοτικό ερωτηματολόγιο που έγινε σε δείγμα πέντε πολιτών. Βάση αυτού του ερωτηματολογίου προέκυψαν κάποιες αλλαγές σε ορισμένα ερωτήματα προκειμένου να λάβει την τελική του μορφή. Πιο συγκεκριμένα έγινε αφαίρεση κάποιων ερωτήσεων οι οποίες ήταν πολύ εξειδικευμένες. Τέλος, έγινε και μια αλλαγή σε δύο ερωτήσεις οι οποίες ενώθηκαν σε μια γιατί μπερδευε τους αναγνώστες αυτός ο διαχωρισμός.

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε 4 ενότητες:

- I. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει γενικές ερωτήσεις που αφορούν το εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των Τοπικών Αρχών.
- II. Η δεύτερη ενότητα αφορά την ανάδειξη Δημοτικών και Κοινοτικών Αρχών.
- III. Η Τρίτη αναφέρεται στη ανάδειξη αρχών Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.
- IV. Η τέταρτη και τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου αφορά τη σχέση αιρετών-πολιτών.

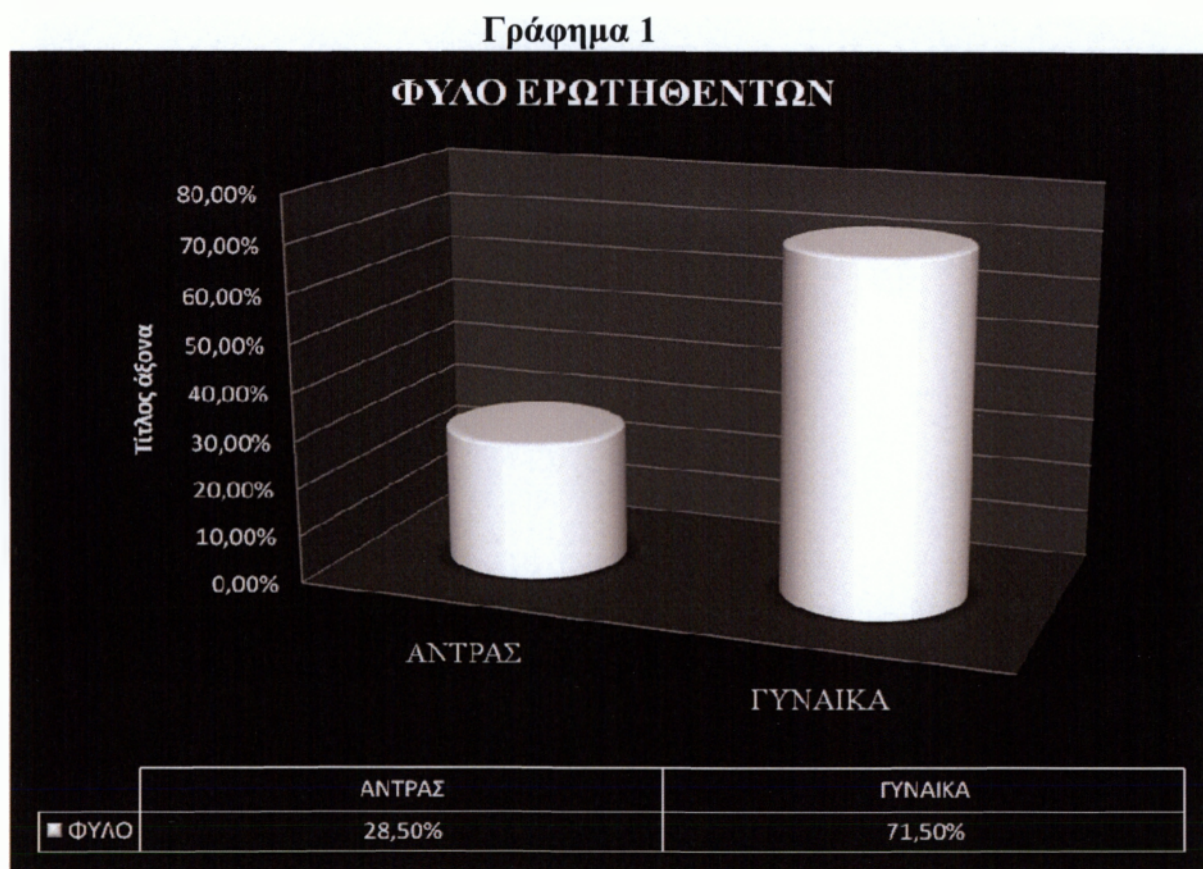

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ

Από την διεξαγωγή της έρευνας προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα :

- 📌 Το 71.50 % των ερωτηθέντων είναι γυναίκες, ενώ το 28.50 % είναι άνδρες.(γράφημα 1)

Πηγή: Ιδία Έρευνα

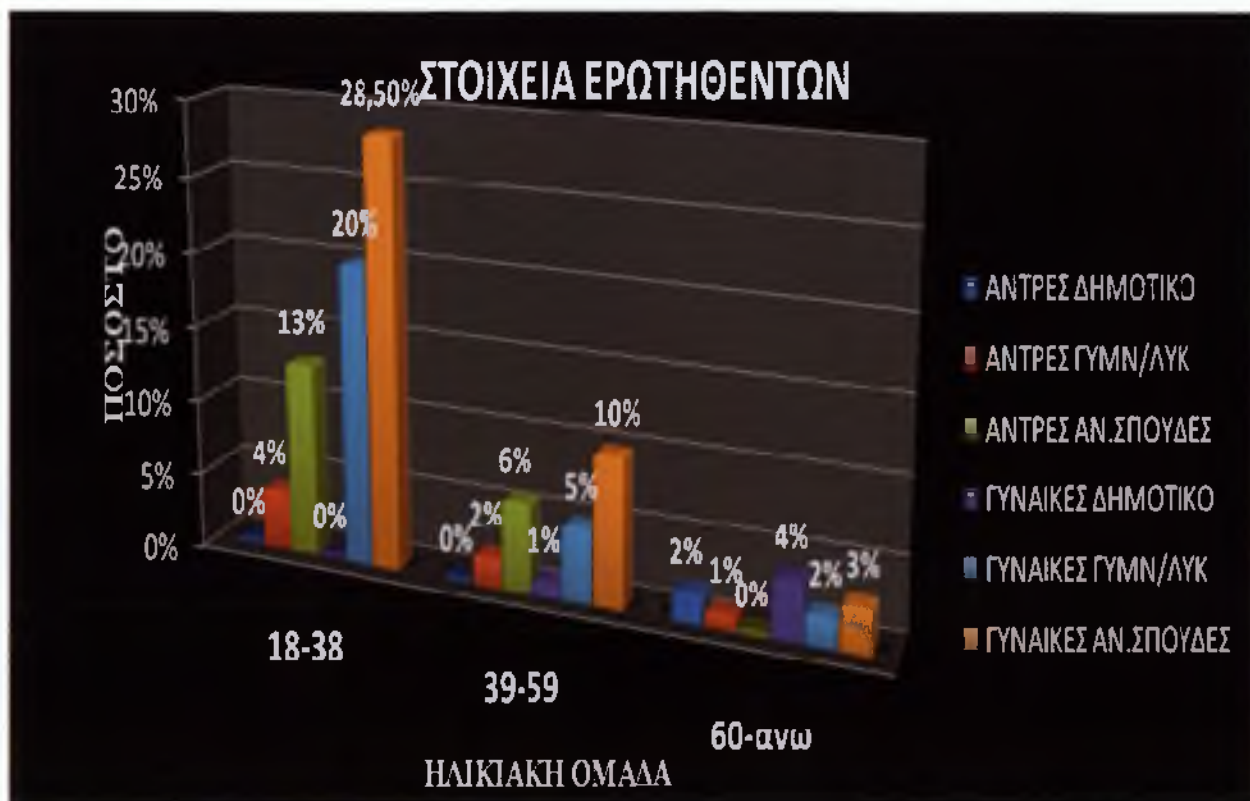
- 📌 Το 89% των ερωτηθέντων προέρχονται από πολίτες που δεν είχαν ενεργή πολιτική συμμετοχή στην Τ.Α. και το 11% από πολίτες που είχαν(Δημοτικοί ή Νομαρχιακοί Σύμβουλοι).

Όσον αναφορά την ηλικία των πολιτών που απάντησαν στα ερωτηματολόγια χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες :

- 18-38 με ποσοστό 64%
- 39-59 με ποσοστό 24%
- 59 και άνω με ποσοστό 12%

Ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι μόλις το 7% των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι δημοτικού. Ακολουθούν οι απόφοιτοι γυμνασίου-λυκείου με ποσοστό 34% και οι απόφοιτοι ανώτερης εκπαίδευσης με ποσοστό 59%(γράφημα 2)

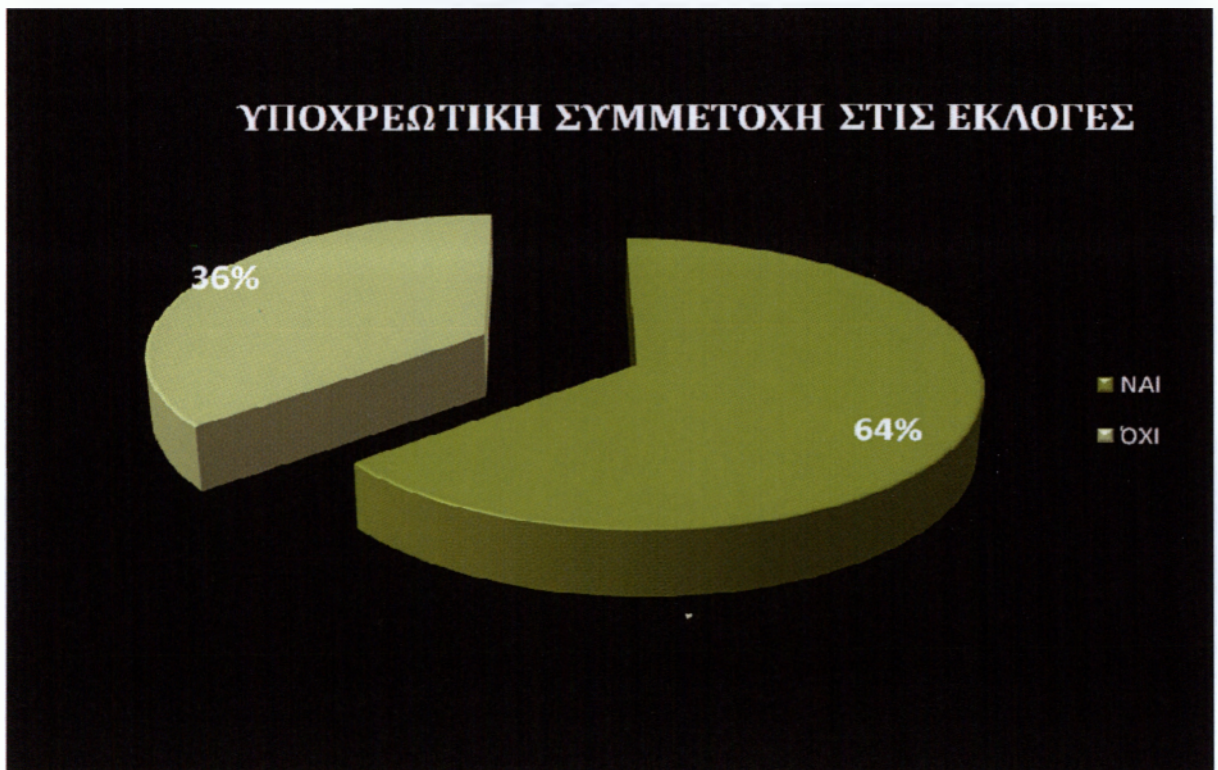
Γράφημα 2

Πηγή: Ίδια Έρευνα

- ⬇ Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου από το μέρος των γενικών ερωτήσεων, το 96% ,όπως είναι φυσικό, των ερωτηθέντων γνωρίζει ότι το δικαίωμα ψήφου αρχίζει από το 18^ο έτος ηλικίας ενώ μόλις το 4% πιστεύει πως αρχίζει από το 21^ο έτος.
- ⬇ Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ένα αξιόλογο ποσοστό της τάξεως του 64% των ερωτηθέντων θεωρεί ακόμα υποχρεωτική τη συμμετοχή στις εκλογές.(γράφημα 3)

Γράφημα 3

Πηγή: Ιδία Έρευνα

- ⬇ Ενώ το 92% γνωρίζει πως πλέον δεν είναι υποχρεωτικό το εκλογικό βιβλιάριο και το 72% πως η διαδικασία για τους ετεροδημότες έχει βελτιωθεί. Αντίστοιχα το άλλο 8% πιστεύει πως το εκλογικό βιβλιάριο είναι ακόμα υποχρεωτικό και το άλλο 28% θεωρεί ότι οι συνθήκες για την ψηφοφορία των ετεροδημοτών δεν έχουν βελτιωθεί ακόμα όσο θα έπρεπε.

B' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η δεύτερη ενότητα ερωτήσεων αφορά την ανάδειξη Δημοτικών και Κοινοτικών Αρχών δεν λάβαμε ολοκληρωμένες απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις, λόγω άγνοιας των ερωτηθέντων.

📌 Όπως είναι φυσικό η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, το 93% γνωρίζει ότι έχουμε εκλογές ανά τετραετία.

📌 Στη συνέχεια το 50% των ερωτηθέντων ήταν ενήμεροι με ποιο τρόπο διορίζονται οι αντιδήμαρχοι, ο οποίος γίνεται με απόφαση δημάρχου. Το 29% πιστεύει πως ο διορισμός τους γίνεται ανάλογα με τις ψήφους που έλαβαν, το 14% με κλήρωση ενώ το 7% με ψηφοφορία μεταξύ των εκλεγόντων.(γράφημα 4)

Γράφημα 4

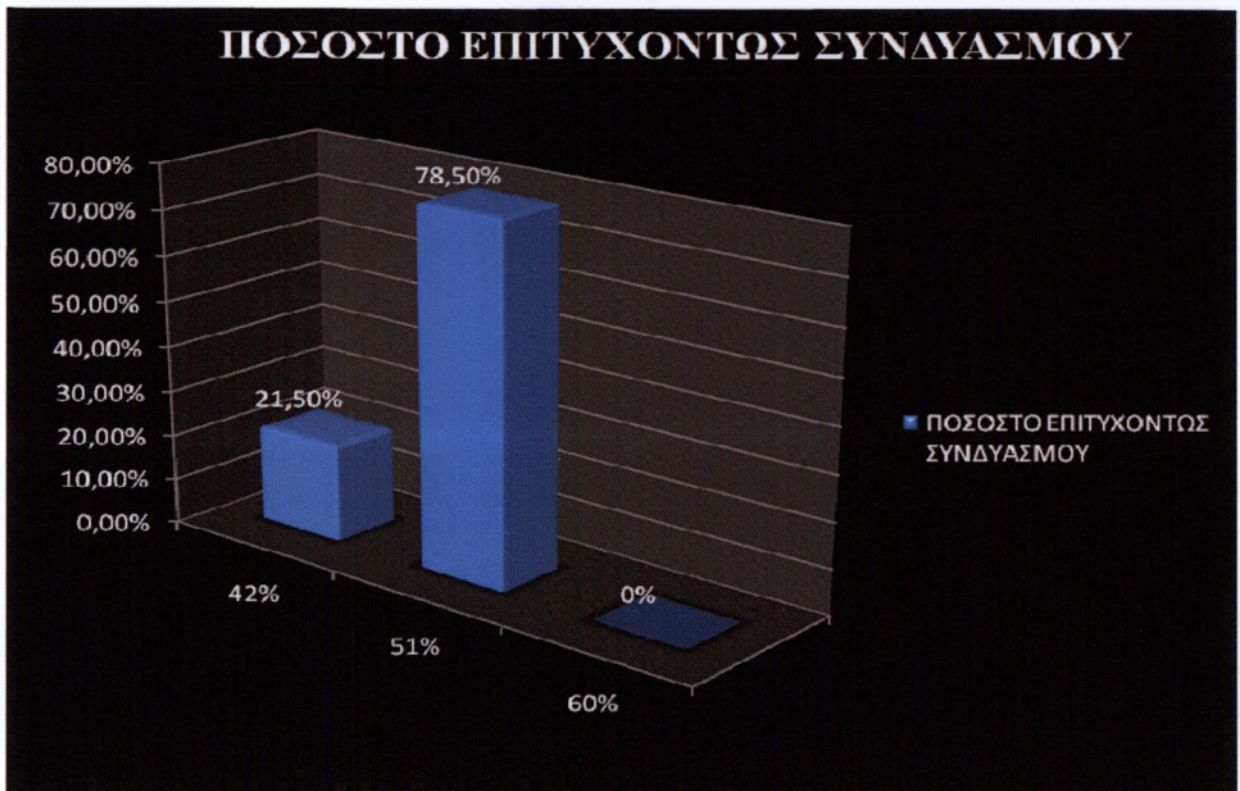

Πηγή: Ιδία Έρευνα

🗳️ Το 78.50 % των ερωτηθέντων είναι ενημερωμένο σε σχέση με το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για να κερδίσει τις Δημοτικές εκλογές, το οποίο είναι 42%, ενώ το υπόλοιπο 21.50% πιστεύει πως ισχύει ακόμα το 50+1%.(γράφημα 5)

Γράφημα 5

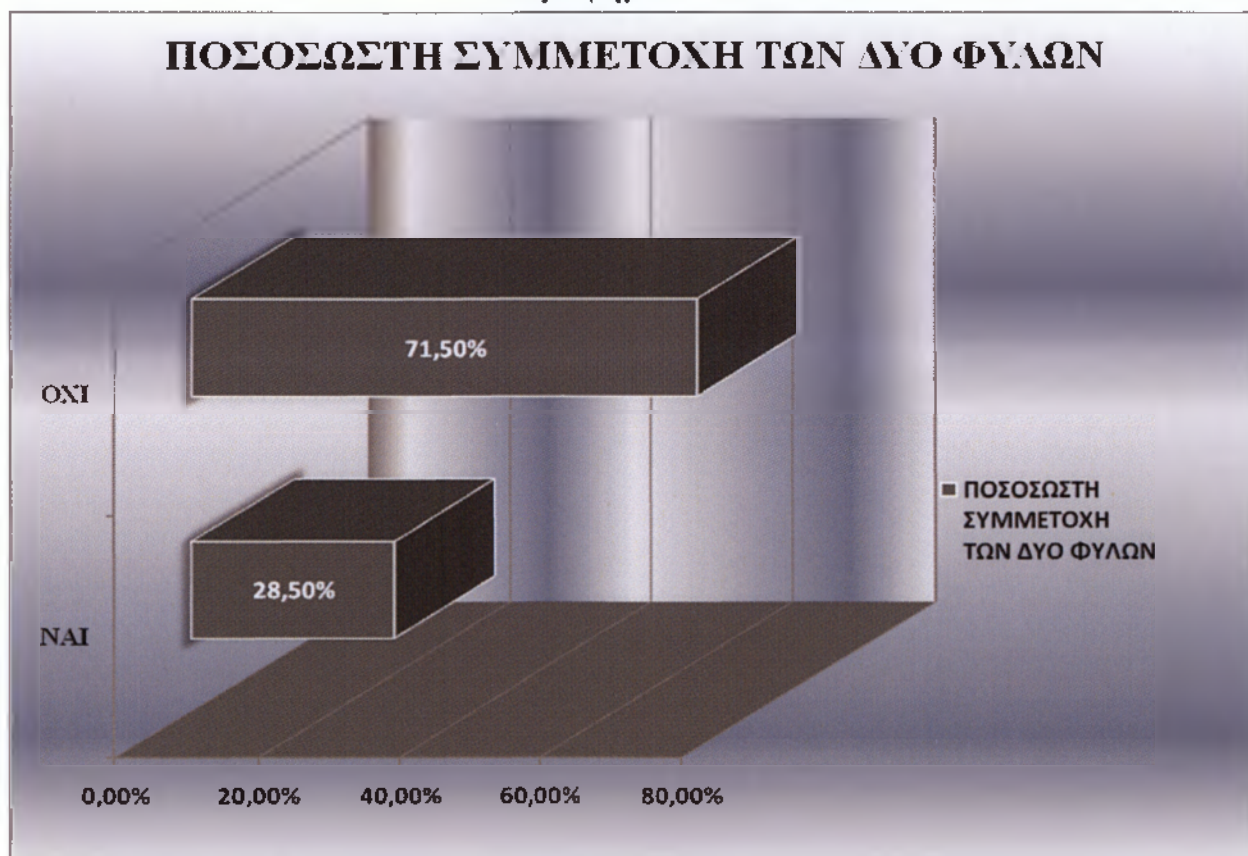

Πηγή: Ιδία Έρευνα

🗳️ Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, με ποσοστό 91% πιστεύει πως οι τοπικοί άρχοντες θα πρέπει να είναι αιρετοί, ενώ μόλις το 9% επιθυμεί να είναι διορισμένοι.

🔥 Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά που υπάρχει μεταξύ των πολιτών που είναι ενημερωμένοι για τη ποσόστωση συμμετοχή των υποψηφίων που εκπροσωπεί τα δύο φύλα στα ψηφοδέλτια, αφού μόλις το 28.50% γνωρίζει ότι το ποσοστό πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων. Ενώ η πλειοψηφία, 71.50% των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει. (γράφημα 6)

Γράφημα 6

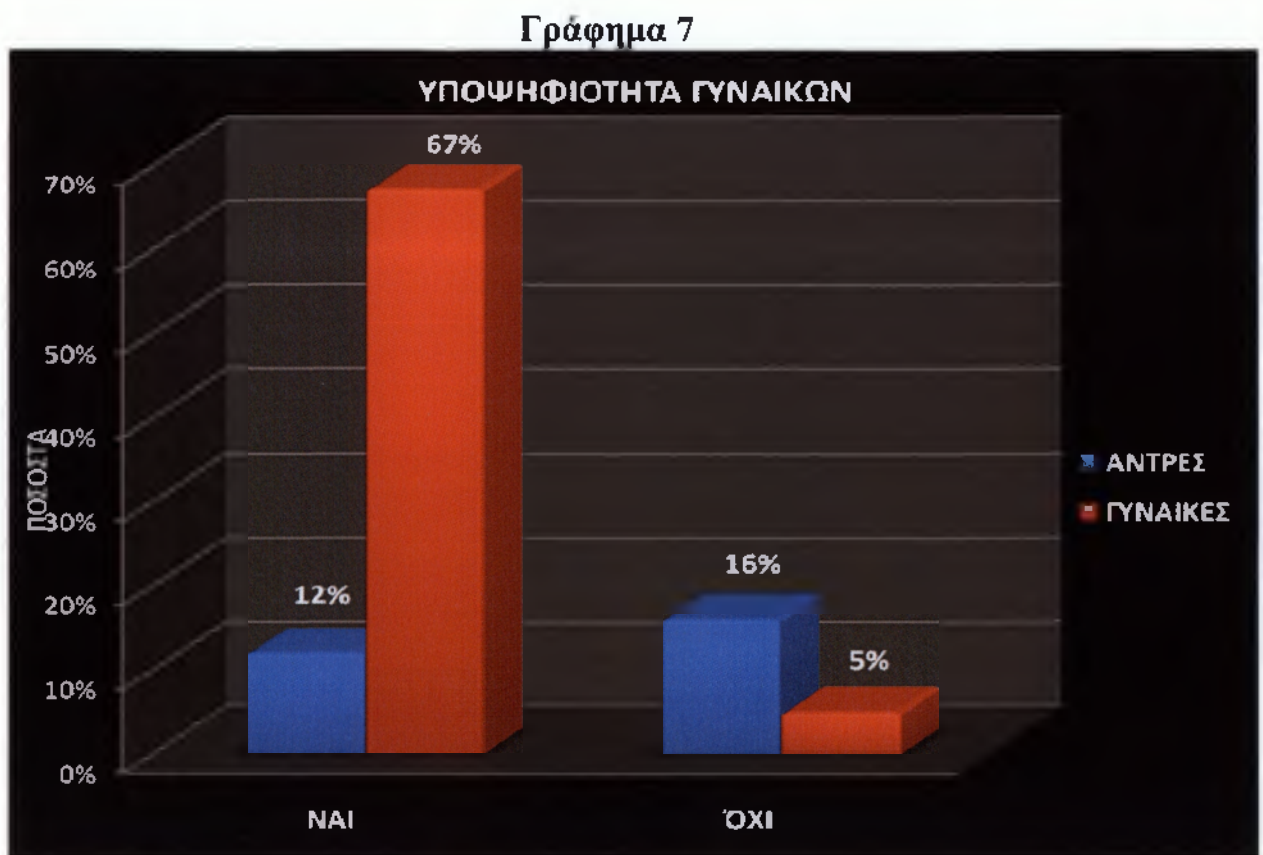
Πηγή: Ιδία Έρευνα

🔥 Στην ερώτηση ποιες είναι οι αρμοδιότητες του Δημάρχου, οι πιο βασικές απαντήσεις ήταν οι παρακάτω:

- Να φροντίζει για την ομαλή λειτουργία του Δήμου και για τη διευκόλυνση της ζωής των πολιτών.
- Να εκπονεί μελέτες για τη βελτίωση του σχεδίου πόλης του Δήμου.
- Να φροντίζει για την καθαριότητα της πόλης
- Να εκπονεί τεχνικά και αρδευτικά έργα, επίσης έργα οδοποιίας για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.
- Να εκπροσωπεί τον Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

- Να εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών.

📊 Ένα πολύ σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων, το 79%, πιστεύει πως θα έπρεπε να βάζουν περισσότερες γυναίκες υποψηφιότητα για το αξίωμα του Δημάρχου, ενώ μόλις το 21% εκτιμά πως δεν θα έπρεπε. (γράφημα 7)

Πηγή: Ιδία Έρευνα

↓ Στην ερώτηση για το ποια θεωρούν τα πιο βασικά πλεονεκτήματα για την εκλογή ενός Δημάρχου, το 49% απάντησε να είναι κάτοικος στον ΟΤΑ που εκλέγεται, ενώ το μικρότερο ποσοστό, μόλις το 5% καταλαμβάνει η γλωσσομάθεια του υποψηφίου Δημάρχου. (γράφημα 8)

Γράφημα 8

Πηγή: Ιδία Έρευνα

↓ Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο ρόλος του Δημάρχου, όπως μας έδειξε η έρευνα, επηρεάζει καθοριστικά τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, αφού το 57% πιστεύει πως επηρεάζει *αρκετά*, ενώ το 35% *πάρα πολύ*, το 6% *λίγο* και μόλις το 2% *καθόλου*.(γράφημα 9)

Γράφημα 9

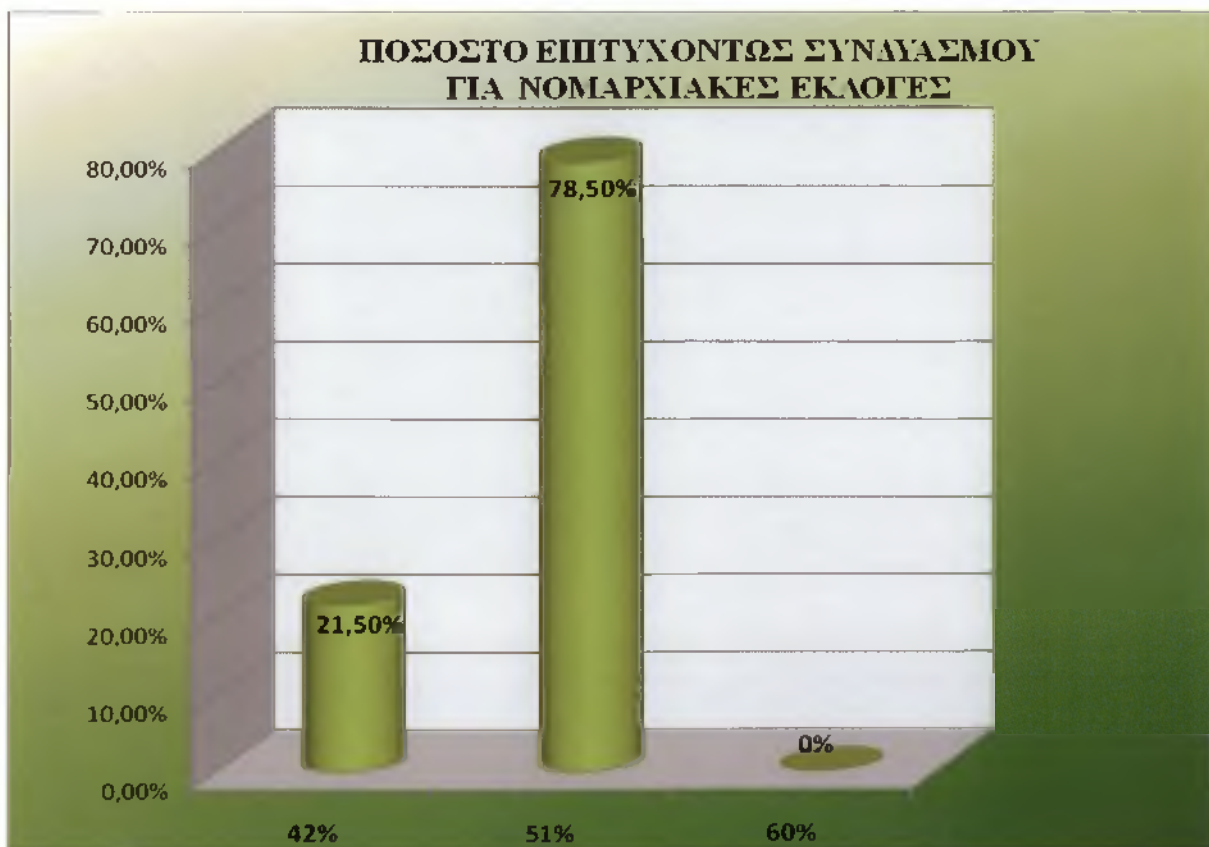
Πηγή: Ιδία Έρευνα

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η τρίτη ενότητα ερωτήσεων αφορά κυρίως την ανάδειξη των αρχών Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Όπως και στην προηγούμενη ενότητα, έτσι και σ' αυτήν δεν λάβαμε ολοκληρωμένες απαντήσεις.

- ➡ Όπως είναι φυσικό το 93% απάντησε πως έχουμε Νομαρχιακές εκλογές κάθε τετραετία.
- ➡ Το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός(δηλ. το 42%) για να κερδίσει τις Νομαρχιακές εκλογές, ήταν γνωστό στην πλειοψηφία των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα στο 78.50%, ενώ το υπόλοιπο 21.50% πιστεύει πως ισχύει ακόμα το 50+1%.(γράφημα 10)

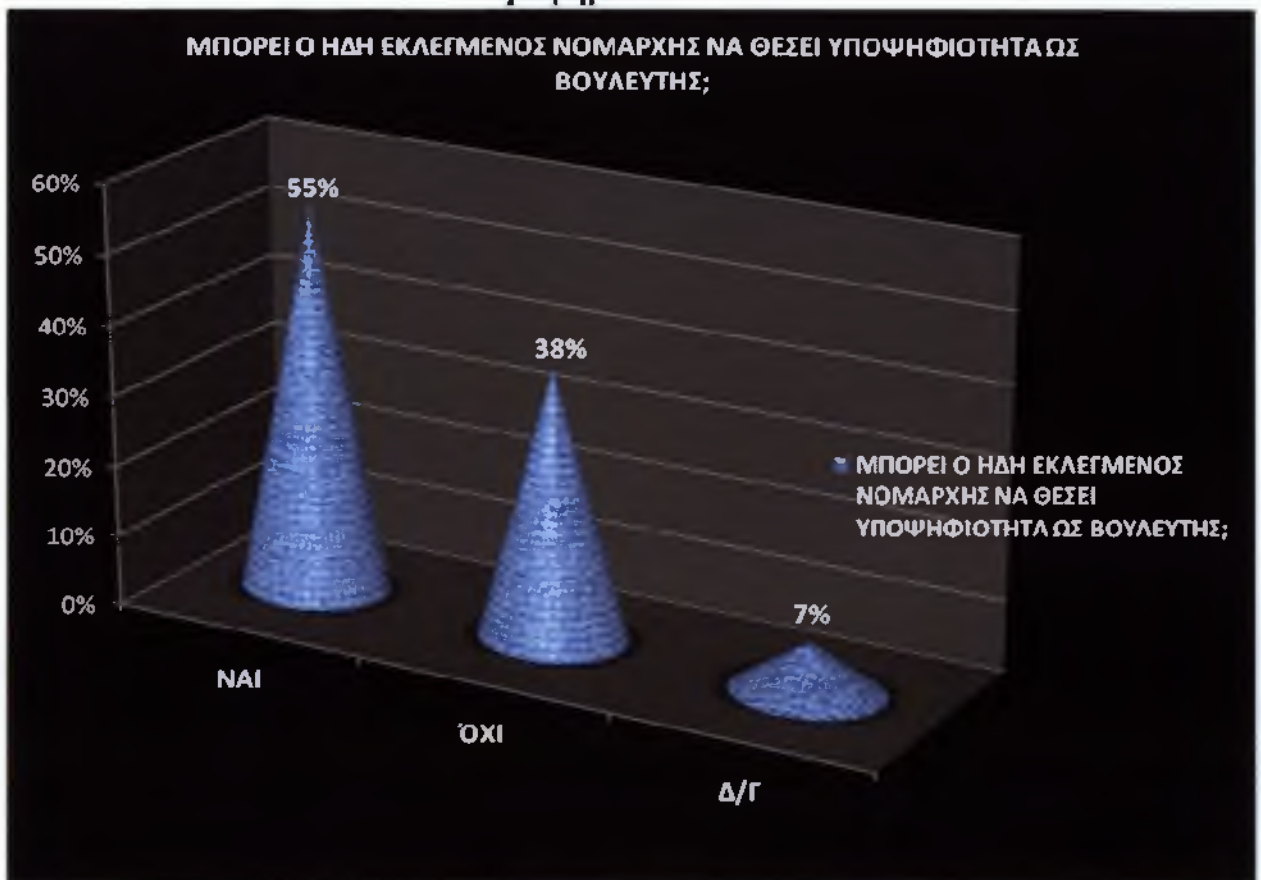
Γράφημα 10

Πηγή: Ίδια Έρευνα

- 📌 Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά μεταξύ αυτών που συμφωνούν με το χρονικό διάστημα που διεξάγονται οι Νομαρχιακές εκλογές (81%) με αυτούς που έχουν την αντίθετη άποψη (19%).
- 📌 Οι περισσότεροι ερωτηθέντες, το 50% από αυτούς, πιστεύουν πως ένας υποψήφιος μπορεί να εκλεγεί ως Νομάρχης μέχρι δύο φορές, το 27% πιστεύει απεριόριστες, το 9% πιστεύει μέχρι τέσσερις φορές και το 10% δεν γνωρίζει.
Στο σημείο αυτό είναι φανερό πως οι ερωτηθέντες δεν είναι ενήμεροι ότι παλαιότερα ο ίδιος υποψήφιος μπορούσε να εκλεγεί Νομάρχης έως δύο φορές, ενώ πλέον είναι απεριόριστες οι φορές που μπορεί να εκλεγεί.
- 📌 Το 55% πιστεύει πως ο ήδη εκλεγμένος Νομάρχης μπορεί να θέσει υποψηφιότητα ως Βουλευτής, ενώ μόλις το 38% εκτιμά πως δεν μπορεί, ενώ το 7% δεν γνωρίζει καθόλου.(γράφημα 11)

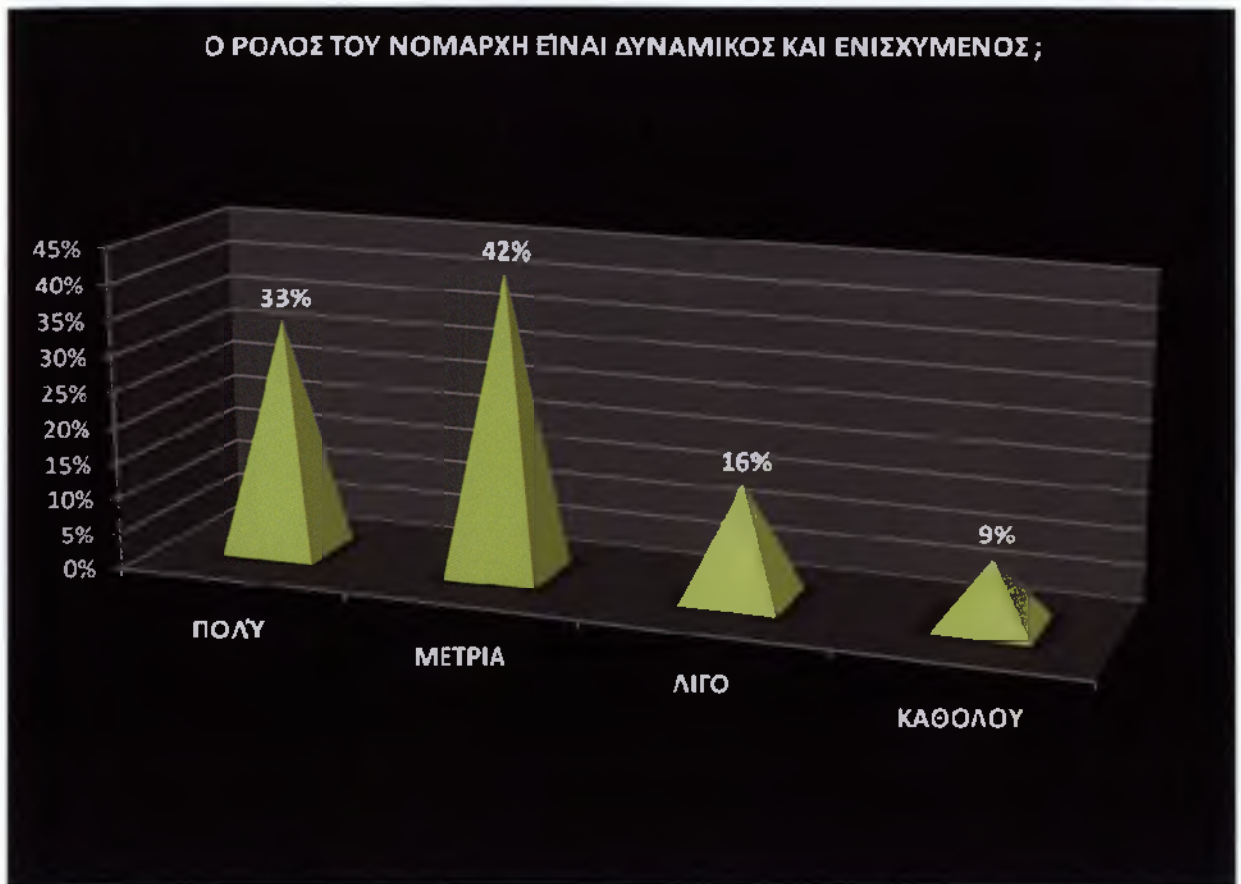
Γράφημα 11

Πηγή: Ίδια Έρευνα

📌 Στη συνέχεια, στην ερώτηση αν θεωρούν ότι ο ρόλος του Νομάρχη είναι δυναμικός και ενισχυμένος, η διαφορά ανάμεσα στο *πολύ* και στο *μέτρια* είναι οριακή, 33% και 42% αντίστοιχα. Ενώ το 16% θεωρεί ότι είναι *λίγο* και μόλις το 7% *καθόλου*.(γράφημα 12)

Γράφημα 12

Πηγή: Ιδία Έρευνα

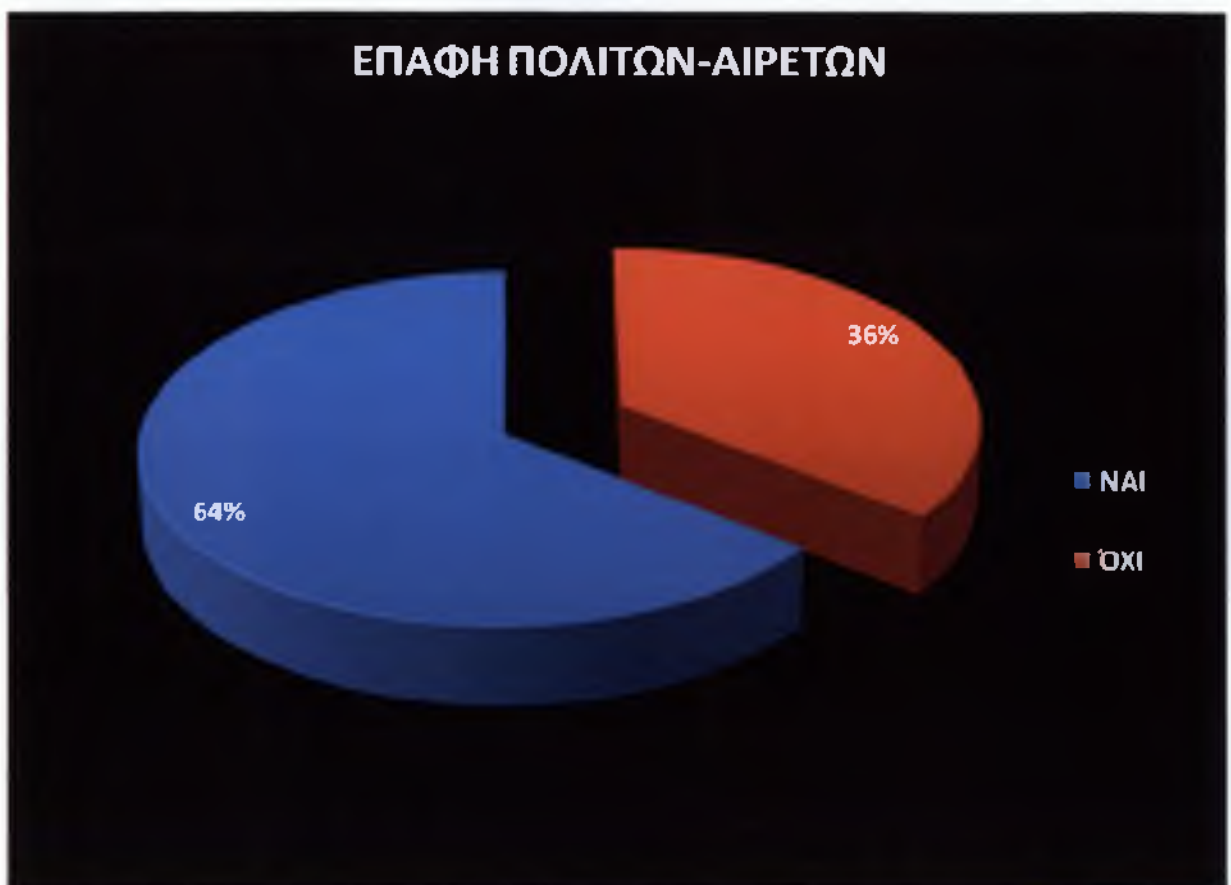

Δ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η τέταρτη και τελευταία ενότητα ερωτήσεων αφορά τη σχέση αιρετών-πολιτών.

⬇️ Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα σε αυτούς που πιστεύουν πως ο Δήμαρχος και ο Νομάρχης έχουν προσωπική επαφή με τους πολίτες με το ποσοστό της τάξεως 64% έναντι του 36% που πιστεύει το αντίθετο. .(γράφημα 13)

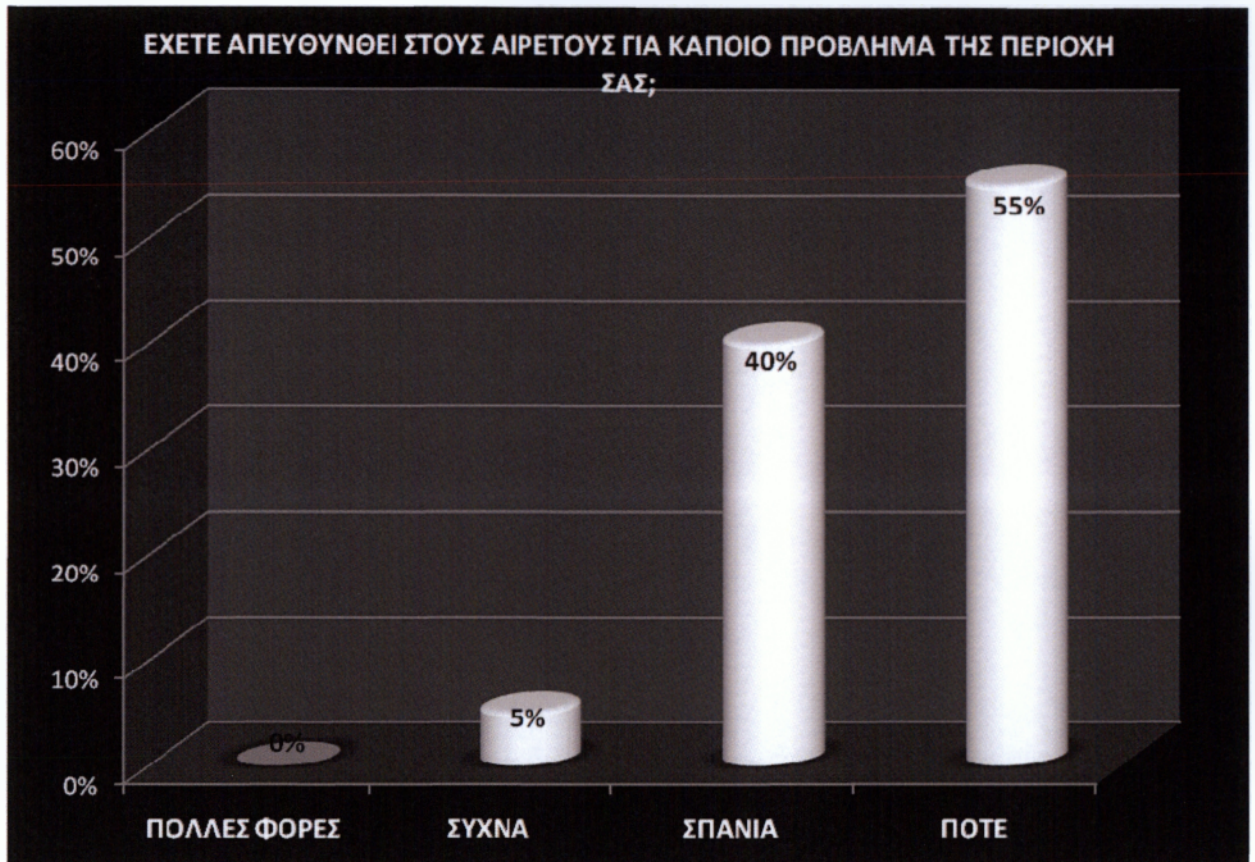
Γράφημα 13

Πηγή: Ιδία Έρευνα

📌 Το 55% των πολιτών που ρωτήθηκαν δεν έχει απευθυνθεί ποτέ στους αιρετούς για κάποιο πρόβλημα της περιοχής τους, το 40% σπάνια και το 5% συχνά. (γράφημα 14)

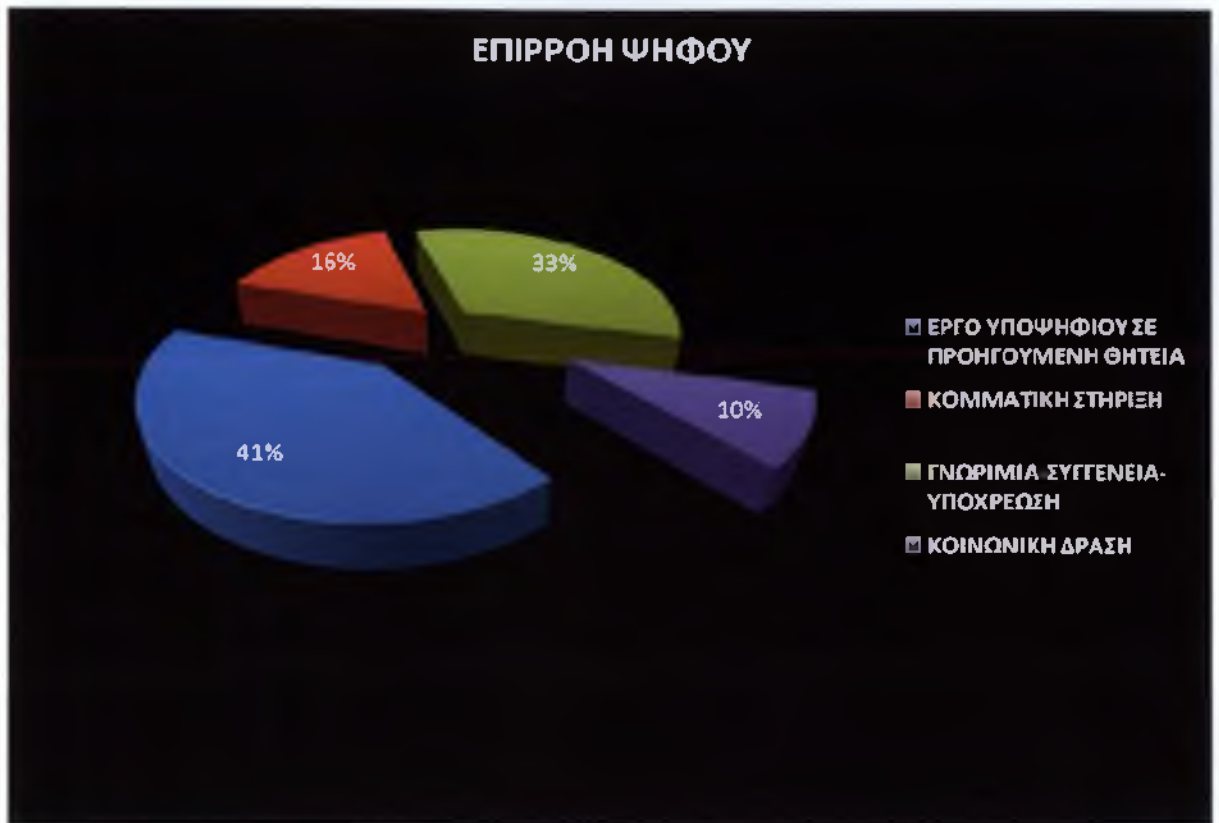
Γράφημα 14

Πηγή: Ιδία Έρευνα

📌 Στην ερώτηση «τι θα επηρεάσει περισσότερο την ψήφο σας στις επόμενες εκλογές για τους ΟΤΑ;», οι πολίτες εμφανίστηκαν διχασμένοι, αλλά κυρίως έλαβαν υπ' όψη το έργο του υποψηφίου σε προηγούμενη θητεία (41%) και δευτερευόντως λόγω γνωριμίας –συγγένειας – υποχρέωσης (33%).Ενώ το μικρό ποσοστό της τάξεως του 16% έλαβε η κομματική στήριξη και μόλις 10% η κοινωνική δράση-συμμεριφορά του υποψηφίου.(γράφημα 15).

Γράφημα 15

Πηγή: Ίδια Έρευνα

- 📌 Το 72% των ερωτηθέντων δεν έχει παραστεί ποτέ σε συνεδρίαση Δημοτικού ή Νομαρχιακού συμβουλίου, σε αντίθεση με το μικρό ποσοστό της τάξεως του 28% που έχει παραστεί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

- 1) Οι μικρότερες πολίτες ηλικιακά (18-38) έχουν καλύτερες γνώσεις σε ότι αφορά τα εκλογικά συστήματα.
- 2) Αποδεικνύεται ότι όσοι έχουν ενεργεί συμμετοχή στα κοινά έχουν σαφή εικόνα των αρμοδιοτήτων του Δημάρχου και του Νομάρχη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό τις γνώριζαν μέσα από την καθημερινή ζωή.
- 3) Ένα αρκετά σεβαστό ποσοστό των ερωτηθέντων φαίνεται να είναι δυσαρεστημένο από την ανάδειξη Δημάρχου και του Νομάρχη κυρίως λόγω γνωριμιών, συγγένειας ή υποχρέωσης, αφού καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση μετά από το έργο του υποψηφίου σε προηγούμενη θητεία. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπάρχει μικρή διαφορά στα δύο αυτά δεδομένα. Γεγονός που αποδεικνύει πως το κριτήριο του συμφέροντος για την εκλογή συγκεκριμένων υποψηφίων είναι αρκετά μεγάλο και απειλητικό.
- 4) Επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως παραπάνω από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύει πως υπάρχει επαφή μεταξύ αιρετών και πολιτών. Από αυτό μπορούμε να καταλάβουμε πως η Τοπική Αρχή στέκεται δίπλα στα προβλήματα των πολιτών, διατηρώντας στενούς δεσμούς μαζί τους.
- 5) Όπως είναι φυσικό το μεγαλύτερο και συντριπτικό ποσοστό του 91% επιθυμεί και πιστεύει ότι οι τοπικοί άρχοντες πρέπει να είναι αιρετοί. Αυτό αποδεικνύει την επιθυμία των πολιτών να συμμετέχουν ενεργά στην λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο έστω κι αν αυτό σημαίνει την εκλογή του τοπικού άρχοντα μόνο.
- 6) Μόλις το 38% των ερωτηθέντων γνώριζαν ότι ο ήδη εκλεγμένος Νομάρχης δεν μπορεί να θέσει υποψηφιότητα σε βουλευτικό αξίωμα. Δυστυχώς απ' ότι έχει διαπιστωθεί στο παρελθόν υπήρξαν εξέχοντα άτομα του πολιτικού χώρου που ούτε αυτά ήταν γνώστες του εν λόγω κωλύματος. Ίσως τελικά το ποσοστό να είναι αρκετά υψηλό.
- 7) Το αρκετά υψηλό ποσοστό του 71.50% των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει για τη ποσόστωση συμμετοχή των δύο φύλων που πρέπει να έχει κάθε συνδυασμός, το οποίο είναι τουλάχιστον ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων. Δυστυχώς η σύγχυση των πολιτών στο θέμα συνδέεται και με το μεγάλο ποσοστό του της τάξεως του 79% (67% των γυναικών και μόνο το 12% των ανδρών) που επιθυμεί περισσότερες γυναίκες να θέτουν υποψηφιότητα για το αξίωμα του Δημάρχου. Καταλαβαίνουμε πως οι πολίτες και ιδιαίτερα οι γυναίκες επιθυμούν να αλλάξει η εικόνα του μέχρι τώρα ανδροκρατούμενου αξιώματος του Δημάρχου.
- 8) Όσον αναφορά τη γνώμη των ερωτηθέντων σχετικά με την επιρροή που ασκεί ο Δήμαρχος στις αποφάσεις του Δ.Σ., είναι χαρακτηριστικό πως η πλειοψηφία θεωρεί πως ασκεί *αρκετά μεγάλη επιρροή*. Γεγονός που πρέπει να μας προβληματίσει για το αν τα δημοτικά και τα κοινοτικά συμβούλια λαμβάνουν τις αποφάσεις τους

αμερόληπτα.. Και αν ο Δήμαρχος αρκείτε στην αρμοδιότητα που κατέχει να φέρει εις πέρας τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια.

10) Τέλος, δυστυχώς μόλις το 28% των ερωτηθέντων έχει παραστεί σε συνεδρίαση Δημοτικού ή Νομαρχιακού Συμβουλίου, με λύπη διαπιστώνουμε ότι η συμμετοχή στα κοινά περιορίζεται μόνο σε μία ψήφο, το ενδιαφέρον των πολιτών σταματά στη κάλπη.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1) Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις δεν ασκούν εποπτεία στους Δήμους και στις Κοινότητες. Οι δύο αυτές βαθμίδες είναι ανεξάρτητες, δεν θίγουν τις αρμοδιότητες τους και δεν υπάρχει μεταξύ τους καμία ιεραρχική σχέση.

Στη πράξη όμως υπάρχει μια στενή συνεργασία μεταξύ της Νομαρχίας και των Δήμων της. Δηλαδή υπάρχει δυνατότητα ανάθεσης αρμοδιοτήτων των Ν.Α. στους πρωτοβάθμιους τοπικούς οργανισμούς, μετά από αίτηση τους και σύμφωνη απόφαση του Ν.Σ., στην οποία μπορεί να καθορίζονται οι όροι για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών. Όπως επίσης μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις μεταξύ τους για την εκτέλεση έργων, προμηθειών και υπηρεσιών.

2) Η μεταρρύθμιση του «Ιωάννη Καποδίστρια» δεν πέτυχε τους στόχους της και δεν ανταποκρίθηκε στις μεγάλες προσδοκίες που καλλιέργησε διότι:

α) Η πολιτεία δεν στήριξε ουσιαστικά τους Δήμους ούτε οικονομικά, ούτε με πολιτικές οργανωτικής και λειτουργικής αναβάθμισης. β) Οι δήμαρχοι εξακολουθούν μέχρι σήμερα να συνωστίζονται στους διαδρόμους των υπουργείων και των περιφερειών, προκειμένου να προωθήσουν προβλήματα και να εξασφαλίσουν χρήματα για τους δήμους τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι λεγόμενη «οικονομία κλίμακας» που εφαρμόστηκε αυτή την περίοδο, ήταν τελικά σε βάρος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και υπέρ του κράτους. γ) Η μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε με ριζική αλλαγή του πολιτικού και διοικητικού συστήματος των νέων διευρυμένων δήμων, με αποτέλεσμα ο συγκεντρωτισμός να έχει το πάνω χέρι σε όλα και τη μείωση της προσβασιμότητας του πολίτη στις διαδικασίες λήψεων των αποφάσεων. δ) Το Δημοτικό σύστημα διακυβέρνησης δεν άλλαξε (π.χ. απλή αναλογική, αντιπροσώπευση Τοπικών Συμβουλίων, πόροι και αρμοδιότητες) με αποτέλεσμα την αναπαραγωγή φαινομένων του πολιτικού συστήματος σε δημοτικό επίπεδο. ε) Δεν υπήρξε πρόνοια για την οριοθέτηση του ρόλου των Τοπικών Συμβουλίων τόσο σε σχέση με τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες αποφάσεων, όσο και σε σχέση με τη γεωγραφική τους κάλυψη. Δεν επετεύχθη σε μεγάλο βαθμό η κοινωνική συνοχή των Δ. Διαμερισμάτων, με αποτέλεσμα οι σημερινοί δημότες να νιώθουν σαν ξένοι στο ίδιο σπίτι. Δεν υπάρχει η αίσθηση του κοινοτικού – δημοτικού ενδιαφέροντος. Τελικά, παρότι υπήρξαν κάποιες βελτιώσεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν έγινε ούτε ισχυρή ούτε αποτελεσματική με βάση τις ανάγκες των καιρών.

Σήμερα με το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» επιχειρείτε η διοικητική, οικονομική, πολιτική αλλά και ηθική επαναθεμελίωση της αυτοδιοίκησης.

3) Το εκλογικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού δεν εκπροσωπεί απόλυτα το λαό. Αυτό βέβαια φάνηκε από την έρευνα που διεξάχθηκε. Ένα

μεγάλο μέρος των πολιτών είναι κουρασμένο και δυσαρεστημένο, διότι πιστεύει πως οι τοπικές αρχές εκλέγονται κυρίως λόγω γνωριμιών, συγγένειας ή υποχρέωσης. Ενθαρρυντικό είναι όμως το γεγονός πως το μεγαλύτερο ποσοστό φαίνεται να κρίνει τους υποψήφιους τοπικούς άρχοντες βάση το έργο που έχουν διατελέσει σε προηγούμενη θητεία τους.

4) Η Τ.Α. πρέπει, επιτέλους, να παίξει ένα καθοριστικό ρόλο και όχι διακοσμητικό, που φαίνεται να παίζει μέχρι σήμερα. Οι πολίτες έχουν οδηγηθεί συστηματικά σε απομάκρυνση από την ουσιαστική ενασχόλησή τους με θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και φυσικά στην απαλλοτρίωση των στοιχειωδών αυτών δημοκρατικών δικαιωμάτων τους.

5) Ο ρόλος του Δημάρχου και του Νομάρχη επηρεάζει την κοινωνία σε μεγάλο βαθμό. Οπότε όσο πιο δυναμικοί και δραστήριοι είναι οι τοπικοί άρχοντες, ο λαός θα είναι ευχαριστημένος και θα τους εμπιστεύεται με συνέπεια. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι ότι θα τους ξαναψηφίσει στις επόμενες εκλογές γιατί πιστεύει πως ενδιαφέρονται για την ευημερία τους. Αν ο Δήμαρχος ή ο Νομάρχης παραμείνουν άπραγοι και αδιάφοροι κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τότε σίγουρα θα υπάρξουν προβλήματα που δεν θα μπορούν να αντιμετωπιστούν. Με αποτέλεσμα οι πολίτες όχι μόνο να δυσαρεστηθούν αλλά και κατά πάσα πιθανότητα να αγανακτήσουν από τη μη αποτελεσματική διαχείριση των εκάστοτε προβλημάτων από τους τοπικούς φορείς.

6) Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμός υπερασπίζεται τη δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο και την ενημέρωση, στήριξη και επίλυση των ουσιαστικών προβλημάτων των δημοτών. Ωστόσο, το τελευταίο χρονικό διάστημα παρατηρείται ένας παραγκωνισμός των πολιτών και της άποψής τους πάνω σε τοπικά θέματα, καθώς δεν ζητείται η γνώμη τους για ουσιαστικές αλλαγές που συμβαίνουν στο Δήμο τους. Οι πολίτες απαιτούν αξιοπιστία, ειλικρίνεια, πολιτική και ιδεολογική ομοιογένεια και συνέπεια, στρατηγικές και προγραμματικές κατευθύνσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΑΝΑΔΕΙΞΕΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.Η
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ»

ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΦΕΣΣΑΤΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2010

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

ΦΥΛΟ   Άνδρας   Γυναίκα

ΗΛΙΚΙΑ   18-38   39-59   60- και πάνω

ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ(Δήμο):.....

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΕΧΕΤΕ ΕΝΕΡΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ :

ΝΑΙ   **ΟΧΙ**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Από ποια ηλικία έχουμε δικαίωμα ψήφου ;

α) 16   β) 18   γ) 21   δ) Δεν γνωρίζω

2) Είναι υποχρεωτική η συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία ;

ΝΑΙ   ΟΧΙ

3) Έχει βελτιωθεί η διαδικασία ψηφοφορίας για τους ετεροδημότες ;

ΝΑΙ   ΟΧΙ

4) Είναι υποχρεωτικό το εκλογικό βιβλιário ;

ΝΑΙ   ΟΧΙ

**ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ
ΑΡΧΩΝ**

1) Κάθε πόσα χρόνια γίνονται Δημοτικές και Κοινοτικές Εκλογές ;

- α) 3   β) 4   γ) 5

2) Με ποιο τρόπο διορίζονται οι αντιδήμαρχοι ;

- α) Ανάλογα με τις ψήφους που έλαβαν
β) Διορίζονται με απόφαση Δημάρχου
γ) Με κλήρωση
δ) Με ψηφοφορία μεταξύ των εκλεγόντων
ε) Δεν γνωρίζω

3) Ποιο είναι το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για να κερδίσει τις Δημοτικές Εκλογές ;

- α) 42%   β) 51%   γ) 60%

4) Πιστεύετε πως οι τοπικοί άρχοντες πρέπει να είναι.....

- ΑΙΡΕΤΟΙ   ΔΙΟΡΙΣΜΕΝΟΙ

5) Γνωρίζετε ποιο είναι το ποσοστό των υποψηφίων που εκπροσωπεί τα δυο φύλα στα ψηφοδέλτια των Δημοτικών εκλογών ;

- ΝΑΙ   ΟΧΙ

6) Γνωρίζετε κάποιες από τις αρμοδιότητες του Δημάρχου ;

7) Πιστεύετε πως έπρεπε να βάζουν περισσότερες γυναίκες υποψηφιότητα για το αξίωμα του Δημάρχου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

8) Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο βασικά πλεονεκτήματα για την εκλογή Δημάρχου ;

(επιλέξτε τα κυριότερα κατά την άποψή σας και ιεραρχήστε με βάση αξιολογώντας από το 1=λιγότερο σημαντικό έως το 7= περισσότερο σημαντικό)

Εκπαιδευτικό επίπεδο	
Προσωπική «λάμψη»(προσωπικό προφίλ-ηλικία)	
Να κατοικεί στον ΟΤΑ που εκλέγεται	
Γλωσσομάθεια υποψηφίου	
Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα	
Οι συνεργάτες που στελεχώνουν τον συνδυασμό του	
Το πρόγραμμα του συνδυασμού του	

9) Πιστεύετε πως ο Δήμαρχος επηρεάζει καθοριστικά τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου ;

- α) Πάρα πολύ   β) Αρκετά   γ) Λίγο   δ) Καθόλου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1) Κάθε πόσα χρόνια γίνονται Νομαρχιακές εκλογές;

- α) 3   β) 4   γ) 5

2) Ποιο είναι το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για να κερδίσει τις Νομαρχιακές εκλογές;

- α) 42%   β) 51%   γ) 60%

3) Συμφωνείται με το χρονικό διάστημα που διεξάγονται οι Νομαρχιακές εκλογές;

- ΝΑΙ   ΟΧΙ

4) Πόσες φορές μπορεί ένας υποψήφιος να εκλεγεί ως Νομάρχης στις εκλογές;

- α) 2   β) 4   γ) Απεριόριστες   δ) Δεν γνωρίζω

5) Πιστεύετε ότι είναι δυναμικός και ενισχυμένος ο ρόλος του Νομάρχη;

- α) Πολύ   β) Μέτρια   γ) Λίγο   δ) Καθόλου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΙΡΕΤΩΝ-ΠΟΛΙΤΩΝ

1) Έχει προσωπική επαφή ο Δήμαρχος / Νομάρχης με τους πολίτες ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2) Έχετε απευθυνθεί στους αιρετούς για κάποιο πρόβλημα της περιοχής σας ;

α) Πολλές φορές   β) Συχνά   γ) Σπάνια   δ) Ποτέ

3) Τι θα επηρεάσει περισσότερο την ψήφο σας στις επόμενες εκλογές για τους ΟΤΑ;

α) Το έργο του υποψηφίου σε προηγούμενη θητεία

β) Η κομματική στήριξη

γ) Γνωριμία-συγγένεια-υποχρέωση

δ) Η κοινωνική δράση-συμπεριφορά του υποψήφιου

4) Έχετε παραστεί σε συνεδρίαση Δημοτικού ή Νομαρχιακού Συμβουλίου ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Δαράκη Πέπη: "Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση" Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα 2007
- 2) Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση» κεφάλαιο 3, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2001
- 3) ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, «Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση», Νοέμβριος 2005
- 4) "Δημοσιονομικό σύστημα και φορολογική αποκέντρωση", Ν. Τάτσος, Περιοδικό "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση", τεύχος 1 (108) 1997
- 5) ΚΕΔΚΕ, συνέδριο με θέμα «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη», Φεβρουάριος 2010
- 6) Σμολοκτού, Δήμητρα Χατζηνικόλα, Παναγιώτα, "Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΗΣ" 12-11-2007
- 7) Κείμενο του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», στο έργο: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
- 8) Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Ιανουάριος 2010
- 9) «ΘΑΡΡΟΣ» Καθημερινή Εφημερίδα της Μεσσηνίας, Μάρτιος 2010
- 10) «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», Καθημερινή εφημερίδα της Μεσσηνίας, Μάιος 2010
- 11) Μενδρινού Μαρία, Η εκλογική πολιτική στο ελληνικό σύστημα- εσωτερικές και Ευρωπαϊκές παράμετροι 1974-2000, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000
- 12) Τσίρμπας Ι., Εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2006: το εκλογικό όριο του 42%. Πολιτικές συνέπειες και προεκτάσεις, στο Επιστήμη και Κοινωνία, Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, τεύχος 17-18, 2007
- 13) Εθνικό Τυπογραφείο, «Εγκύκλιος για τη διενέργεια των Δημοτικών και Κοινοτικών εκλογών» 2006
- 14) Εθνικό Τυπογραφείο, «Εγκύκλιος για τη διενέργεια των Νομαρχιακών εκλογών» 2006
- 15) Εθνικό Τυπογραφείο, «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας» 2006
- 16) Εθνικό Τυπογραφείο, «Νομαρχιακός Κώδικας» 2006
- 17) ΚΕΘΙ, «Γυναίκες στα συνδικαλιστικά κέντρα των αποφάσεων» 2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- 1) www.vpes.gr
- 2) www.el.wikipedia.org
- 3) www.eetaa.gr
- 4) www.ita.org.gr
- 5) www.soc.culture.greece